

muusika

Nr 6/7
juuni-juuli
2011
hind 2.20 €
(34.42-)

Suvefestivali-eri!

Age Veeroosi ooper
Berliinis

Ülevaade
"Jazzkaarest" ja
"Oriendist"

Mihkel
Kütson

Corelli Music

CORELLI MUUSIKASUVI AD 2011

F 2011
ESTI MÕISAD
kontserdisari

TOETAME KOOS
Vääna mõisakooli!

28.07.11 LAUPA MÕIS (Laupa Põhikool)

29.07.11 RAKVERE MÕIS (Rakvere Rahvamaja)

30.07.11 HELME MÕIS
(Eesti Rahvuslik Klaverimuuseum)

31.07.11 VÄÄNA MÕIS (Vääna Mõisakool) –
PILETITETA, vaba annetus Orffi pillide fondi

Corelli Consort ja Jüri Kuuskemaa

Euroopa kultuuripealinn Tallinn 2011 esitleb!

25.- 27. august 2011

Erinevad Tallinna tornid ja
säraavad esinejad!

Kuulus ja täienenud „kilukarbisiuett“ - keskaegsed linnamüüritornid, kirikud, moodsad pilvelõhkujad ning erinevate ajastute muusika keskajast ja barokist rahvalike viiaside, džassi ja nüüdismuusikani.

Info mõisatest ja festivali kava www.corelli.ee ja www.tallinn2011.ee

Piletid: **PILETILEVI** ja Statoil üle Eesti

Intro

6-7/2011

Ajakiri Muusika on nüüd suve hakuks valmis saanud oma uue kodulehe. Palume kõiki edaspidi aadressile www.ajakirimuusika.ee. Ajakiri seal tervikuna mõistagi loetav ei ole, küll aga saab sealt aimu uue numbri põhilugudest. Tervikuna on aga loetavad ajakirjas olevad maailma muusika-uudised ja samuti kõik eesti muusikauudised. Kuigi ajakiri suvekuudel ei ilmu ja järgmine number tuleb välja septembri alguses, uuendame terve suve korrapäraselt uudiste osa, nii et kodulehele tasub kindlasti aeg-ajalt pilk peale heita.

Peale selle ootame kaastöid ajakirja interaktiivsete netitekstide rubriiki Arvaja Aaria, kuhu võib kirjutada muljeid ja arvustusi muusikasündmustest ja muusikalisi reisikirju. Tekstid ja fotod palume saata meie toimetusele ia@ema.edu.ee, kristina@ema.edu.ee või joosep@ema.edu.ee.

Sügisel lisame koduleheküljele ka võimaluse osta e-ajakirja.

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Kõrver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegjum: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetuse aadress: Roosikrantsi 11, II korrus, tuba 256, Tallinn 10119
Toimetuse telefon **6 416 016**
Kodulehekülj: www.ajakirimuusika.ee
Trükitud **Pajo trükikojas**
Pärnu mnt. 58, Sindi linn, 86703 Pärnumaa
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679

Otsekorraldus **1,47** eurot (**23** krooni) number

Aastatellimus **19,49** eurot (**305** krooni)
Muusikaõpetajatele ja õpilastele aastatellimuse soodushind 15,98 eurot (250 krooni). Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.

Tellimine: ia@ema.edu.ee,
herje@ema.edu.ee,
6 416 016, 55 56 18 94

Mihkel Kütson
FOTO HENRIK MATZEN

muusika

KAVA

SOOLO

2 Virge Joamets. Elu nagu Lendaval Hollandlasel. Intervjuu Mihkel Kütsoniga

BAGATELLID

9 Nele-Eva Steinfeld, Ivo Heinloo. Uudiseid maailmast

STU:DIUM

12 Merje Roomere. Uute kõlade otsingul

MODULATSIOON

15 Kai Tamm. 3,7 miljonit võimalust üksinduseks. Age Veeroosi ooperi "Grid" esiettekandest Berliinis

AKTSENT

18 Tiia Penjam. Tähtsaim külaline oli (koori)muusika. XII rahvusvahelise koorifestivalist "Tallinn 2011"

20 Kaie Tanner. Piret Rips-Laul – näoga inimeste poole

LIBER

23 Ia Rimmel. Margarita Voitese imet tabades.

FESTIVAL

24 Margus Müil. Vabade noorte laulud. Noorte laulu- ja tantsupidu "Maa ja ilm"

25 Ia Rimmel. Suure-Jaani muusikafestival. Klaaspärimäng

26 Kristo Rajasaare. Järvakandi kutsub "Rabarockile"

27 Neeme Punder. Muusika läbi sajandite – Armeeniast, Šveitsist, Itaaliast, Eestist, Venemaalt... XXVI Viljandi vanamuusika festival

28 Rannar Raba. Tänavune Viljandi pärimusmuusikapidu jagab ühist pulssi. XIX Viljandi pärimusmuusika festival

29 Arne Mikk. "Haaremirööv" türgi moodi ja "Nessun dorma". Saaremaa ooperipäevad

30 Eva Punder. Haapsalu rahvusvaheline keelpillifestival

30 Kristi Hinsberg. Kammermuusika värvikad kooskõlad Kuressaares

31 Ia Rimmel. Rahvusvaheline oreelfestival peab juubelit!

32 Kristjan Hallik. Uus kvaliteetne suvefestival

34 Heili Vaus-Tamm. Birgitta festival – ootuspäraselt uudne!

IMPRESSIOONID

35 Joosep Sang. Jazzkaar Norra ja Eesti vahel

36 Marje Ingel. Vokaalvõlurid Michael Schiefel ja Bobby McFerrin "Jazzkaarel"

37 Ivo Heinloo. Kaks ainulaadset projekti kahel öhtul

38 Joosep Sang. Soojad tuuled Aafrika läänerrannikult

39 Virve Normet. Subjektiivselt, sümpaatiaga. Priit Volmer kontserdisarjas "Vocalissimo"

40 Sakarias Leppik. Loomaia telgist tuprus valgust. Festivalist "Orient"

42 Loone Ots. "Rinaldo" – ristsõda liivakastis. Händeli ooperi "Rinaldo" lavastusest EMTA ooperistuudios

BAGATELLID

44 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

49 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

52 Valik juuni-, juuli- ja augustikuu muusikasündmuseid

PILL

56 Elmar Trink, Feliks Kark. Suupill. Üks väikene sõbrake pües on mul...

SOOLO

Elu nagu Lendaval

Intervjuu Mihkel Kütsoniga

VIRGE JOAMETS
muusikateadlane

FOTO HENRIK MATZEN

Hollandlasele

Kui me Mihkel Kütsoniga juttu ajasime, oli tema teine ametiaeg Vanemuises lõpusirgele liginemas. Tartu teatri muusikajuhiks ja peadirigendiks tuli ta 1998. aastal, kui õpingud Saksamaal Hamburgi Kõrgemas Muusika- ja Teatrikõrgkoolis ei olnud veel ametlikult lõppenudki. Ent 2002. aastast, veel kaks aastat enne siinse ametiaja lõppu, hakkas ta sõitma Saksamaa vahet – Hannoveri Staatstheateri esimese kapellmeistrina. 2006–2007 järgnes töö Düsseldorfis Deutsche Oper am Rheini külalisdirigendina. Praegu on Mihkel Kütsoni tegevuse keskmeks Schleswig-Holsteini Landestheater, kus ta on 2007. aastast peadirigent. Ometi tuli ta 2008. aastal taas Vanemuisesse. Siin on tema käe all kaheksa ametiaasta jooksul välja tulnud kokku kümme lavastust. Uhke krooni oma siinsele tegevusele pani ta aga 14. mail, Vanemuise tänavuse hooaja lõppkontserdil. Saalis olnud kuulajad said osa kindlasti ühest Vanemuise teatri ja Tartu muusikaelu kõrghetkest, kui Mihkel Kütsoni käe all tuli kontserdi peateosena ettekandele Ralph Vaughan Williamsi “Meresümfoonia”. Vanemuise orkestrile ja koorile lisaks oli laval Tartu Noortekoor ning solistid Irina Vaštšenko ja Atlan Karp. See oli erakordne, millise energiaga dirigent kogu seda muusika ja esitajate väge liikuma pani ja ohjas. Saali jõudis erakordselt emotsionaalselt, detailiküllaselt ning suurepärase dramaturgiaga üles ehitatud võimas suurvorm. Mihkel Kütson on maailmaklassist dirigent, kes, nagu ta ütleb, heal meelel edaspidigi Eestimaale dirigeerima põikaks, juhul muidugi kui tegevus piiri taga seda võimaldab, ja – kui siin küsijaid leidub.

Räägi oma Saksamaa-tegemistest.

Tegutsemist on palju, käed-jalad on tööd täis. Praegu lõpeb neljas hooaeg Schleswig-Holsteini Landestheateri peadirigendina. Seal toon aastast välja kolm ooperit ja teen sümfooniaorkestriga nelja kuni kuue kontserdiga keskmiselt viis kava kogu Põhja-Saksamaal. Lisaks tegutsen veel siin ja seal. Peadirigendi ametil on teatud privileegid – saad oma plaanid konkreetselt ise paika panna, arvestades muidugi teatri funktsioneerimist. On teatud asjad, mis on nagu aamen kirikus, näiteks millal tuleb hooaja esimene tükk välja (mis on peadirigendi teha), paika panna teatri repertuaar ja kontserdid. Aga loomulikult on ka perioode, kui keegi teine tegeleb etenduse väljatoomisega või on külalisdirigendid. See annab

Väikese korstnapühkija rollis.

FOTO ERAKOGUST

võimaluse ennast kuskil mujal luhvtitada. On oluline ringi käia, vaadata, mis mujal toimub ja kuidas mängitakse, et mitte kapseldada oma harjumustesse. Sel hooajal olen juhatanud Innsbruckis, Dortmundis, Oldenburgis, Varssavis, Taipeis, Berliinis. Novembris-detsembris juhatasin Dresdeni Semperoperis üheksat Humperdincki "Hansukese ja Gretekes" etendust ning see koostöö jätkub järgmisel hooajal Mozarti "Don Giovanniga". See on fantastiline teater metsikult hea orkestriga, maailma parimaid, nii et on tõesti suur rõõm seal olla, seda enam, et see koostöö jätkub. Saksamaal ma juhatan päris palju. Vabu nädalaid eriti ei leia.

Kus linnas su pere asub?

Pere elab Tallinnas.

Palju kodus oled?

Vähe. Liiga vähe. Kord kuus katsun ikka koju jõuda. Olenevalt aegadest, kuidas kunagi. Kui on uus lavastus välja tulemas, siis võib kuu aega järjest ära minna, enne kui koju jõuan.

Ega selline eluviis normaalne ei ole, aga lastel on oluline, et ei peaks kogu aeg kooli vahetama ja et sõbrad-sugulased-tuttavad

oleksid siiski läheduses. Ja ega ma Saksamaal ka ühe koha peal ei püsi. Selles mõttes on dirigendi elu nagu Lendaval Hollandlasel...

Kuidas võrdleksid ooperi väljatoomist, töötingimusi Vanemuises ja Saksamaal? On seal mingeid erinevusi?

Ei ole. Üritame, et prooviperioodi pikkus ja töö intensiivsus oleksid samad nagu Saksamaal. Siin on tegelikult isegi rohkem lüksust – peaproove, kus on nii orkester, valgus, kostüümid, ühesõnaga täismäng, neid on siin rohkemgi kui Saksamaal. Suured proovid on väga kulukad. Kui paned täisvalguse peale ja teed neli-viis proovi – see kõik maksab. Aga kunstilisest küljest on see hea, saab tunde rohkem kätte. Saksamaal vahel ei tehta üldse proovi. Muidugi mitte uue ooperi väljatoomisel, aga n-ö reper-tuaaritükkide puhul. Kõige rohkem üks läbimäng orkestriga, isegi kui tükki pole näiteks kaks aastat mängitud. Järgmisel aastal teen Dresdenis "Don Giovannit" ja see tuleb samuti ühe läbimänguga. Kusjuures keegi ei garanteeri, et läbimängul istuvad orkestriaugus samad orkestrandid kui esimesel etendusel, võib-olla on ka igal etendusel erinev seltskond. Eelmisel aastal juhatasin seal täiesti ilma orkestriproovita. Lauljatega tegime proovi küll, sest laval oli kolm debütanti, neil tuli kogu lavastuslik külg selgeks õppida. Noore lauljana Euroopa ühes suuremas ooperimajas nõnda debüteerida on küllaltki brutaalne, kui kogemust, mis tunne on orkestriga laulda, enne etendust ei ole – ujud välja või ei uju!

Aga kas sama tükki mängitakse hooajal rohkem kordi kui Vanemuises?

Oleneb teatrist. Praegu Vanemuises ooperit väga palju ei mängita ja nimetusi on vähe. Ka seal on teatreid, kus mängitakse ühte tükki kolm korda hooajal, aga nimetusi on see-eest 25 või 30. Samas, Vanemuise puhul on tegemist mitmežanrilise teatriga ja tasapisi on ooperietenduste arv hooajal jälle suurenemas. Hakkame masust toibuma.

Kas Saksamaal on ka Vanemuise-laadseid kombinaatteatreid?

On küll, päris palju on selliseid linnateatreid, kes teevad kõike. Ka see, kus mina praegu töötan, on kombinaat. Ja see on veel selline kombinaat, millel on kolm stationaari kolmes linnas. Proovi tehakse Flensburgis, aga etendusi antakse veel neljas linnas ja nendes teistes saalides proovi ei tehta, kusjuures teatrimajad on ju erinevad, ka lavamöödud on pisut erinevad.

Aga kuidas on seal teatri mängukavas proportsioonid klassikalise ooperi ja muusikali vahel?

Seal on meil kavas kolm ooperit, üks operett, üks muusikal, üks ballett orkestriga, üks ballett lindimuusikaga ja lasteetendused. Vanemuises on teisiti. Vanemuine on viimase kolme aastaga arenenud aparaadiks, mis lisaks äraelamisele tegeleb jõudumööda ka kunstiga. Aga peab tunnistama – Vanemuine on rasked ajad suhteliselt hästi üle elanud. Kui teistel teatritel olid juba sundpuhkused ja palgad vähendatud, siis meie pidasime väga kaua vastu. Alles masu päris viimases lõpus tuli töötajate palga kallale minna, aga see oli ka suhteliselt lühikest aega ja praeguseks on palgad taastunud. See on kõik ise teenitud raha. Midagi ei ole teha, rahvas viib raha sinna, kus talle meeldib. Vajadus meelelahutuse järele on suhteliselt suur. Ei saa jätta seda kasutamata. Lõppkokkuvõttes on idee ikkagi selles, et kõik olemasolev säiliks, kuni aeg paremaks läheb ja raha jälle rohkem on. Saalid täituvad

praegu kenasti. Kui võrrelda selle ajaga, kui ma siin esimest korda peadirigent olin, mil tegime aastaks kaks operit, ühe opereti ja muusikali, siis tegelikult nüüd oleme taas sealmaal, et klassikalist muusikat on jälle igasuguses vormis.

Nii et teatrijuhth Paavo Nõgene on sinu hinnangul keerulistes oludes hästi hakkama saanud?

On küll. Vaadates teatrit kui tervikut pärast sellist masulaksu, mil teatritelt võeti kapaga raha ära – orkester ja koor on sama suured ja kõigil on kõvasti tööd. See töö on võib-olla veel mitmekesisem, kui muusikud muusikaakadeemias õppides endale ette kujutavad, aga meeldib see meile või mitte, ka invasioon Tallinna muusikali ja kõige sellega on end väga õigustanud. Tänu sellele on teatri külastatavus suurtes saalides väga korralik ja tükke on õnnestunud nüüd ka kauem mängida. Ei ole kerge niivõrd massiivset aparatuuri üleval pidada, kui raha nagu matt alt ära tõmmatakse.

Tallinna minek oli väga ambitsioonikas.

Jah, aga see on end täiesti õigustanud. Käiakse suure meeskonnaga: lauljad, orkester, tehnilised töötajad. See on samas inimestele ka väga koormav – pärast etendust ei lähe sa ju koju, vaid hotelli. Aga sellist elu elatakse ka mujal. On isegi ju trupid, kes mängivad üht ja sama tükki aastaid, aga keegi ei ütle, et need inimesed, kes seda teevad, ei ole kunstiinimesed. Tegemist on n-ö kergema žanriga, aga professionaalses tasemes allahindlust ei tehta, publikut ei tohi petta. Seda ma arvan küll, et Vanemuisel on õnnestu-

nud professionaalne lattu kõrgele tõsta. Kui me mõtleme, milline see teater kolmteist aastat tagasi oli, siis muutus on silmaga nähtav. Toona, 1998. aastal, oli tallinlastel Vanemuise muusikaosa suhtes nina väga kirtsus – et ei osata seal ei laulda ega pilli mängida. Seda kuvandit oli väga raske murda. Aga vahepealse ajaga on see kapitaalselt muutunud. Niipalju kui mina asjast aru saan, on Vanemuisel praegu publiku hulgas positiivne maine. Selge see, et eriti klassikalistes ringkondades on vaatenurk meie repertuaarile kahetine. Ent viimasel ajal välja toodud oopereid (Mozarti “Figaro pulm”, lavastaja Indra Roga, Massenet’ “Manon”, lavastaja Marko Matvere, Purcelli “Haldjakuninganna”, lavastaja Saša Pepeljajev) võib pidada õnnestunuiks. Tahaks loota, et ka Donizetti “Maria Stuarda” (esietendus 5. mail, lavastaja Roman Hovenbitzer) kantakse plusspoolele, sest meil on vokaalne koosseis, kellele see lugu täpselt sobib. Mul on põhimõte teha teoseid, mille jaoks lauljad on olemas, mitte pressida neid, mida ei suuda oma jõududega puhta südamega teha, vaid pead tassima suurema osa koosseisust välismaalt. Heade lauljate arengusse võiks ka panustada.

Vanemuisesse tööle asudes oli sul kindlasti mingi oma nägemus, kuhu liikuda või mida teha. Kas miski osutus ka utoopiliseks?

Esimene viieaastane ja nüüdne kolmeaastane periood on olnud täiesti erinevad. Kui esimesel ametiajal resideerisin Tartus, siis viimasel perioodil olen olnud väga liikuv, seega organisatoorseid

Kambja kirikus Vanemuise sümfooniaorkestriga CDd salvestamas.

FOTO SILLE ANNUK / SCANPIX

Vanemuise draamatrupi teatrihooaja avamisel Sadamateatris. Pildil vasakult Herta Elviste, Mihkel Kütson tütarde Pauliina ja Luisa Susannaga.

FOTO MARGUS ANSU / SCANPIX

küsimusi on tulnud paljuski hallata modernseid sidepidamisvahendeid kasutades.

Esimeste aastate eesmärk oli kasvatada teatrisse uus põlvkond lauljaid, võtta selge suund kaasaegsematele lavastustele ja loomulikult tõsta etenduste ja kontsertide muusikalist kvaliteeti. Ning nagu ikka, võtavad sellised protsessid väga palju aega. Seega jätkasin samade eesmärkidega ka oma teisel ametiajal, kuid põlvkondade vahetus on olnud sujuv ja võin öelda, et areng jätkub õiges tempos.

Viimane periood on hirmus kiiresti läinud, pole nagu õieti arugi saanud. Mul ei olnud tegelikult plaani tagasi tulla. See johtus sellest, et minu lahkumise järgse kolme aasta jooksul vahetus kaks peadirigenti, teatril ei õnnestunud leida inimest, kes suudaks asja pikema perspektiiviga edasi vedada. Tulin, et anda teatrile aega rahulikult otsida ja mitte haarata esimese lootuskiire järele, et järsku leitust saab peadirigent. Mulle tundub, et kui nüüd valik langes Paul Mägile, siis see on õigustanud minu teistkordset tulemist. Kuna mul on teine teater Saksamaal, kus töötasin juba enne siia naasmist, siis mu tegevuse põhirohk on seal ja siin annan hea meelega teatrepulga üle sellisele professionaalsele dirigendile nagu Paul Mägi.

Kas sulle Tallinnas on ka pakkumisi tehtud?

Üldiselt midagi tõsiseltvõetavat ei ole. Estonias olen oma debüüdi

ikka ära teinud, juhatasin seal paar aastat tagasi mõnd “Nabucco” ja “Tosca” etendust. Selle aasta lõpul juhatan Tallinna Kammerorkestri uusaastakontserti, see on meie teistkordne koostöö. Ma juhatan siis, kui palutakse. Lihtne.

Kas tunned, et tahaksid siin rohkem juhatada?

Juhatan Eestis hea meelega. Siin on töö ja lõbu koos – töö saab ühendada kodusolemisega.

Missugune on sul suhe eesti muusikaga? Vaatasin, et sel hooajal oled mitu korda juhatanud Pärti. Aga mida veel?

Olen mitmel korral mänginud Sumerat, näiteks Hannoveris tema Kuuendat sümfooniast, Põhja-Saksa Raadio sümfooniaorkestriga mängisin Sumera Teist. Veidi olen mänginud Tambergi, Tüüri, Räätsa. Varssavis tegin jaanuaris Pärdi Neljandat sümfooniast. Pärt käis ise ka kohal, see oli hästi põnev töö. Sügisel tuleb Taanis Pärdi “Cantus”. Nii et nipet-näpet ikka on. Kontserdikorraldajatel on enamasti kindlad soovid.

Aga kui meelsasti sa üldse nüüdismuusikat juhataksid?

Esiettekandeid oled teinud?

Korra hooajal ikka juhtub. Viimased esiettekanded olid Jean-Louis Agobet’ Kontsert Raschéri saksofonikvartetile ja Glenn Erik Hauglandi uudisteos, mida juhatasin Düsseldorfis. Aga nüüdismuusikaga päris pidevat tegelemist mul ei ole. Raskuspunkt on mujal.

Kumb sulle rohkem meeldib, kas ooperi või sümfooniaorkestri dirigeerimine?

See on tegelikult täitsa *fifty-fifty*, ooperit teen suure heameelega, aga vaheldust on ka vaja. Ooperi väljatoomine on niivõrd pikk ja valuline protsess, et kontsert täiesti vastandub sellele – see on väga konkreetne aeg väga konkreetse alguse ja lõpuga. Ooper on, olenevalt tükist, kuus nädalat prooviperioodi ja seejärel tilkuvad etendused, nii et ma saan täiesti aru nendest, kes leiavad, et ooperit teha on liiga raske töö. Kontserdielu on tunduvalt konkreetsem ja lihtsam. Aga mida vanemaks saad, seda suurem on repertuaar ja seda lihtsamaks elu läheb, sest õppimise protsess käib kergemalt ja lisaks sellele hakkavad tükid vaikself korduma. Lähed küll iga kord kiht-kihilt järjest sügavamale, aga kokku võttes arendad seda, mis juba kuskil sees istub.

Kui ruttu sa üldse õpid? Kas töötad ainult noodiga või püüad vaadata ka videoid?

Õpin päris kiiresti. Üritan end, eriti ooperi puhul, laialdaselt informeerida. Mind huvitab interpretatsiooni ajalugu, eriti mis puutub lauljasse. Saja aasta jooksul on interpretatsioon väga palju muutunud. Välja filtreerida, et mis on traditsioon ja mis on interpretatsioon, kuidas inimesed oma häält valitsevad – neid finesse omavahel võrrelda on hästi põnev. See kuulub tingimata ühe osana asja juurde. Interpretatsiooni ajalugu peab tundma. Samuti on ajaga muutunud arusaam sellest, millised partiid milisele häälele sobivad.

Aga lugu õpitakse ikka noodiga. Tavaliselt on noodis kõik kirjas. Ja noodis on näha ka see, mis ehk esimestes proovides kohe ei õnnestu, kus helilooja ettekujutuse saavutamiseks peab rohkem vaeva nägema. Muidugi, mida vanem muusika, seda rohkem jääb ridade vahele. Sestap on näiteks Mozart ja Haydn nii rasked, kuigi esmapilgul võib tunduda, et mis see siis ikka nii ära ei ole...

Mis on varaseim teos, mida oled esitanud?

Händeli "Xerxes". Purcelli "Haldjakuningannat" juhataasin veel Hamburgi Muusikaülikoolis. Barokki ma ei ole palju teinud.

Miks?

See on omaette teema ja võtab kõvasti aega, et end mängutehnikliste nippidega kurssi viia ja vastavalt sellele orkestrit koolitada. Barokkooperi lavalettoomiseks peab rohkem aega varuma, proovidele tuleb täiesti teistmoodi läheneda. Tegelikult on orkestrile kasulik, kui proovides tegeleb nendega spetsialist, kes on selle alaga juba aastaid tegelnud.

Teatri repertuaari kokku pannes sageli kaalud, kas võtta midagi modernsemat või siis barokki, need tavaliselt vahetuvad. Hannoveris olid meil kavas mõlemad, aga seal ma juhataasin ka pigem modernset.

Aga mis on ajaloost lähim ooper, mida oled juhatanud?

Heinrich Sutermeisteri "Raskolnikoff", 1945. aasta tükk, klassikaline modern. Ooperiesiettekandeid mul ei ole. Hannoveri Staatstheateris töötades olid meil baroki jaoks "barokivennad" ja esietenduste jaoks "modernivennad". Mina sukeldusin kogu ülejäänud repertuaari Mozartist Richard Straussini, mis on kõige suurem osa repertuaarist, n-ö meinstriim. Ent olen päris palju teinud sellist repertuaari, mida harva mängitakse. Näiteks Janáčeki "Makropoulose juhtum" (1926), Gustave Charpentier' "Louise" (1900), nimetatud "Raskolnikoff". Ka Bergi "Wozzeckit" olen juhatanud. Nii et ma ei ole ka ainult kitsalt romantilise ooperi peal. Olen umbes oma viiekümneanda nimetuse juures, arvepidamine on sassis, täpselt ei tea. Praegu on tükid hakanud korduma, uusi nimetusi tuleb harvem juurde. Verdi ja Puccini, samuti Mozart, on suhteliselt läbi kammitud. Selles mõttes läheb elu vaikselt kergemaks.

Millised on olnud suurimad õnnestumised?

Mulle õndselt meeldis minu esimene töö Vanemuises, Mozarti "Così fan tutte". See oli õnnelik juhuste kokkulangemine. Stefan Herheimist, kes seda toona lavastas, on praeguseks saanud jumal. Olime Hamburgis koolivennad. Olin näinud tema diplomilavastust, aga me polnud varem koos töötanud. Meil oli juba ka järgmine koostöö kokku lepitud, aga siis läks ta karjäär komeedina taevasse, viimased seitse-kaheksa aastat on ta lavastanud Berliinis, Salzburgis, Bayreuthis, ta on täielik oma ala tipp. Hannoveris oli töö "La finta giardiniera" väga tore. Põnev ja pingeline oli "Trubaduur" katalaani lavastaja Calixto Bieito lavastuses seal (sellega käisime ka Edinburghi teatrifestivalil) ning nüüd Flensburgis. Bergi "Wozzeck", Wagneri "Tannhäuser"... Nii et ikka on.

Kas midagi on ka nihu läinud?

Ikka on. Lugu, mille tööprotsess mulle ei istunud ja mida juhata-des ma eriti õnnelikuks ei saanud, oli "Talupoja au" ja "Pajatsid" samuti Calixto Bieito lavastuses (Hannoveris 2005). Ta on samuti staar, väga kihvt lavastaja tegelikult, suure karjääriga, aga see oli tal lihtsalt üks ebaõnnestunud lavastus, lugu ei istunud talle, kontseptsioon ei saanud valmis. Kes ütleb, et tal kunagi mitte miski ei ebaõnnestu, see valetab. Tegijal juhtub nii mõndagi.

Kas oled suure kollektiivi ohjamiseks endale mingeid omadusi pidanud juurde ka kasvatama või ei ole see probleem?

Mul on põhimõte teha teoseid, mille jaoks lauljad on olemas, mitte pressida neid, mida ei suuda oma jõududega puhta sü-damega teha, vaid pead tassima suurema osa koosseisust välismaalt.

Imestan, et üldiselt ei ole probleemi. Tegelikult on orkestrijuhtimine puhas psühholoogia. Musikaalsus tuleb muudugi kasuks.

Kuidas sa üldse dirigeerimise reele sattusid?

Sattusin ikkagi üsna juhuslikult sellesse keerisesse, mu elus on väga palju juhuseid olnud. Mingit lapsepõlvest pärit tahtmist orkestrijuhiks saada küll ei olnud. Vanemad olid täiesti muusika-kauged inimesed. Tallinna Muusikakooli ma ei saanud sisse. Muusikakeskkooli ei saanud ka sisse, aga jäin joone alla esime-seks ja kui üks õpilane jäi tulemata, siis 10. septembrist kutsuti mind sinna. Esimene eriala oli klaver. Aga mul oli igasugu huvi-alasid. Võib-olla kõige huvitavam asi Muusikakeskkoolis õppimi-se ajal oli osalemine Tallinna Puhkeparkide Direktsooni laste ja noorte muusikateatris, seal olin ma mitu aastat. Mängisin Sööbikut Urmas Sisaski esikooperis "Sööbik ja Pisik" (1982). Tema teises lasteoperis "Kuri kuningatütar" (1985) tegin suure karjääri – kõigepealt olin Päkapikk ja lõpuks Prints. Ju see muu-sikateatri pisik sealt tuli. Muusikakeskkooli lõpetasin komposit-siooni erialal (õpetaja René Eespere) ja alles konservatooriumis läksin koorijuhtimisse. Kooli ajal laulsin palju. Hortus Musicuse juures tegutses neil aastail väike meeskoor. Tegime näiteks Valentin Mederi Passiooni, mina laulsin kontratenorit. See huvi-tas mind. 1990ndate algul hakkasid paljud kibeleva välismaale õppima. Minu Saksamaal elav ristiema käis peale, et Vene sõjaväe oht ja kes üldse teab, mis saab jne, et katsugu ma saada Saksamaale õppima. Olin üks esimesi, kes välisstipendiumi sai. Saksa saatkond oli Tallinnas just avatud, kui ma sealt stipipaberid välja võtsin. Plaanisin minna Hamburgi õppima koorijuhtimist, vanamuusikat ja muud niisugust kraami. Ent ainus õppejõud, ke-da ma Hamburgis teadsin, õpetas orkestridirigeerimist. Kirjutasin siiski tema nime avaldusele. Saingi stipi tema juurde ja kuna tema ei õpetanud ei vanamuusikat ega koorijuhtimist, siis nii ta läks. Ja lõpuks, dirigeerimine on dirigeerimine, mis seal ik-ka nii suurt vahet on.

Algul plaanisin olla vaid ühe aasta. Üritasin isegi paralleelselt Tallinnas eksameid teha. Vaadati küll pika hambaga, et tuleb siin eksamitele, ise pole tunnis käinud. Kolmanda kursuse lõpetasin Muusikaakadeemias ikka ära, aga rohkem mitte. Hamburgis õppi-sin kuus aastat. Eriti alguses olin nagu õppimisgetos, kõik keerles õppimise ja harjutamise ümber. Siin olin tegelnud saja asjaga kor-raga, õppimine ei olnud primaarne. Seal aga küll, praktiliselt üle õhtu istusin ooperis. Oli vaja järele teha see, mis pika aja jooksul tegemata. Seal tekkis mul oma orkester, ooperiprojektid, ja nii ta läks. Professor vaatas siis kah, et kui külm ära ei võta, saabki järsku asja.

Mis sul Flensburgis järgmisel hooajal välja tuleb?

Hooaja avatükk on Weberi "Nöidkütt". Muusikaajaloost me kõik teame seda teost, selle uuenduslikke võtteid, aga vähesed on seda laval näinud, seda eriti tihti ei mängitagi. Saab olema põnev, et

5. aprillil Vanemuise proovisaalis.

FOTO ALDO LUUD / ÖHTULEHT

kuidas see romantiline lugu tänapäeva asetub, mis võtmes talle läheneda. Seda on keeruline lavastada. Ta on originaalis nii romantiline, et kui teda romantiliselt lahendada, nii nagu ta on, siis ta ei kanna välja. Meie ja tolle aja arusaamad teatrist ja visuaalist päris hästi ei haaku. Samamoodi on Dvořáki “Näkingeüga”, see on tõeline muinasjutt, imeilusa muusikaga, aga seda lavale seada, nii et teose tuum jääks alles, aga et ta ka esteetiliselt oleks nauditav vaadata, mitte ainult vetevanake ja tema tütre...

Romantilise lavapildi loomine on keeruline?

Jah. Vaevast et “Nõidküti” lavastaja ka romantilist lavapilti looma hakkab, aga et muusika ja lavastus ei oleks omavahel karjuvas vastuolus, vaid haakuksid, see on raske. Ja arvatavasti sellepärast seda teost harva mängitaksegi.

Mis sulle praeguses ooperimaailmas rohkem meeldib, modernsed või traditsioonilised lavastused?

Mulle isiklikult meeldivad kõige rohkem need lavastused, kus mulle räägitakse seda lugu, mida ka helilooja ja libretist on mõelnud. Päril palju on nii, et lavastaja räägib ühte lugu, orkester ja lauljad teist ja neil kahel maailmal on vähe ühist. See mulle ei meeldi. Muidugi ei mõtle ma mitte historistlikku lähenemist, et kõik peaksid olema puhvpükstes, kaugel sellest, aga et inimsuhted jääksid paika. Et lugu oleks alles, aga see oleks visuaalselt lahendatud nii, et seda oleks huvitav jälgida ja et teostus oleks esteetiline.

Mulle isiklikult meeldivad kõige rohkem need lavastused, kus mulle räägitakse seda lugu, mida ka helilooja ja libretist on mõelnud. Päril palju on nii, et lavastaja räägib ühte lugu, orkester ja lauljad teist ja neil kahel maailmal on vähe ühist.

Kuidas on Vanemuise “Haldjakuningannaga”, kas seal on heli ja pilt kooskõlas?

Vaat see ei ole ju ka päris ooper! Juba lugu ise on segane. See oli Purcell'i eksperiment ja on seda ka Pepeljajevil. See on minu meelest väga kohane lugu eksperimenteerimiseks. Kui sellist eksperimenti hakata “Butterfly” või “Rigoletto” peal sooritama, siis võib väga sügavalt ämbrisse astuda. Saksamaal on praegu väga levinud, et ka klassikalisi teoseid jutustatakse ootamatu rakursi alt. Tavainimene ei tule selle pealegi, et Rigoletto ja Gilda suhe võiks olla umbes selline nagu sellel isal Austrias, kes hoidis oma tüdrukkaks kümme viis aastat keldris vangis ja sai temaga kuus last. Või siis näiteks, et Rigoletto on juut, kes peab uusnatside juures kõrtsi, aga õhtul paneb aknaluugid kinni ja elab vaikselt salaja oma usku välja. Siis võib tekkida küsimus, et mis siin nüüd see iva on? Siis tõesti juhtub, et pilt ja heli ei lähe kokku.

Olen nii palju neid eksperimente näinud, et tean, mis välja tuleb, kui eksperimentideks läheb. Mulle meeldib, kui lavastaja jutustab lugu, mis muusikaga kokku läheb. Ja neid lavastajaid on. Aga mitte väga palju.

Kuidas lavastaja kutsumine üldse käib? Miks sa kutsusid Pepeljajevi just seda tükki lavastama?

Teades, mis masti mees Pepeljajev on, mõtlesin, et oleks huvitav, kui ta Vanemuises ka midagi teeks ja et see võiks olla muusikatükk. Kuna oli selge, et Pepeljajev ei jäta klotsi klotsi peale, siis tuli talle pakkuda teos, mis laseb ennast niiviisi lahti võtta, ilma et lugu karjuma hakkaks. Ei oleks olnud mõtet hakata talle Puccini tükki. “Haldjakuningannast” ju iseenesest päris hästi ei saagi aru, mis ta on. Žanrinimetuse on semiooper. No las ta siis olla, midagi sinna külge pookida ja tekitada... Vahel võib endale ka eksperimente lubada. Teater on nii suur organisatsioon, eksperimenteerimise tagajärjed võivad olla väga valusad. Kui tood hooajal ainult kaks uut ooperit lavale ja neist üks läheb täiesti aia taha, nii et tuleks kohe maha võtta – sel juhul on kadu viiskümmend protsenti! Kuuest esietendusest ühega võib riskida. Minu esimesel siinsel ametiajal tegime aeg-ajalt samuti selliseid eksperimente, et lasime inimestel teha siin oma esimese muusikalavastuse. Näiteks Vahur Keller, Marko Matvere, Liis Kolle said kätt proovida.

Mis ajani sul Flensburgis leping on? Ja mis siis edasi saab?

Alguses sõlmiti leping viieks aastaks, 2012. aastani, siis seda pikendati 2014. aastani. Ent ma pean praegu läbirääkimisi ka teiste teatritega ja võib-olla pärast järgmist hooaega teen väikese vangerduse. Aga see alles paistab. Viis aastat on paras aeg töökoha vahetamiseks.

NELE-EVA STEINFELD
pianist

Arvo Pärt Classic Brit Awardsi auhinnatsereemoonial.

Arvo Pärt võitis aasta helilooja tiitli

Arvo Pärt pälvis 12. mail Londonis Royal Albert Hallis toimunud Classic Brit Awards 2011 auhindade galal aasta helilooja preemia. Pärt viibis tseremoonial isiklikult ja pidas tänukõne. Briti klassika-auhinna nominendid kuulutati välja tänavu aprillis ning koos Pärdiga kandideerisid sellele tiitlile veel kaks heliloojat: hiljuti virtuaalkoori loomisega palju kuulsust kogunud Eric Whitacre ja populaarse teose "Adiemus" looja Karl Jenkins.

Auhinda Classic Brit Awards jagatakse juba aastast 2000 ja sellega tunnustatakse väga erinevaid muusikastiile rahvamuusikast nüüdismuusikani nii rahvuslikul kui ka rahvusvahelisel tasandil. Arvo Pärdile ei pööra britid aga tähelepanu sugugi mitte esimest korda. 2003. aastal pälvis Pärt Briti klassikapreemia nüüdismuusika kategoorias teosega "Orient& Occident". Tänavu kandideeris Pärt auhinnale Neljanda sümfooniaga "Los Angeles".

Aasta meesartisti auhinna pälvis pianist ja dirigent Antonio Pappano ja naisartisti auhinna trompetist Alison Balsom, aasta

uustulnukaks kuulutati norra viiuldaja Vilde Frang ja viimase kümnendi artistiks nimetati kollektiiv Il Divo. Kriitikute auhinna pälvis viiuldaja Tasmin Little, aasta klassikalise albumi auhinna aga Andre Rieu & Johann Strauss Orchestra albumiga "Moonlight Serenade".

Kronos Quartetile Avery Fischer Prize ja Polar Music Prize

Ameerika keelpillikvartett Kronos Quartet pärjati hiljuti kahe maineka preemiaga – Avery Fischer Prize ja Polar Music Prize. Siiani ei ole ükski solist ega ansambel kunagi võitnud mõlemat auhinda, liiatigi veel ühel ja samal aastal. 75 000 dollari suurune Avery Fischer Prize on nime saanud tunnustatud audiotehnika spetsialisti Avery Fischeri järgi ja esimest korda anti autasu välja 1974. aastal. Kui Avery Fischer 1994. aastal suri, pärandas ta arvestatava summa ameerika päritolu või Ameerikas resideerivate väljapaistvate klassikainterpreetide toetamiseks. Varem on auhinna saanud näiteks Murray Perahia, Joshua Bell, Yo-Yo Ma ja Midori. Kronos Quartetile antakse preemia üle 8. juunil New Yorgi Lincolni keskuses.

Rootsi auhind Polar Music Prize antakse kvartetile kuningas Carl XVI Gustafi ja kuninganna Silvia poolt 30. augustil ja selle rahaline väärtus on 155 000 dollarit. Ühtaegu Kronose kvartetiga pälvis sama auhinna ka poeet ja laulja Patti Smith. Polar Music Prize'i auhinnafondi rajas 1989. aastal kuulsa Rootsi popgrupi ABBA mänedžer Stig Andersson ja auhinnasaajate seas on olnud näiteks Björk, Steve Reich, Pierre Boulez, Bob Dylan, Renée Fleming, Valeri Gergijev, György Ligeti, Ravi Shankar ja Isaac Stern.

San Franciscost pärit Kronos Quartet on tegutsenud juba üle kolme kümnendi, andnud välja üle viiekümne plaadi ning telinud ja esitanud rohkem kui 600 uudisteost, olles nüüdisrepertuaari alal paljudele kvartetidele teejuhiks. Kvartett annab ka meistrisklasse ja igal aastal toimub neil viiekuune kontserdireis. Kvarteti liikmed on viiuldajad David Harrington ja John Sherba, aldimängija Hank Dutt ja tšellist Jeffrey Zeigler.

Kristjan Järvi saab Kesk-Saksamaa Ringhäälingu sümfooniaorkestri peadirigendiks

Kristjan Järvi saab 2012. aasta sügisest Kesk-Saksamaa Ringhäälingu (Mitteldeutsche Rundfunk, MDR) sümfooniaorkestri peadirigendiks. Kesk-Saksamaa Ringhäälingu sümfooniaorkester loodi 1923. aastal, see on üks vanimaid raadiosümfoniaorkestreid maailmas ja vanim omataoline Saksamaal. 2007. aastast on orkestri peadirigent Jun Märkl, tema eelkäija oli Fabio Luisi.

Ringhäälingu muusikalise juhi Carsten Dufneri sõnul on Kristjan Järvi Kesk-Saksamaa Ringhäälingu sümfooniaorkestrile ideaalne dirigent ja ta loodab Järvi abiga luua Leipzigi 21. sajandi muusikaule iseloomuliku atmosfääri. Dufneri sõnul on tänapäevane muusikaule ja kontserdipublik pidevas muutumises ja ta usub, et Leipzigi raadio kohus on arendada klassikalist muusikat uues suunas.

Kristjan Järvi üheks peamiseks sooviks peadirigendi ametisse asudes on muuta kontserdikavade stiili, tuues traditsioonilise repertuaari kõrvale tantsu- ja teatrikunsti, etno- ja elektronmuusikat, džäss, rocki ja popmuusikat, ent tema sõnul peab hea tulemuse saavutamiseks tegema seda väga tabavalt ja maitsekalt. Järvi usub, et värsked kontserdikavad on atraktiivsed ka nooremale kontserdipublikule. Kõige olulisemateks kriteeriumideks on dirigendi jaoks aga siiski idee originaalsus ja artistlik veenvus. Järvi loodab, et Leipzigi orkester võiks oma innovaatiliste ideedega olla tulevikus eeskujuks ka paljudele teistele orkestritele. Mõistagi on tema missiooniks mängida ka eesti muusikat ja ta tahab tuua orkestri esinema ka Eestisse.

Brasiilia sümfooniaorkestrist vallandati pooled muusikud

Brasiilia sümfooniaorkestrit on tabanud suur kriis, sest 82 orkestrandist vallandati hiljuti 36. Orkestrandid vallandati kolm kuud kestnud vaidluste järel, sest muusikud keeldusid peadirigent Roberto Minczuki välja kuulutatud atesteerimisest. Mässavad muusikud soovisid omakorda Roberto Minczuki vallandamist, millest orkestri

Auhinnasajuga pärjatud Kronos Quartet.

juhtkond keeldus. Kuuldavasti oli Brasiilia sümfooniaorkestril viimastel kuudel raskusi ka palga maksimisega ja muusikutele oldi mitme kuu töötasu võlgu.

Brasiilia sümfooniaorkester on 70-aastane muusikakollektiiv, kuhu kuuluvad riigi parimad muusikud. Orkestri juhtkond plaanib korraldada ettemängimised Londonis, New Yorgis ja Rio de Janeiros, et täita vabanenud kohad. Peadirigent Roberto Minczuki sõnul oli atesteerimine hädavajalik, et tõsta orkestri taset. Ühtlasi plaanib peadirigent koos juhtkonnaga tõsta orkestrantide palka 6000–7000 dollarini, olles uhke selle üle, et isegi Euroopas on vähe orkestreid, kes suudaksid muusikutele sellist tasu maksta.

Vallandatud muusikute kaitseks on asunud välja mitmed maailmakuulsad artistid, nende seas pianistid Nelson Freire ja Cristina Ortiz. Internetis levisid muusikute ringkonnas kirjad, mis kutsusid üles väljakuulutatud ettemängimistel mitte osalema.

Riccardo Muti järjekordsed preemiad
Riccardo Mutit võib pidada selle hooaja kõige hinnatumaks ja premeeritumaks dirigendiks. Selle aasta algul võitis ta kaks Grammyt ja pisut hiljem tunnustati ta miljoni dollari suuruse Birgit Nilssoni preemia võitjaks. Nüüdseks on tema kontole lisandunud veel kaks preemiat. 17. aprillil kuulutas Ameerika ajakiri Opera News New Yorgis välja viis auhinnasaajat, kelle seas oli ka Riccardo Muti. Teised premeeritud olid tenor Jonas Kaufmann, sopra-

nid Patricia Racette ja Kiri Te Kanawa ning bariton Bryn Terfel.

Riccardo Muti värskem auhind kannab nime Astuuria Prints Kunstipreemia, millele kandideeris kõrvuti kuulsa dirigendiga veel kolmkümmend neli inimest teistelt kunstialadelt. Muti kandidatuuri esitas tunnustatud hispaania metsosopran Teresa Berganza.

Astuuria Prints Kunstiauhinna on varasematel aegadel võitnud enamasti hispaania artistid, aga auhinna on saanud ka Bob Dylan, Woody Allen ja Krzysztof Penderecki. Kolmeteistkümmneliikmeline žürii nimetas Mutit dirigendiks, kes on andnud tohutu panuse maailma muusikaellu ja kes suudab igas teoses tuua välja ainuomase karakteri ja orkestrites nende parimad kvaliteedid. Preemia rahaliseks suuruseks on 50 000 eurot ja auhinnaga kaasneb ka Joan Miró skulptuur.

Grammy auhindade kategooriaid plaanitakse vähendada

Maailma üht ihaldatuimat muusikaauhinda Grammyt ehk kuldset grammofooni on tulevikus nüüd veelgi raskem püüda. Grammy korraldava toimkonna poolt on levimas info, et Grammy auhindade kategooriaid vähendatakse. Tänavuse 109 asemel jääb järgmiseks aastaks alles 78. Klassikalises muusikas anti Grammysid tänavu välja kolmeteistkümmnes kategoorias, järgmisel aastal jääb neist alles vaid neli. Paljud senised rühmad ühendatakse ja näiteks parimatel mees- ja naismuusikutel tuleb võistelda tulevikus ühes ja samas kategoorias. Mitmed väga spetsiifilised kategooriad jäetakse aga lihtsalt välja. Muu hulgas muudetakse ka nominentide määramise korda. Igas kategoorias peab senise kahekümne viie kandidaadi asemel olema nelikümmend ja neis rühmades, kus kandidaate on 25–39, tohib välja kuulutada ainult kolm nominenti nelja või viie asemel. Kui aga kategoorias on alla kahekümne viie kandidaadi, suletakse see selleks aastaks ja kui see olukord kordub

PÄRNU

KOHTUME ILUSAIMATEL SUVEÕHTUTEL PÄRNU RAEHOOVIS!

RAEPROMENAAD

KONTSERDID ALGAVAD PÜHAPÄEVITI KELL 20

Pühapäeval, 26. juunil
LUMMAVAD AKORDIONIHOLID
Simona Sukyte (akordion, Leedu) ja Laimonas Salius (akordion, Leedu)

Pühapäeval, 3. juulil
UnaCorda
Kristi Mühling (kannel), Liis Jürgens (harf), Ene Nael (klavessiin)

Pühapäeval, 10. juulil
Pärnu käsikellastudio AGAPELLA
Dirigent Elo Kesküla

Pühapäeval, 17. juulil
CONTRA ja PÄRNU PUHKPILLIKVINTETT
Leonora Palu (flööti), Anna Šulitsenko (oboe), Edmunds Altmanis (klarnet), Tarmo Velmet (fagott), Jan Pentšuk (metsasarv), Contra (vaheteksid)

Pühapäeval, 24. juulil
KUNINGLIK HOOVIMUUSIKA
Anu Mänd (viul), Heli Sommer (tšello), Maarja Talts (klaver)

Pühapäeval, 31. juulil
GRAND CAFÉ
Arvo Leibur (viul), Terje Terasmaa (vibrafon), Heiki Mäitlik (kitarr)

Pühapäeval, 7. augustil
ALLES QUTE - KÕIKE HEAD!
Esinevad Arbo Valdma SUVEUNI meistrkursuse pianistid. Kaastegev saateansambel

Pühapäeval, 14. augustil
INGLISE HELIMAASTIKUD
Lande Lampe-Kits (flööti) ja Elke Unt (klaver)

KÕIK KONTSERDID ON TASUTA! Pärnu 71. Kontserthoovis

kolm aastat järjest, eemaldatakse nimetatud kategooria sootuks. NARASi (National Academy of Recording Arts and Sciences) presidendi Neil Portnowi sõnul on muudatused vajalikud selleks, et tagada Grammy auhinnale senisest veelgi suurem prestiiž.

Suri Sony kompanii kauaegne juht Norio Ohga

23. aprillil suri 81-aastaselt Sony kompanii kauaegne juht Norio Ohga, kes arendas firmat juba 50. aastate keskpaigast. Tema käe all liikus Sony koduelektronika tootmisel pigem meedia ja muusikatööstuse suunas. Ohga arendas Sony selliseid tuntud tooteid nagu Walkman, Playstation, Mini-disk ja DVD. Paljudes artiklites nimetatakse Sony firmat ja Ohgat ka CD-plaadi isaks, kuigi CD-plaadi prototüübi autoriks oli siiski Hollandi firma Philips.

Norio Ohga oli hariduselt muusik ja oma loomult tõeline klassikalise muusika entusiast. Ta õppis laulmist ja tegutses pisut ka dirigendina. Sony firmasse sattus ta 1953. aastal üsna kummalisel moel. Nimelt kirjutas Ohga firmale kaebekirja ühe salvestusaparaadi kohta ja kompanii insenerid otsustasid, et sellise noormehe tähelepanekutest võiks neile salvestustehnika arendamisel palju kasu olla. Kõigest mõne aastaga tõusis Ohga seal juhtivale kohale, 70. aastatel sai temast Sony Recordsi juht ning aastatel 1982–1995 oli ta terve kompanii president. Pärast ametist lahkumist jäi Ohga kunni surmani firmale nõuandjaks.

Valeri Gergijevi edu BBC Music Magazine'i auhindade galal

Dirigent Valeri Gergijev oli tänava võidukas BBC Music Magazine'i auhindade jagamisel, nimelt võitis tema dirigeeritud plaat parima orkestrisalvestuse ja aasta plaadi auhinna. Plaadil mängib Londoni sümfooniaorkester Prokofjevi muusikat balletist "Romeo ja Julia". Auhinna andis Gergijevile üle Prokofjevi pojapoeg Gabriel Prokofjev. Plaat valiti võitjaks 1500 helikandja seast. Gergijevi sõnul on Prokofjevi "Romeo ja Julia" üks helilooja parimaid ja armastatuid teoseid, mis esindab suurepäraselt helilooja loomingut teatraalset poolt. Üldse jagas ajakiri BBC Music Magazine preemiaid kokku kuues kategoorias ning žürii ja publiku antud hääli erinevatele artistidele ja plaatidele oli kokku üle 43 000.

IVO HEINLOO jazzikriitik

Plaat Smolenski tragöödia ohvrite mälestuseks

Poola vokaalansambli Monodia valmis hiljuti plaat "Requiem Polskie", mis on pühendatud eelmise aasta aprillis Smolenskis toimunud lennukiõnnetuse ohvrite mälestusele. Monodia repertuaari kuuluvad vaimulikud viisid ning rahvalaulud, mida on kogutud Łomża ja Kurpie Zielone piirkonnast. Poola keeles tähendab bändi nimi unisoonis laulmist saateta või traditsiooniliste instrumentide, näiteks *hurdy-gurdy* saatel. Plaadile on valitud viimase paari sajandi matusemuusika, mis on mõjutanud Poola heliloojaid Krzysztof Penderekit "Poola reekviemi" ja Henryk Mikołaj Góreckit Kolmanda sümfoonia kirjutamisel.

Norralased viivad hea muusika kontortitesse

Norra Muusika Infokeskuse ja rahvusringhäälingu koostöös sai alguse omapärane ettevõtmine, mille käigus kutsutakse muusikuid kontortiatmosfääris esinema, et kontserdid salvestada ja veebikanalite kaudu huvilisteni tuua. Esinemiskohaks oli infokeskuse kontor Oslos ning publikuks kontoritöötajad. Avalöögi au kuulus Jarle Bernhoftile. Et ka koopiamasinat, paberihuntide ning muu atribuutikaga täidetud bürooruumi võib muuta hubaseks kontserdipaigaks, tõestab see, et praeguseks on aktsiooniga "Live at the Office" kaasa läinud mitmed norra tippmuusikud nii jazzi, rocki kui ka popi vallast.

Poola ansambel Monodia laulab oma uusimil plaadil Smolenski lennukatastroofis hukkunate mälestuseks.

FOTOD INTERNETIST

Uute kõlade otsingul

MERJE ROOMERE
viuldaja

Kuni möödunud sajandi keskpaigani kasutasid heliloojad muusika kirjutamisel peamiselt traditsioonilisi, 18.–19. sajandil välja kujunenud helitekitamise võimalusi. Kahekümnenda sajandi palavikulised uute tämbrite otsingud – daistlikud müraorkestrid, lennukimootori ja kirjutusmasina kasutamine muusikainstrumentidena ning John Cage'i (1912–1992) elektroonilised ja akustilised eksperimentid – viisid vajaduseni laiendada ka akustiliste pillide kõlavõimalusi. Heliloojate ja interpeetide koostöös avastati hulk uusi mänguvõimalusi, mis oma kõlalt erinevad harjumuspärasest ning mis võivad vana-meelsetes kuulajates siiani mõningat võõrustust tekitada.

1862. aastal tõestas füüsik Hermann von Helmholtz, et muusikaline heli moodustub põhitoonist ja hulgast ülemhelidest, mis koos moodustavad tämbri. Tooni kvaliteet sõltub ülemtoonide arvust, järjekorrast ning intensiivsusest.

Eristlits hakati tämbri omistama 20. sajandil. 1913 avaldas Luigi Russolo oma manifesti "L'Arte dei Rumori" ("Mürade kunst") müramuusikast ning asutas esimese "müraorkestri". Ta leidis, et muusikaline heli on kõlavärvide poolest liiga vaene, ning ülistas müra lõputuid tämbri võimalusi. Ootamatuid lähenemisi instrumentidele pakkusid ka teised. Helilooja Erik Satie (1866–1925) kasutas oma balletis "Paraad" muu hulgas kirjutusmasinat ning piimapudeleid, George Antheil (1900–1959) "Mehaanilises balletis" lennukimootorit.

Põnevate kõlade otsinguil leiutati uusi instrumente, nagu the-remin ja *hammond*-orel, eksperimenteeriti tehnoloogiatega ning hakati katsetama uute mänguvõimalustega. Aastal 1948 komponeeris John Cage "Sonaadid ja interludiumid" ("Sonatas and Interludes"), kus klaveri kõla muudetakse keelte vahele asetatud kummist, metallist ja muust materjalist esemete abil. Nii sündis ettevalmistatud klaver.

Pärast magnetofoni leiutamist 1935. aastal hakati muusika kõrval salvestama ka mittemuusikalisi helisid. Neist "leititud helidest"

*"Kogu elujõuline kunst on ärritav.
Kui ta seda ei ole ja muutub meeldivaks,
pole temast enam kasu."*

John Cage

John Cage'i täpsete juhiste järgi ettevalmistatud klaver "Sonaatide ja interludiumite" mängimiseks.
FOTO INTERNETIST

inspireerituna jagasid Pierre Schaeffer (1910–1995) ja Groupe de recherche de musique concrète (Konkreetses muusika uurimisgrupp) helid "konkreetsed" (looduse ja olmehelid) ning "abstraktsed" (traditsiooniline helikõrgustel põhinev muusika). Muusikateose põhimaterjaliks sai mittemuusikaline heli.

1980. aastateks töötasid heliloojad Gérard Grisey (1946–1998) ja Tristan Murail (1947) välja spektraaltehnika, mille aluseks on heli süvaanalüüs. Spektraalmuusika idee kohaselt põhineb muusika helidel, mitte nootidel. Helisid analüüsides leiab nende sisemusest struktuure, mida saab kasutada muusikaliste struktuuride loomisel. Helisid saab uurida tunnetuslikult või nii, nagu arvuti seda teha suudab.

Tristan Murail: "Meie jaoks ei ole aeg ja tämber parameetrid – nad on muusika olemus. Tämbri ei ole parameeter, vaid kõikide muusikaliste parameetrite summa, hõlmates aega, kestust, helikõr-

gust, amplituudi.”

Tämber, mida varem käsitleti heli osana selle kõrguse, tugevuse ja kestuse kõrval, omandas hoopis uue tähenduse.

Tämbrerevolutsioon viiulil

Selline “tämbrerevolutsioon” on oluliselt mõjutanud ka traditsiooniliste pillide kõlamaailma. Uues esteetilisest kontekstist polnud enam mingit põhjust piirduda vaid 18.–19. sajandil välja kujunenud mänguvõtetega. Ka viiulile, mis oma laia tämbriskaalaga on heliloojaid läbi aegade inspireerinud, on lisandunud hulgaliselt uusi võimalusi, mis laiendavad tema kõlaspektrit veelgi.

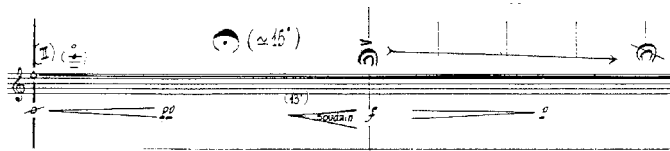
On võtteid, mis ei valmista traditsioonilise haridusega pillimehele mingeid raskusi, kui ka selliseid, mille omandamine nõuab pikemat süvenemist. Kuidas tekitada helisid, mida sa kunagi varem kuulnud pole? Mõnikord on võimalik kuulata helisalvestist, aga ka see ei anna selget pilti vajalikust mänguvõttest.

Ilusa kõla saavutamiseks on viiulimängus väga oluline poogna liikumiskiiruse, kontaktikoha ja surve omavaheline tasakaal. Kui avaldame poognale suuremat survet, läheneb see roobile, surve vähenedes sõrmlaual. Liikumiskiiruse suurenemine toob kaasa eemaldumise roobist ja vastupidi. Neid reegleid rikkudes tekivad aga hoopis uued kõlaefektid.

Sul ponticello’t ehk roobi lähedal mängimist kasutati kõla rikastamiseks juba 16. sajandil. Poognale avaldatava surve, liikumiskiiruse ja kontaktikohaga katsetamisel on tänapäeval leitud hulk uusi võimalusi. Poogna asukoht sõrmlaual, roobi peal, teisel pool roopi (roobi ja keeltehoidja vahel), keeltehoidjal, roobile asetatud puusordiinil – kõik on lubatud. Kasutatakse ka poogna ringikujulist liikumist keelele, mängitakse piki keelt ja ka keelte alt.

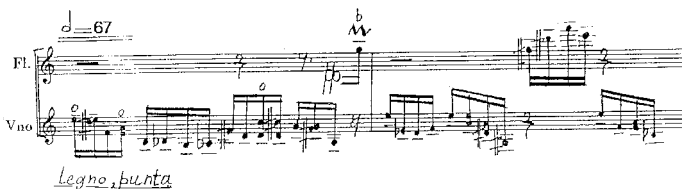
Huvitav heli murdumise efekt tekib n-ö üle pressides, suurendades survet roobi poole liikumata.

Näide Tristan Murail’ teosest “Treize couleurs du soleil couchant” (“Loojuva päikese kolmteist värvi”).

Lisaks on võimalik puudutada keeli jöhvide asemel poognapuuga. Küllaltki levinud on *col legno battuto*, mida kasutas nõidade sabati kujutamiseks juba Hector Berlioz oma “Fantastilises sümfoonia” (1830). Vähem tuntud on *col legno tratto* ehk poognapuuga mööda keelt mängimine.

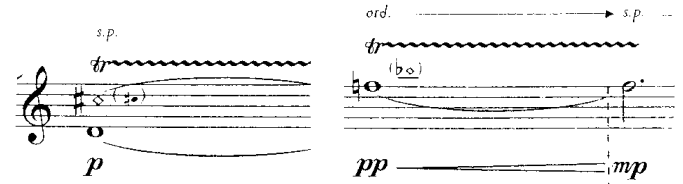
Näide Franco Donatoni teosest “Ciglio 2” (“Ripsmekarv”) viiulile ja flöödile.

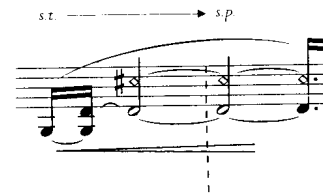
Lugematuid võimalusi annab ka flažoletidega katsetamine. Lisaks teada-tuntud võimalustele on loodud hulk keerulisemaid flažoletisüsteeme. Põhjalikult on flažolette uurinud hiljuti Eestit väisanud viiuldaja Enzo Porta (Harmonics – new classification. Ricordi Milano, 1985).

Flažoleti-*glissando*’d, -trillerid, -*pizzicato*’d, flažoletid koos lah-tise keelega jpm. Kui siia lisada veel eespool kirjeldatud poogna- tehnikad, on tulemuseks lõputu hulk uusi värvivarjundeid.

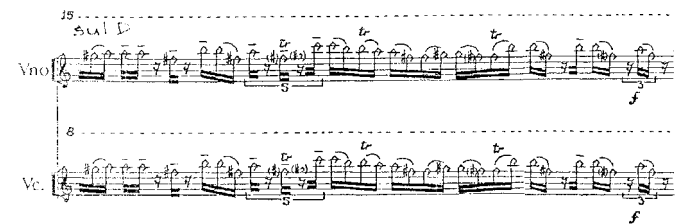
Helilooja Benjamin Broening (1967) kasutab ansamblile U: kirjutatud teoses “changing light” (“Muutuv valgus”) erinevaid trillerivõimalusi.

Flažoletile, mis kõlab koos lah-tise keelega, lisandub poogna kon-taktikoha varieerimine.

Salvatore Sciarrino Trio nr 2 viiulile, tšellole ja klaverile, kus keelpillid ei mängigi midagi muud kui ainult flažolette, on kindlasti paras katsumus. Eriti keeruliseks teeb olukorra see, et suurem osa tegevusest käib roobi juures, kus nootide vahed on imepikesed.

Omamoodi väljakutse esitab viiuldajale mikrointervallide, s.o pooltoonist väiksemate intervallide kasutuselevõtt. Kuidas eristada helikõrgusi, milleks meie kõrv pole ehk piisavalt trennitud? Millist sõrmestust kasutada, et kogu intonatsioon “kokku ei kukuks”?

Puhaste mikrointervallide mängimine on viiulil äärmiselt keeruline, sest otsustajaks on ainult kõrv. Selle trennimiseks on abiks topeltnoodid, neid mängides tajume erilisi võnkeid, mis tekivad puhta intervalli mängimisel. Ansambelmängus ongi olulised intervallid, mis kõlavad samaaegselt. Mõni helilooja kirjutab nooti sisse, millisele helile toetuda, sellest pisut alla või üles intoneerides.

STU:DIUM

Harjutamisel võib õige võnkesageduse leidmiseks kasutada hääles-
tusaparaati. Vahel aitab ka matemaatika.

Näide Jarkko Hartikaineni teosest "Vastakaiku / Anklang bis"
("Vastukaja")

**Veerandbemolliga d nootide h ja e vahel ning veeranddieesiga a noo-
tide gis ja h vahel asub matemaatiliselt täpselt nende keskel.**

Kellel uudsete mänguvõimaluste vastu suurem huvi, leiab rohkes-
ti teavet Patricia ja Allen Strange'i raamatust "The Contemporary
Violin: Extended Performance Techniques" (Berkeley, University
of California Press; 2001).

*

Tuleb välja, et tänapäeval ei piisa enam Kreutzeri etüüdide ja
Paganini kapriiside täiuslikust valdamisest. Meie vastuolulisel ajal
jääb väheks pelgalt ilusatest nootidest. Et mõista ja esitada praegu
loodavat muusikat, vajame põhjalikumat ettevalmistust ning oma
instrumendi väljendusvõimaluste tundmist. Esimene kokkupuude
nüüdismuusikaga võiks toimuda juba kooliajal. Tutvustades peale
traditsiooniliste mänguvõtete õpilastele ka alternatiivseid tehni-
kaid, on neil ehk rohkem julgust uue muusikaga katsetada ja seda
oma repertuaari lülitada.

"Kas polegi meie aja disharmooniliseks ja õudseks muutumise
põhjuseks just tõsiasi, et kunst ei suuda enam meie ellu sekkuda?
Kas me ei taanda end häbitu fantaasiavaegusega labase argikeele-
ni?" (Nikolaus Harnoncourt)

Avatud tunnid 1.-10.08 Pärnu Raekojas

Reedel, 5. augustil kell 20 Pärnu Raekojas

SUVEUNI avakontsert: esinevad meistrkursuse pianistid

Laupäeval, 6. augustil kell 20 Pärnu Raekojas

SUVEUNI stuudiokontsert: esinevad meistrkursuse pianistid

Pühapäeval, 7. augustil kell 20 Pärnu Raekojas

ALLES GUTE – KÕIKE HEAD! Esinevad Arvo Valdma SUVEUNI
meistrkursuse pianistid. Kaastegev saateansambel
Kavas Bach, Haydn, Rameau

Teisipäeval, 9. augustil kell 20 Pärnu Raekojas

SUVEUNI stuudiokontsert: esinevad meistrkursuse pianistid

Kolmapäeval, 10. augustil kell 20 Pärnu Kontserdimajas

SUVEUNI lõppkontsert

Kaastegev Pärnu Linnaorkester. Dirigent Jüri Alptert
Kavas Mozart, Beethoven, Liszt

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid juunis

18. juuni kell 16.00

ESTONIA KONTSERDISAAL TMKK XLVII lennu kontsert

Solistid **Marike Kruup** (viul), **Gert-Ott Kuldpärg** (saksofon), **Holger Marjamaa** (klaver), **Judith Parts**
(viul), **Theodor Sink** (tšello)

TMKK sümfooniaorkester, dirigent **Risto Joost**

TMKK noortekoor, dirigent **Ingrid Roose**

Revalia Kammermeeskoor, dirigent **Valter Soosalu**

Kavas: **Jakob Juhkam** (2011. aasta lõpetaja), Johannes Brahms, Jacques Ibert, Jukka Kankainen, Knut
Nystedt, Arvo Pärt, Maurice Ravel, Pancho Vladigerov

www.tmkk.edu.ee
6576 004

TALLINNA
MUUSIKAKESKKOOL

3,7 miljonit võimalust üksinduseks

Berliinis esietendus Age Veeroosi ooper "Grid"

KAI TAMM
muusikateadlane

21. aprillil esietendus Berliinis Kulturbrauerei Kesselhausis Age Veeroosi ooper "Grid". Libreto autor ja lavastaja: Korneel Hamers (Belgia). Dirigent: Taavi Kull. Videokunstnik: Julian Bergheim (Saksamaa). Lavakujunduse autor: Julia Rommel (Saksamaa). Kostüümikunstnik: Julia Weisbrich (Saksamaa). Live-animatsioon: Josephine Hans (Saksamaa). Elektroonika: Tammo Sumera.

Osades: Celine Hänni (sopran, Šveits) ja Andres Köster (tenor, Rahvusoooper Estonia). Vokaalimprovisatsioon lindilt: Roomet Jakapi.

Ansambel: Richard Craig (flöödid, Šotimaa), Riivo Kallasmaa (oboe), Jandra Puusepp (saksofon), Lars Burger (kontrabass, Saksamaa). Korrepetiitor: Ave Sikk.

See pole just väga sage juhtum, et eesti helilooja ooper esietendub väljaspool kodumaad. Kui ma ei eksi, siis kas viimati polnud meil põhjust sellisest suursündmusest kõnelda mitte Erkki-Sven Tüüri "Wallenbergi" puhul, mis esietendus 2001. aastal Dortmundi ooperiteatris? Tõele au andes, ega Eestiski uusi oopereid käisest ei puistata. Seega, igati erakordne ja tähelepanu vääriv sündmus, mis on kodumaal leidnud teenimatult vähe kõlapinda. Seda enam, et etendused läksid täis-saalile ja ooperist tehti juttu ka Berliini ajakirjanduses.

Ooperi "Grid" näol on tegemist Berliini Kaasaegse Ooperi (Zeitgenössische Oper Berlin – ZOB) korraldatava iga-aastase muusikateatri projektikonkursi "Operare" 2010. aasta võidutööga. Nüüdismuusikale keskendunud "Operare" konkursile saavad kandideerida erinevate muusikateatri valdkondade esindajad: heliloojad, lava- ja kostüümikunstnikud, lavastajad, produtsendid, videokunstnikud jne, kelle hulgast valitakse osalejad nädalasele kursusele. Sel ajal peavad nad leidma endale mõttekaaslased, kellest moodustuks tööriühm ja kellega koos tekiks põnev muusikateatri lavastuse idee. Kaks nädalat pärast kursuse lõppu on žüriile vaja nelja minuti jooksul esitleda oma tulevase ooperi ideed: teha sisukokkuvõte,

kirjeldada kasutatavaid vahendeid ning tutvustada nägemust lavastusest, lavakujundusest, muusikast jm. Samuti tuleb esitada eelarve tõestamiseks, et etteantud summaga hakkama saadakse.

Konkursi peavõit oli 25 000 eurot, väikesemad võidud igaüks 5000 eurot. Age Veeroosi sõnul otsustas nende meeskond, kuhu kuulusid peale tema veel lavastaja ja libretist Korneel Hamers, multimeediakunstnik Julian Bergheim, koreograaf Nadia Cusimano (Itaalia), dramaturg ja produtsent Pavel B. Jiracek (Saksamaa) ja lavakujundaja Julia Rommel, arvestada ainult peavõiduga. Kuueteistkümne võistkonna seas osutus just nende üksnes täispangale mängitud ooperikava võidukaks. Aasta jooksul, mis oli antud ooperi lavaletoomiseks, lahkusid võidutiimist koreograaf ja produtsent. Seega tuli teose esialgsesse plaani teha mõningaid muudatusi, kuid nendest hiljem.

Miks sattusid just need inimesed kokku ja mis neid neljakümne osaleja seas üksteise poole tõmbas? Intervjuudest koorus välja, et see oli Age muusika, mis ajendas kõiki teisi temaga koostööd tegema. (Tema varasemate teostega oli kõigil võimalik kursuse jooksul tutvuda.) Korneel Hamersi sõnul oli Age muusika täpselt see, mida ta oli juba kaua otsinud. Varem Belgias mitmeid

oopereid ja muid muusikateatriteoseid lavastanud Korneel tuli sellelt konkursilt otsima uusi inimesi ja ideid just klassikalise muusika valdkonnast. Ka Julia Rommeli ja Julian Bergheimi jaoks eristus Age Veeroos teistest konkursil osalenud heliloojatest ja oli kohe selge valik. Veeroosi enda sõnul inspireerisid teda enim videokunstniku ideed, millest kahjuks osa nii tehnilistel põhjustel kui ka ajanappuse tõttu ei teostunud. Näiteks kolmemöötmeline live-videoprojektsioon ehk laiendatud reaalsus (*augmented reality*), kus näitlejate küljes olevate kaamerate abil oleks projitseeritud ekraanile seda, mida peategelased kas siis arvutis või kujunduselementidena laval olevatesse kastidesse loodud väikestes maailmades näevad ja kogevad.

Ooperi "Grid" (*sks k* sõrestik, vangistus) sündmustik, mis leiab aset kujutletavas suurlinnas, kirjeldab metropoli elu kolme erinevas olukorras tegelase kaudu. 3,7 miljoni elanikuga hiigelmoodustises on 3,7 miljonit võimalust üksilduseks. Nii leiavad ka ooperi peategelased Gestrandete (*sks k* randunu, uusasukas) ja Briefschreiber (kirjakirjutaja) end olukorras, mis ei ole neile omane ning milles nad tunnevad end ebamääraselt ja ängistavalt. Gestrandete (Celine Hänni) elab linnas juba aasta, kuid, kohver siiani lahti pakkimata, tunneb ta end olevat läbisõidul, sellesse linna mitte kuuluvat, lubades endale iga päev "home" teele asuda. Kirjakirjutaja aga, elades tagasiõmbunult, isoleeritult aknatus toas, on asendanud päris elu imaginaarse maailmaga. Erinev on ka nende tegelaste suhtumine oma olukorda. Naislauljale kirjutatud Gestrandete partiis pole üldse vokaalset kantileeni, traditsioonilist laulmist. Ümbruskonna vastu ägedalt viha pitsides elab ta

end välja peamiselt erinevate häälsuste kaudu ja teksti kõneldes. Briefschreiberile (Roomet Jakapi), kes väljendab end kujutletavale armsamale kirjade kirjutamise kaudu, on antud sõnatu roll salvestatud häälimprovisatsioonina ja pildiline kuju *live*-animatsioonina. Neile vastandub noor, ilus, naerusuine, kuid pinnapealne meespeategelane – Neuanfänger (*sks k* igavene alustaja), kes on täis elutahet ja energiat. Ta on sellesse linna alles saabunud ja võtab kõike kogetut vastu siira rõõmu ja entusiasmiga. Väljenduslaadilt on Neuanfänger (Andres Köster) kõige meloodilisema partiiga, tal on helilooja lasknud teistega võrreldes rohkem laulda ning see sobib väga hästi tema võrgutava natuuriga. Peategelaste fantaasia-maailm saab reaalsuseks vaid lühikeseks ajaks – juhuslikuks kohtumiseks. Viivuks lasevad autorid vaatajal arvata, et kujutuspildid võivadki realiseeruda, kuid reaalsus veab alt, ettekujutatud idüll puruneb. Ja

igaüks kõnnib jälle oma teed.

Kõrvalosatäitjatena ilmuvad episoodilistes rollides hotelliametnik ja hotelliteenindaja, keda näeb vaid arvutiekraanil, ning blogija, kelle kõne ilmub interneti jututubadele iseloomuliku *chat*ina. Fantaasiamaailma võrdkujuna käsitletav virtuaalmaailm on samasugune pelgupaik reaalsest elust põgenemiseks. Kui ooperit tutvustavates tekstides oli virtuaalmaailma näilisus ning virtuaalse ja reaalse maailma vaheline ängistav vastuolu üks olulisemaid telgi, siis kolmemõõtmelisest *live*-installatsioonist loobumisega jäi see temaatika suhteliselt tagaplaanile.

Eraldi püüdis pilku lavakujundus. Linnaatmosfääri lõi lava ees vahtplastist kõrghoonestusega linnamakett, mida muusikud said oma suva järgi ümber tõsta. Pilvelõhkujaid kujutasid ka kaks suurt torni lava tagumises osas. Üks neist oli ekraaniks reaalselt linnamelu ja virtuaalmaailmas toi-

mutvat näitavale videoinstallatsioonile, teine aga *live*-animatsioonile, mis andis väga tabava pildilise kuju Briefschreiberi maailmale. Kirjakirjutaja kuju pidi algselt edasi antama tantsu kaudu, kuid koreograafi loobumisel asendati see *live*-animatsiooniga.

Kui peategelased olid muusikaliselt väga karakterised ja kontrastsed, siis linna-meeleolu kujutav muusika pigem kommenteeris, toetades reaalselt linnamüra ja muid salvestatud hääli. Teose alguses iseloomustab muusika tegelasi väga nappide vahenditega ja annab situatsioonist justkui pealiskaudse pildi. Keerulisemaks ja intensiivsemaks muutub kõlapilt hetkel, kui peategelaste paar läheneb teineteisele. Kulminatsiooni ja ühtlasi pöördepunkti kogu ooperile annab Neuanfängeri otsus tõsiseks kippuvast suhtest eemalduda, mida väljendab elektroonika abiga justkui laiilipudenev helivoog.

Keeruka ja kihilise süžeeaga ooperile vastas efektne ja sama mitmeplaaniline lavakujundus. Vahtplastist suurlinna keskel muusikud Riivo Kallasmaa, Jandra Puusepp ja Lars Burger, taamal ooperi peategelasi kehastanud Celine Hänni ja Andres Köster.

FOTO JULIA ROMMEL

Laseme ooperi muusika sünnist kõnelda ja mõtteid avaldada AGE VEEROOSIL.

Kas ooperi teema puudutab sind isiklikult?

Ma ei oskagi öelda, kas see suurlinna teema mind nii väga puudutab. Mind huvitab, kuidas inimesed omavahel suhtlevad. Suurlinn võib olla ainult mingi kontekst, kus need inimesed parasjagu elavad või viibivad, mis viib neid nii kaugele, et nad just niimoodi suhtlevad.

Mis oli sinu jaoks "Gridi" muusika loomisel oluline? Kas sul oli mingi kindel ettekujutus detailidest, mis muusikas kindlasti olla võiksid, näiteks kindlad tämbriid, rütmid, harmooniad või pillid, mille ümber teos hakkab arenema?

Puhkpile tahtsin ma küll kaasata just sellepärast, et neid annab häältega päris huvitavalt ühendada. Kindlasti tahtsin ma vokaalpartiid kasutada igasuguseid häälsusi ning

neid elektroonikaga töödelda, muuta. See huvitas mind kõige rohkem. Kontrabassi tahtsin kasutada seepärast, et ma tundsin seda pilli suhteliselt vähe ja soovisin nüüd selle puudujäägi endas käsile võtta.

Nüüd piisavalt ajaliselt distantsilt vaadates, kas sa jäid lõpptulemusega rahule? Kas said oma ideid ja ettekujutusi realiseerida?

Arvan küll, et see andis mulle midagi juurde. Suur asi oli see, et Tammo Sumera abiga puutusin palju kokku elektroonikaga. Ma polegi varem üheski teoses nii palju elektroonikat kasutanud ja sain nüüd suure õppetunni. Muusikalises mõttes tegin ma seda, mida tahtsin. Lugu ise ei inspireerinud mind tegelikult eriti – selles oli palju kõnet ja vähe lauldavat teksti.

Esituspaik Kulturbrauerei Kesselhaus oli saalina huvitav ja vaatamata suurele mürale [tingitud ventilatsioonist ja prožek-

toritest – K.T.] jäin etendustega väga rahule. Mul on väga hea meel, et sain selles projektis osaleda.

Kas midagi jäi ka kripeldama?

Muusikas arvestasin tantsijaga, mistõttu jäi Kirjakirjutaja rolli justkui tühi koht. Tantsija osa asendati *live*-animatsiooniga. Tegelikult pidi Kirjakirjutaja olema elus inimene laval. Samuti jäi ära üks osa videokontseptsioonist, kuna vastav programm ei saanud õigel ajal valmis. Sellest oli kahju, aga samas oli vahendeid laval küll ja küll, mistõttu see nii väga ei häirinudki.

Veidi ahistatust tundsin ka piiratud instrumentaalkoosseisu pärast. Oleksin tahtnud kirjutada suuremale koosseisule.

Loodetavasti jõuab ooper kultuuripealinna programmi raames sügisel ka Eestisse.

Tähtsaim külaline oli (koori) muusika

XII rahvusvaheline koorifestival "Tallinn 2011"

Tallinna koorifestivalist on aastatega saanud rahvusvaheliselt mainekas konkurss. Väljapaistavaid koore on siin kuulnud ennegi, kuid tänavune võistulaulmine üllatas erakordselt kõrge keskmise tasemega, väidavad koorijuhid **Merike Toro** ja **Aivar Leštšinski**.

Merike Toro: Auhinnaliste kohtadele jõudnud kooride puhul oli tunda, et enamik lauljaid tegeleb oma hobiga sügavuti. Kui aastaid tagasi võis hea dirigendi osava töö tulemusena teha Tallinna konkursil ilma ka koor, kus lauljate n-ö oma panus piirdus proovides käimisega, siis seekord rääkisid kõrgete kohtade jagamisel kaasa üksnes koorid, kus kollektiivi taust on

märksa tugevam.

Aivar Leštšinski: Silmapaistval harrastustasemel on kooris laulmine elamise viis. Paremate kooride puhul on näha, kui pühendunud on lauljad, kuidas nad laval keskenduvad, missuguse endast andmise ja eheda rõõmuga pakuvad kuulajale muusikat. Säärast pühendumist võiks meie koorilauljatel olla palju rohkem.

Konkursi võitnud Läti Kultuuriakadeemia segakooris Sõla on lauljaid eri elualadelt, kuid saavutatud on tase, mis võimaldas neil esineda kolmes kategoorias, kusjuures segakooride seas sai koor esikoha, renessanss- ja barokkmuusikas kolmanda koha ning lõpuks võitis konkursi *grand prix*.

Merike Toro: Tallinna konkursil on Eesti koore mõistagi teistest rohkem ning tase selle võrra ehk ebaühtlasem, kuid tugevaid koore jagub siiski ka meil – kolmandik kõikidest preemiatest jäi Eestisse. Näiteks Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori lauljad näitavad stabiilselt kõrget vokaalset

Üks festivali silmapaistvamaid koore, Läti Kultuuriakadeemia segakoor Sõla.

FOTO KRISTJAN SULÖND

taset, laulavad puhtalt, suurelt, jõuliselt ning nende esituses ei puudu ka kaunid *piano*-nüansid. Muidugi on siin suur osa dirigendil. Triin Kochi interpretatsioonid on kohati nii lummas, et nende haardesse jäädes ma ei kuulegi enam ebatäpsusi.

Eesti naiskooridest tasub esile tõsta veel Tallinna Tehnikaülikooli (Raul Talmar) ja koorijuhtide koori (Andrus Siimon). Mõlema juures on tunda tublit edasiminekut, eriti just vokaalis, toon on varasemaga võrreldes hoolitsetum, kultiveeritum.

Naiskoore konkureeris üheksa, seevastu kammerkoore oli ainult viis. Tavaliselt on osavõtt arvukam ja just kammerkooride kategooria konkursside tugevaim. Tänavu jäeti Tallinnas selle kooriliigi võistlusel esikoht välja andmata. Einojuhani Rautavaara "Credo" oli konkursi kohustuslikest lugudest vahest raskeim ning osutus mõnele koorile selliseks pähkliks, et kogu aur kuliski vaid tehnilisele teostusele.

Aivar Leštšinski: Kammerkooride kategoorias eristusid teistest Oregoni ülikooli kammerkoor USAst (Sharon J. Paul) ning Collegium Musicale Eestist (Endrik Üksvärav). Collegium Musicale oli minu jaoks selle festivali üks suuremaid üllatajaid. Alles sügisel 2010 kokku tulnud koor pakkus tõelise elamuse. Heas mõttes üllatas veel Credo-Allika kammerkoor (Raili Vahermägi, Eivin Toodo) oma pehme ja ühtlase kõlapildiga.

Merike Toro: Collegium Musicalel jäi kõrgete punktideni jõudmine vajakajäämisteha muusikalises eneseväljenduses. Kooris laulab imeilusate häälega noori, kuid esituses ei ole veel piisavalt seda, mis teeb muusikast muusika. Loodetavasti tasakaalustub pikemal kokkulaulmisel ka ansambiline koostöö ning sopran sulandub paremini koori.

Nii kõva tasemega konkurss nagu "Tallinn 2011" eeldab muusikas kõrget pilotaaži. Hea meel on, et suur hulk Eesti koore suudab esineda rahvusvaheliselt võrreldaval tippasemel. Vaid neli koori sellel võistlusel, neist kaks väljastpoolt Eestit, olid võib-olla oma suutlikkust üle hinnanud – oskused ei olnud mõõdetavad selle konkursi skaalal.

Paljude meie kooride juures on põhjust esile tõsta maitsekat dünaamilist nüansseeritust, üldine vokaalkultuur on edasi läinud, arenguruumi on karakterite kujundamisel. Interpretatsioonivaesed olid pahatih-

ti just kohustuslikud lood, mis justkui pealesunnituna jäid tunnetustes-tõlgendustes vaeslapse ossa.

Nõrgemate esituste juures polnud vahel laulu sõnumit küllaldaselt mõistetud (*sic!* – alguses oli sõna). Kui religioosne palve (*Ora pro nobis peccatoribus*) kostab lavalt agressiivse käsuna, on koorijuht endale ilmselt midagi olulist selgeks tegemata jättnud. Ka omakeelsete tekstide lahti mõtestamisega tasub vahel rohkem vaeva näha, arvestada kas või seda, et väga noor laulja ei suuda parimagi tahtmise juures edasi anda tundeid, mida ta kogenud pole, küpse inimese sügavaid emotsioone ei ole tal kuskilt võtta. Samas võivad noored oskuslikult valitud repertuaari esitamisel imet teha.

Aivar Leštšinski: Festivalil osales neli lastekoori, kaks Lätist ja kaks Eestist. Seekordsel "maavõistlusel" olid tugevamad lätlased. Võitis Riia Toomkiriku tütarlastekoor (Aira Birzina). Tütarlastekoor Vivace hakkas silma ennekõike oma rõõmsa, siiralt muusikat ja musitseerimist nautiva lavalise olekuga. Just sellest jäi kahjuks kõige rohkem puudu Ellerheina lastekooril. Narva Koorikooli tütarlastekoori esinemine kannatas paraku liiga suure intonatsioonilise ebastabiilsuse all.

Merike Toro: Riia toomkiriku tüdrukute esinemisel kandus lavalt saali iga lapse muusikaline taust – nad ongi noored muusikud. Sama võib öelda Tallinna Muusikakeskkooli koori kohta, kes pakkus tõelise elamuse nii noortekooride seas (esikoht ning edasipääs *grand prix'* vooru) kui ka nüüdismuusika kategoorias. Muusikakeskkooli koori puhul tuleks esile tõsta maitsekaid, läbimõeldud, vaheldusrikkaid kavasid mõlemas vöorus ning mõistagi suurepärasest teostust. Koori juht Ingrid Kõrvits pälvis konkursi dirigendipremia.

Aivar Leštšinski: Kuuest noortekoorist kolm olid Eestist. Muusikakeskkooli kõrval tõusid selles kategoorias esile Vanalinna Muusikamaja tütarlastekoor (Maarja Soone) ja laFilia (Martin Ramroth). Kui Saksamaa koor hiilgas suurepärase vokaali, markante diktsiooni ning kiirete ja täpsete karakterite vahetusega, siis meie tüdrukud võlusid loomuliku ja nõtkete musitseerimisega. Maarja Soone oli valinud erakordselt "kooriliigitäpse" kava ning teostas selle suurepäraselt.

Ka segakooride seas kujunesid vaielda-

matuteks liidriteks Läti koorid: Sõla ja Swedbanki segakoor. Lätlaste temperament, energia ja musitseerimisrõõm täitsid kontserdisaali pilgeni.

Samas kategoorias osales ka neli Eesti koori, kes esinesid igati väärikalt. Meie vahe Läti kooridega tekkis ennekõike vokaalises tasemes. Kavade raskusastmed selles kategoorias ei erinenudki ehk nii tugevasti, aga just hääleline ettevalmistus oli lätlaste trump. Üks meie koorikultuuri praeguseid suuremaid vajakajäämisi ongi vokaaltöö vähene väärtustamine. Oleme küll viimase kümne aastaga selles jõudsalt edenenud, aga jääme ikka veel teistest maha. Meie vokaalpedagoogid on saanud palju uusi kogemusi festivalidelt, konkurssidelt ja õpitubadest ning jagavad neid jõudumööda lauljatele. Kahjuks aga ei saa kaugegtki kõik kollektiivid endale lubada hääleseadja pidevat tööd, seetõttu pole ka kooride kõlapilt piisavalt värvi- ja tämbrirohke. Meil on veel pikk tee käia, et jõuda kas või Läti tublimat kooride keskmise tasemeni.

Festivali üks kahest stiilikategooriast oli renessanss- ja barokkmuusika. Teistes kategooriates liidriks kerkinud koorid hakkasid kõrva ka siin. Liidrite kõrval tasub märkida USA Oregoni ülikooli kammerkoori, kelle esitus paelus stabiilsuse, selgelt läbipaistvate faktuuride ja suure sisemise rõõmuga. Ameeriklaste esituses kõlasid Gesualdo peadpöörivad kromatismid pingevabalt, need tundusid imelihtsate ja enesestmõistetavatena.

Merike Toro: Meil on paras hulk koorijuhte ja -lauljaid, kes Tallinna festivali ajal elavad mitu päeva üksnes kontserdisaalis, jättes kõrvale oma muud tööd ja tegemised. Ise olen kas kuulaja, laulja või koorijuhina kohal olnud kõigil kaheteistkümmel korral ning mu huvi pole kahanenud, vaid vastu-pidi, aina kasvab. "Tallinn 2011" pakkus elamusi igale koorimuusika huvilisele. Konkursi žürii esimees Bo Johansson sõnastas vaimukalt kooride hindamise probleemi: "Mis on parem – kas õun, pirn või banaan?" Maitse asi...

Aivar Leštšinski: Rahvusvaheline koorifestival on üks Tallinna väärikamaid viisitkaarte, nii pika traditsiooniga ja nii säravaid kultuuriüritusi on Tallinnas vaid üksikuid. Festival oli suurepärase, kiidusõnad korraldajatele.

Kirja pannud **Tiia Penjam**

Piret Rips-Laul – näoga inimeste poole

KAIE TANNER

Piret Rips-Laul õnnestunud autorikontserdi lõppedes.
FOTO ESTER PÖIKLIK

Eesti Heliloojate Liit ja kultuuripealinn “Tallinn 2011” esitlesid 28. aprillil Kaarli kirikus toimunud autorikontserdil Kristiine linnaosa resideerivat heliloojat Piret Rips-Laulu.

Piret Rips on praegu Eesti kooride ja lauljate hulgas üks enam esitatavaid kaasaegseid heliloojaid. Tema teosed kõlavad kirikutes, kontserdisaalides, konkurssidel ja laulupidudel ning neid laulavad ühtmoodi isuga nii mudilas-, sega- kui ka meeskoorid. Autorikontserdil astusid üles ETV mudilas- ja lastekoor (dirigent Lii Leitmaa), Eesti Rahvusmeeskoor (dirigent Veronika Portsmuth), keelpillikvartett Prezioso, solistid ning autor ise klaveril. Esiettekandes kõlas tsükliline uudisteos “Läämi kaemi!”, mille kõik kolm osa on kirjutatud erinevatele koosseisudele: “Üks rõõmus laululugu” lastekoorile,

“Läämi kaemi!” meeskoorile ning “Kured tulevad” meeskoorile, keelpillikvartetile, sopranile ja soolooboole. Inspiratsiooni teose loomiseks andis koduümbrus: Rips sidus muusikasse Kristiine tänavate linnunimed, räägud, rästad, pääsud, kured ja teised.

Kontsert andis ülevaate kogu Piret Ripsi vokaalloomingust alates lihtsatest lastelauludest kuni klassikalise harmoonia, popi ja gospeli mõjutustega koorilauludeni, lõpetades modernse helikeelega vokaalsümfoonilise teosega “Stabat Mater”.

Rips loob muusikat esitajale mõeldes. Nii lihtsalt ongi seletatav stiilide paljusus tema loomingu. Teda huvitab dirigendi ja laulja arvamus, ta teeb oma teoste ettekan- del sageli klaverisaatjana kaasa ning on alati nõus oma muusikat tutvustama.

Resideerimise ajaks Piret oma töötuba linnaosavalitsuses ei tahtnud – kes muusi-

kasõpradest sinna ikka heliloojaga kohtuma tuleks. Selle asemel kutsuti Credo-Allika kammerkoor palmipuudepähal Puuetega Inimeste Kotta Ripsi laule laulma ning pärast seda said kuulajad kohvilauas heliloojale tema loomingu kohta küsimusi esitada. Küsimajad jätkus.

Piret, mida andis sulle resideeriva helilooja projekt?

See oli väga suur võimalus. Ise ma ei suudaks veel päris oma autorikontserti korraldada. Praegu muretses põhiliselt linnaosa reklaami ja asjaajamise eest.

Resideerimine tõi sellest hoolimata kaasa väga palju kohustusi: jooksin terve aprillikuu nagu orav rattas, et suhelda korraldajatega, leppida kokku kavvad, otsida pillimängijatele honorarid jne. Tahtsin kontserdile esinejateks erinevaid vanuserühmi, et saaks kavva võtta nii “Kunin-

ganna unenäo" (kontsertidel ja konkurssidel väga sageli kõlav lastelaul – K.T.) kui ka Rahvusmeeskoorile loodud teoseid.

Kui saaksin midagi järgmisel autori-kontserdil teisiti teha, siis lisaksin ka instrumentaalmuusika. Tahaksin kirjutada näiteks teose keelpillikvartile ja oboele. Kujutan ette, millise värvi see oleks kontserdile lisanud!

Minu meelest ei kukkunudki resideerimine mul kunstlikult välja. Kohtusin sel ajal ka Tallinna ja Harjumaa muusikaõpetajatega Muusikaakadeemias ning tutvustasin neile oma uusi laule. Lilleküla Gümnaasiumis saime kokku V–VI klassi õpilastega, kellel oli palju küsimusi ette valmistatud ning parimad neist said kingiks minimusikali "Imelaps" noodid. Kooli lastekoor esitas paar minu laulu ning gümnaasiumi meediasuuna õpilased said pärast oma kaamerate ja mikrofonidega intervjuusid teha. Tundus, et kõik olid rahul ja linnaosaga kohtumine tõesti toimis.

Kristiinel on tekkinud minuga seoses juba järgmised ideed: teha linnaosale tun-

nusmeloodia ehk signatuur, korraldada vähekindlustatud peredele jõulukontsert, korraldada sedasama autorikontserti jne. Kristiine on avastanud, et neil on siinsamas kunstnikud, kes teeksid installatsioonid (autorikontserdi installatsioonide autorid olid Maris ja Kadri Kerge – *toim*), ja helilooja, kes kirjutaks muusika.

Kuidas sa ennast eelkõige defineerid: heliloojana, õpetajana, pianistina?

Ikka heliloojana. Aga elus peab balanss olema, kodust peab välja ka saama. Ma ei suudaks ainult toas istuda ja loominguga tegelda; samuti kirjutada järjest ühte tüüpi teoseid. See lihtsalt ammendab ennast. Kooriteoses tekivad hoopis teistsugused tämbrid ja harmooniad kui lastelauludes; meeskooril on eriline jõulisus, naiskooril oma värvid ja ulatused...

Ma tahan, et minu kirjutatud lugu meeldiks mulle endale ja inimestele, kes selle tellivad ja seda esitada tahavad. Kui Avinurmest telliti suure masu ajal lugu, siis mõtlesin tükk aega, millest mainimine

võiks tahta laulda, mis teda võiks huvitada. Nii sündis "Laula elu ilusaks". Praegu laulupeo kavas olev "Olles osa oma maast" sai oma näo suuresti Elo Üleoja kirjelduse järgi: lennukas, noortepärane, meeldiv nii kaheteist- kui kuuteistaastasele ja nii edasi. Autorikontserdi kavas olnud "Mina ise" Betti Alveri tekstile (esitas Rahvusmeeskoor) kirjutasin Ants Üleoja tellimusel ning see sai tema karakterile mõeldes hoogne ja energiline.

Ja sinu järgmine ettekandele tulev teos on...?

Tahaksin kirjutada klassikalist modernset muusikat heale koorile, katsetada oma teistsugust mina, mis kõlas näiteks "Stabat Materis". Ma pole seni julgenud sel alal edasi minna, olen jäänud suhteliselt klassikalise harmoonia juurde, võttes üht-teist gospelist, popist, folgist... Nüüd aga tahaksin edasi liikuda ning kirjutada praegu üht teost meeskoorile, mille juures mul on ses osas vabad käed. Järgmine autorikontsert peaks toimuma 1. oktoobril Sangastes.

HELISEVAD SAAREMAA ORELID 2011
6.07 - 9.07
 Kõikide kontsertide algus kell 20.00

Kolmapäeval 6.07 Mustjala kirik
Vaike Kiik (metsosopran), **Laura Linnaks** (kannel),
Kerstin Tomson (vioola), **Tiit Kiik** (orel)

Neljapäeval 7.07 Valjala kirik
Mati Palm (bass), **Aabi Ausmaa** (tromboon),
Piret Aidulo (orel)

Reedel 8.07 Karja kirik
Nadia Kurem (sopran), **Aare Tammesalu** (tšello),
Tiit Kiik (orel)

Laupäeval 9.07 Kaarma kirik
Andres Köster (tenor), **Henno Soode** (viul),
Maris Oidekivi-Kaufmann (orel)

Kavas kaunis klassikaline muusika: Bach, Händel, Albinoni, Giordani, Stradella, Tosti, Gounod, Mascagni, Schubert, Elgar, Süda, Türnpü, Kapp, Tamverk, Pärt jt.

Festivali kontserdid on tasuta.
 Oodatud vabatahtlikud annetusel lähivad oreli renoveerimiseks ja kirikute toetuseks.

www.helisevadorelid.ee

Kultuur kutsub
2011 TALLINN
 14.-17. juuli 2011

Postimees TALLINK ESTONIAN AIR

Rahvusvaheline Vantorelifestival

Neljapäev, 14. juuli
 18.00 Festivali tervituskontsert Kadrioru pargis

Reede, 15. juuli
 12.00 Vabaõhukontserdid Tallinna vanalinnas, parkides ja terrassidel
 15.00 Festivali peakontsert Vabaduse väljakul
 17.00 Lillefestivali kontsert Tornide väljakul
 18.00 Kontsert Tallinna Merepäevadel Lennusadamal
 20.00 Festivali klubi Restoranis Peppersack

Laupäev, 16. juuli
 12.00 Vabaõhukontserdid Tallinna Merepäevadel kultuurikilomeetril
 15.00 Kontsert Jaani kirikus
 17.00 Lõpukontsert Raekoja platsil
 19.00 Festivali klubi Restoranis Platz

Pühapäev, 17. juuli
 15.00 Külaliskontsert Põltsamaa roosiaias
 15.00 Külaliskontsert Rakvere linna keskväljakul
 20.00 Festivali klubi lokaalis Roheline Ämblik

Eesti Teatri- ja Muusikamuseum
 E-post: info@tmm.ee
 Veeb: www.tmm.ee
 Info: Risto Lehiste, tel 52 39 424

Festivali toetajad ja koostööpartnerid

TRUMM KADRIORU PÄRK ÜHISTEENUSED PLÄTZ HOTELL SUVI

**Eesti Muusika- ja
Teatriakadeemia kontserdid**
JUUNIS

7. juuni kell 18.00
Tallinna Õpetajate Maja
DOKTORIKONTSERT
MARJU RIISIKAMP (klavikord, klavessiin)

15. juuni kell 18.00
EMTA orelisaal
DOKTORIKONTSERT
Yin Jie (tenor)
klaveril Helin Kapten

18. juuni kell 12.00
EMTA kammersaal
MARI-LIIS PÄKK (viul, USA)
JASON CALLOWAY (tšello, USA)

19. juuni kell 19.00 EMTA kammersaal
DOKTORIKONTSERT
MAARIT SAARMÄE (klaver, kammeransambel)
kaastegev **Andreas Lend** (tšello)

Margarita Voitesese imet tabades

IA REMMEL

Peter Pedak. "Margarita Voites. Imet tabades". Kirjastus Kunst, 2010.

Olen alati armastanud biograafiaid ja sellepärast asusin ka suure huviga lugema eelmise aasta lõpul ilmunud raamatut "Margarita Voites. Imet tabades". Tootas olla põnev, sest tegemist on ju meie muusikaloo ühe silmapaistvaima ooperidiivaga, n-ö meie oma Maria Callasega.

Mul on olnud õnne Margarita Voitest 1980. aastatel ka veel laval näha talle tõepoolest väga sobinud Lucia di Lammermoori ja Violetta rollis. Neid aegu meenutades ja hiljem salvestusi üle kuulates pole kahtlust, et Margarita Voitesel on erakordselt ilus, looduslikult väga õnnelik häälematerjal ning tõepoolest väga suur anne, millega ta oleks tollasel sügaval nõukogude ajal Nõukogude Liidust väljapoole pääsedes võinud ilma teha ka mujal maailmas. Mõnedest sellistest võimalustest ning muljetest võib lugeda raamatu peatükist "Lauluga ümber maailma".

Margarita Voitesese elulooraamatut ei ole kirjutanud spetsiaalse muusikaharidusega autor, nagu enamasti, vaid lauljanna talendi austaja Peter Pedak. Seetõttu on elulugu välja kukkunud poeetiline ja innustunud, hoogne ja vaimustunud. Raamat sisaldab väga suurt hulka seni avaldamata materjali, mis on kogutud põhjalikest ja pikkadest intervjuudest Margarita Voitesega ning intervjuudest tema teekaaslastega, nagu Eri Klas, Ivori Ilja, Helgi Sallo, Mai Kolossova, Edvitar Leibur, Mati Palm, Teo Maiste, Therese Raide, Arne Mikk, Urve Tauts, Ivo Kuusk, Tiiu Levald, Annika Tõnuri, Ivo Sillamaa, Piia Paemurru, Riina Pikani, Mare Ots, Kaljo Johannson, Reet Mikkell,

Pille Saar, Toomas Zupping, Maire Metsik. Läbi on käidud austustäratav hulk Margarita Voitesese meediamaterjali: intervjuud ja kontserdiarvustused ajalehtedes ja ajakirjades, tele- ja raadiosaated. Lisaks neile on kasutusel olnud laulukateedri koosolekute protokollid, Kunstinõukogu protokollid, ENSV Riikliku Julgeolekukomitee väljasõidutoimikud ja kaasaegsete käsikirjalised mälestused (Valdeko Viru, Voldemar Kuslap).

Raamat on jaotatud temaatilistesse peatükkidesse. Algusse on paigutatud Jacques Prévert'i luuletus ja autori eessõna, järgneb mõtisklus biograafia olemusest, lauljanna lapsepõlve käsitlev peatükk, õpingutest ja esimestest rollidest kõnelev peatükk, mõtisklus Voitesese karjääri olemusest, peatükk kontserdireisidest, rollide analüüs, artikkel, mis püüab selgusele jõuda mis või kes on primadonna, peatükk lavapartneritest ja kontsertmeisteritest, teatrirahva omavahelistest suhetest ja paljust muust asjasse puutuvast. Kõik Voitesese eluetapid on väga hooli-

kalt ja põhjalikult läbi käidud, illustreeritud rohkearvuliste, tõepoolest huvitavate tsitaatidega ning arvukate fotodega. Raamat on väga eluline ja mahlakas, võiks öelda – ilukirjanduslik. Tõepoolest, nii mõnestki meil varem ilmunud muusikainimese ehk pisut akadeemilisemast ja vaashoitumast elulooraamatust eristab raamatut "Imet tabades" just nimelt see literatuursus, vaimustuse kõrgkraad, barokne ohtrus ja lopsakus.

Olles raamatu ühe hingetõmbega läbi lugenud, jäin mõttesse. Kas oleksin vajanud primadonna Voitesese raamatult rangemat, rohkem raamides lähenemist? Jah, on kohti, kus "küllusesarv" justkui ajab üle, aga pean tunnistama, et tegelikult ei vajanud. Ooper on teatraalne kunst, teatraalsem veel draamakunstist. Ooperidiivad on värvikad isiksused, samuti baroklikult helled jagama. Margarita Voitest on siin portreeritud armastusega ja põhjalikult, siia kogutud ja jäädvustatud suurel hulgal hindamatut materjali ning see kõik annab raamatule väärtuse ja õiguse püsima jääda.

Vabade noorte laulud

Noorte laulu- ja tantsupidu "Maa ja ilm" saab Tallinna Lauluväljakul teoks 1.–3. juulini. Esmakordselt ajaloos toimub laulu- ja tantsupidu ühes kohas, moodustades ühise alguse ja lõpuga tervikjutustuse sellest, mis maa on Eesti ja miks on siin maailma parim koht elamiseks. Muu uudse kõrval viiakse koorilaul kokku rock- ja pärimusmuusikaga.

Kuidas laulu- ja tantsupidu ühtseks tervikuks siduv kontseptsioon sündis?

Noorte laulupeo kunstiline juht **VERONIKA PORTSMUTH**: Kuna peo nimetus kannab endas nii tantsu kui laulu, tekkis meil tantsupeo üldjuhi Märt Aguga soov neid kahte maailma nii kontseptuaalselt kui ka füüsiliselt ühendada. On rõõm, et saame peo teha ühisel territooriumil, Lauluväljakul, mitte ainult siduda neid komponente mõtteliselt tervikuks.

Pidu vestab loo noorest inimesest, kes mõistab maailmas rännates, et sünnimaad ei asenda miski. Kui palju on selles sõnumis isiklikku elukogemust?

See ongi lähtunud eelkõige meie enda kogetust. Kuid nii nagu see on minu ja tema lugu, on see ka kõikide eestlaste lugu.

Mil määral on see sõnum ajendatud praegusest ajast, kui väga paljud eestlased püüavad võõrsilt õnne otsida?

Kindlasti on teema hetkel vägagi aktuaalne. Minna võib, aga selleks, et siiski tagasi tulla. Ühtpidi on see teema ajakohane, samas ajatu. Kodu, kodumaa ja inimlikud väärtused on alati aktuaalsed.

Vene ajal hoidsid laulu- ja tantsupeod rahvuslikku ühtekuuluvustunnet ja lootust vabanemisele. Milline roll on laulupeol praeguses Eestis?

Sellel peol on valdavalt need noored, kes on sündinud vabas Eestis ega mäleta vene ajast midagi. Pidude kaudu on oluline teadvustada väärtusi, mis ka vabas ühiskonnas on olulised ja põhilised. Kes ei mäleta minevikku, see elab tulevikuta.

Peol kuuleb ka rock- ja pärimusmuusi-

kat. Kas laulupeopublik selleks liiga konservatiivne ei ole?

Eestis on alati armastatud head levimuusikat ja pärimusmuusika on osa meie olemusest.

Meile on olulised peol osalevad noored ja nende maailm. Laulupeo repertuaaris pakume neile kogemust seda muusikat esitada. Teisest küljest on tore, et ka teiste muusikaliikide esindajad saavad laulupeol aktiivselt kaasa teha.

Mis olid laulupeo repertuaarivaliku peamised põhimõtted?

Laulud on valitud erinevaid kriteeriume arvestades: kooriliikide vanust ja neile sobivat temaatikat, võimekust, arendavust (mis on laulupeo protsessis väga oluline), uudsust, traditsioonilisust. Põhimõtteks oli ka kogu kava koostamine eesti muusikast. Igas liigis on kavas teostena midagi vana, midagi uut, midagi kergemat, sekka ka mõni "pätkel".

Tellisime ka uudisloomingut: Olav Ehalalt laulu- ja tantsupeo ühise nimiloo "Maa ja ilm", mis kõlab pidude avamisel ja lõpetamisel.

Miks valiti rockiplokki just "Liivimaa pastoraal" Riho Sibula, "Mägede hääl" Mahavoki ja "Ilus oled, isamaa" Tõnis Mägi repertuaarist?

Eks nende laulude tekstid, loomise aeg ja muusikaline sügavus räägi enda eest. Eelproovidest saadud tagasiside põhjal võin öelda, et noored esitavad neid laule võimsa energia ja innuga.

Kuidas pärimusmuusikud projekti sulanduvad?

Pärimusmuusikud on kaasatud peole

Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse muusikatoimetaja **AVE SOPP**: See on noorte pidu, mis võimaldab tuua sisse rohkem vabadusi kui tavapäraselt. Laulupeo rockikoor hõlmab kokku veidi üle 6000 laulja, lisaks kakskümmend ansamblipoissi. Rockikoorist enamgi traditsioone murdev on aga koondorkester ning esmakordselt kaasatud pärimusmuusikud – kokku üle 2000 mängija ühel laval. Repertuaar pakub paljugi värskendavat, nagu näiteks Tauno Aints-Jaan Pehki uudisteos mudilaskooridele.

täiesti iseseisva plokina. Koorilauludes on ju läbi aegade kasutatud rahvaviise, seega midagi üleloomulikku või harjumatu selles koostöös pole, pigem on huvipakkuvad uued värvid, mis sellest tekivad.

Kui suur väljakutse on teie jaoks laulupeo kunstilise juhi roll?

Kindlasti on see seni minu suurim väljakutse ja vastutus.

Kui suure aja teie päevadest võtab peoks valmistumine, töö selle absoluutse õnnestumise nimel?

Laulupidu on kogu aeg osa minust. See on ka suur koostegemine, sest pidu valmistab ette kogu Eestimaa. Siinkohal suur tänu kõikidele juhendajatele, kes on selle suursündmuse parimaks muusikaliseks õnnestumiseks palju tööd teinud ja vaeva näinud!

Veronika Portsmuthiga vestelnud Margus Müil

Suure-Jaani muusikafestival

17.–23. juunini

XIV Suure-Jaani muusikafestival pakub huvitavates kontserdi-kohtades taas sisukat eesti ja muumaist muusikat ning üllatab ka uuega. Traditsiooniliselt toimub Suure-Jaani gümnaasiumi saalis ERSO suur sümfoonia-kontsert, kus kõlab Artur, Villem ja Eugen Kapi ning Gustav Ernesaksa loomingu ja lääne ooperiaariad, dirigendiks Darrell Ang (Singapur), solistid Jassi Zahharov ja Aare Tammesalu. Festivali populaarsel Päikesetõusukontserdil laulab seekord ETV tütarlastekoor Arne Saluveeri juhatusel Tormist ning kõlab Mozarti Klarinetikontsert soo-orkestri ja Toomas Vavilovi esituses. Uuteks esinemispaikadeks on Olustvere leivakoda ja Vastsemõisa viljahoidla. Festivali kunstiline juht Andres Uibo: “Suure-Jaani on festivali jaoks väga sobiv koht, sest siin leidub hulgaliselt erinevaid ja põnevaid esinemispaiku. Olustvere leivakoda on uudne kontserdipaik, seal kühvetatakse praegu leiba, õhus hõljub leivalõhna. Seal tuleb ettekandele kava “Meie igapäevane leib”. Ja nõukogudeaegsed viljahoidlad on sellised ekleetilised ehitised, aga omamoodi huvitavad: seest on nad avarad, veel mõni toliaegne traktorgi sees ja meil on sellesse keskkonda hästi sobiv kava, RAM

esitab ENSV-aegset koorimuusikat. Üks kontsert tuleb ka Johann Köleri kodutalus, seal esineb Tobiase keelpillikvartett. Ka Köler on Suure-Jaani lähedalt pärit.”

Lisaks sellele tuleb Olustvere mõisas ettekandele EMTA ooperiklassi etendus Gian Carlo Menotti “Telefon”, lavastajaks Kärt Tomingas; nagu igal aastal, toimuvad kontserdid heliloojate Kappide majamuuseumis ja Suure-Jaani kirikus. Kohvikus “Arturi juures” on sel aastal Lõunatunni külalisteks Peeter Saul, Tunne Kelam, Taimo Toomast ja Toomas Vavilov

Festivalil on traditsiooniks saanud ka konkursid erinevatele instrumentidele. Andres Uibo: “Toimunud on juba viis konkurssi: kaks korda vokalistidele, trompetikonkurss, tsellistide ja organistide konkurs. Sel aastal on kavas metsasarvekonkurss. Oleme seekord raskes olukorras, sest esmakordselt ei antud võistlusele mingit toetust, kuid ära ta ei jää, vaid toimub siiski.”

Täpsem info www.muusikafestival.suure-jaani.ee

Festivali kunstilise juhi **Andres Uiboga** vestelnud **Ia Rimmel**

Klaaspärlimäng

21.–26. juulini
Tartus

Tänavusel “Klaaspärlimängul” esinevad Natsionaal Jeugd Fanfare Orkest Hollandist ja Tallinn Sinfonietta Risto Joosti juhatusel. Hollandi orkestri esituses kõlab omamaine nüüdismuusika, ka Tallinn Sinfonietta kavas on põnevad nüüdismuusikat: Kantšeli, Tan Dun, Tõnu Kõrvitsa teose esiettekanne ning rohkelt Mozarti teoseid. Festivalil kuuleb taas esinemas Eesti üht omapäraseimat pianisti Irina Zahharenkovat, kes soleeerib Tallinn Sinfonietta ees ning annab kontserdi vanamuusikast “Kuningas Augustuse ajast” koos prantsuse flöödimängija Stéphane Rétyga.

Festivalil on oma osa ka eksootilistel pillidel ja koosseisudel: 22. juulil esineb duo Olga Šiškina (gusli) – Aleksander Kiskatši (flööt) ning 26. juulil ESSe-Quintet Venemaalt Peterburist) koosseisus Mihhail Krõlov (bajaan-akordion), Kirill Evsejev (balalaika), Anna Šatilova (altdomra), Darja Nefedova (bassbalalaika) ja Ksenia Kvotško (bajaan-akordion). Traditsioonilises festivaliklubis näidatakse Antarktika-teemalist filmi, on ülal fotonäitus ja klubilised saavad omavahel vestleda.

Täpsem info www.erpmusic.com/p_Klaasparlimang2011

Ia Rimmel

Järvakandi kutsub “Rabarockile”

17.–18. juunini
Järvakandis

Aasta pausi pidanud Eesti suurim rockifestival “Rabarock” on tagasi ja toimub tänavu juba kuundet korda. Kuulujuttude kiuste ei astunud mullu ära jäänud “Rabarocki” asemele ühtegi uut festivali; Järvakandi rockipeo *come back* on oluline ka Tallinna kultuuri-pealinna-aastal, sest mis õige kultuurriik me ilma korraliku rockifestivalita oleme. Äsja teatas peamiselt indie-rocki pakkunud Tartu butiikfestival “Plink Plonk”, et lõpetab tegevuse. “Rabarocki” kõrvale ongi jäänud vaid Vana-Vigalas toimuv *metal*-festival “Hard Rock laager”.

“Rabarocki” korraldajad on suurendanud festivali mõõtmeid, tuues platsile kahe lava kõrvale uue telgilava. Nii tuleb Järvakandis nädal enne jaanipäeva publiku ette tavapärase paarikümne asemel lausa kolmkümmend muusikut. Festival jätkab programmi koostamisel sissekäidud rada, kus hetkel kuumad nimed vahelduvad rockiajaloo legendidega. Tänavune esinejate nimekiri on eriti uhke.

Sellesuise “Rabarocki” peaesinejad on *drum'n'bass*'i ja elektroonilist rocki siduv Austraalia juurtega Pendulum, USA alternatiiv-*metal*'i grupp Filter ja 1988. aastal esimesel “Rock Summeril” trooninud post-pungi ikoon Public Image Ltd, kes saabub John Lydoni juhtimisel kahekümne kolme aastase vahe järel teist korda Eestisse.

“Rabarocki” kaubamärgiks on olnud stiiliküllus, nii ka sel aastal. Lisaks mainitule jõuab kahe päeva jooksul lavale poprock (Sunrise Avenue Soomest), *hard rock* (Mustasch Rootsist), psühheedelne *kraut-rock* (Circle Soomest), *stoner metal* (Electric Wizard Inglismaalt), põdrabalakan (neljateistkümmneliikmeline puhkpilli-orkester The Bad Ass Brass Band Soomest), elektrooniline *indie-rock*

Esinejaid “Rabarockilt” 2011: Pendulum ja Filter.

FOTOD INTERNETIST

(IAMX Inglismaalt), *power metal* (Teräsbetoni Soomest), virtuoosne proge-punk (NoMeansNo Kanadast) jne.

“Rabarock” annab hea ülevaate ka Eesti rockis toimuvast. Teada-tuntud tegijate kõrval (Ultima Thule, J.M.K.E., Metsatöll, Singer Vinger, Apelsin) astub üles uus generatsioon (Aides, Nevesis, Kurjam, Abraham, Goresoerd, Ewert & The Two Dragons jpt). Alati on “Rabarocki” puhul uuesti lavale tulnud mõni meie legendaarne muusik või bänd (nt Muusik Seif, Rosta Aknad, Mr Lawrence, Onu Bella). Tänavu teeb see traditsioon läbi uuenduskuuri ja festival võtab fookusse hoopis ühe legendaarse albumi. Nii tuleb Järvakandis täies pikkuses ettekandele Rock-Hoteli 1983. aastal ilmunud omanimeline debüütplaad, mis sisaldab hitte “Aita mööda saata öö”, “Aeg meid muutnud on”, “Teesklus” jt.

Siinkohal oleks ilmselt oluline mainida veel üht uuendust. Nimelt pääsevad pensionärid alates sellest aastast “Rabarockile” tasuta (nagu ka kuni kaheksa-aastased lapsed; soodustused on ka alaealistele ja üliõpilastele).

Telklaagri melu, heviaeroobika, varahommikune kinoseanss (ekraanil Artises linastunud muusikafilm “Sound of Noise”), kirjandustelk, lasteala – need ja paljud muud atraktsioonid on oluline osa mõnust festivaliatmosfäärist. Tuhande viiesaja elanikuga väike Järvakandi alev on “Rabarocki” nädalavahetusel valmis vastu võtma viisteist tuhat muusikasõpra.

Täpsem info www.rabarock.ee

Kristo Rajasaare
“Rabarocki” korraldaja

Muusika läbi sajandite – Armeenias, Šveitsist, Itaaliast, Eestist, Venemaalt...

Viljandi vanamuusika festival
13.–17. juulini

Eesti vanim vanamuusikasündmus vaatab muusikaliste protsesside peale juba ammu tõeliselt ajatu ja kõike haarava pilguga. See on otsekui kõrgel mäel seisva kotka valvas, terav seire, mille eest ei jää nähtamatuks ükski liivate-ra, ükski muusikaline liikumine ajaloos.

Selles kontekstis on täiesti sümbolne festivali avalöök – Hortus Musicuse, Andres Mustoneni ja Tõnis Mägi kava “Ajatud trubaduuriid”. See pealkiri võtab kokku kogu Viljandi XXVI vanamuusika festivali ideoloogia.

Hortuse nägemus muusikast ei takerdu juba ammu esitusmaneeridesse ja kuiva autentsusse. Fookuses on kosmopoliitne maailmatunnetus, mis läheneb muusikaajaloole n-õ altpoolt, minevikust, keskaja ja renessansi kaudu. Risti vastupidi on samasse punkti jõudnud Tõnis Mägi. Aastakümneid armastatud pop- ja estraadisolist positsioneerib ennast kui rändlaulikut, kelle reisid on jõudnud tagasi keskaega, trubaduuriid, minnesingerite ja rüütllaulikute maailma. Ka mina olen ootusärevuses, et kuidas Hortus mängib Tõnise lugusid ja kuidas Tõnis laulab keskaegseid viise, kuidas aeg muutub vähetähtsaks ning muusika olemissiks.

Ekstaatilise meditatsiooni sügavust otsiv vene muusikute Vladimir Šuljakovski (viil, vioola) ja Sergei Gasanovi (sitar, duduk, bansuri) Euro-Aasia projekt kompab piire ida ja lääne muusikamaailma vahel. Kõlavad india rāgad, aserbaidžaanid mugamid, armeenia rahvamuusika, Jacob van Eyk, Johann Sebastian Bach ning vene barokihelilooja Handoškini teosed. Multi-instrumentalist Gasanov on oma elu pü-

hendanud eksootilistele pillidele, ikka selleks, et jõuda lähemale müstilisele kogemusele, mis peidus idamaade muusikas.

Šuljakovski Euroopa varajase muusika traditsioone austav esitusviis tõestab, et need kaks maailma polegi teineteisest nii kaugel, kui esimese hooga paistab.

Levan Kvartett Armeenias laulab ja mängib oma armastatud maa traditsioonilisi viise, aeg-ajalt intiimselt, siis vägagi rütmiliselt ja energiliselt. Kontserdil saab kuulda tundliku duduki mahedat kõla, aga mängitakse ka flööte ja trumme ning kava ei puudu ka lõuna rahvastele nii omane ja eluliselt vajalik tants. Muide, kaasa tantsida saavad kõik soovijad.

Suurtes katedraalides, nagu Püha Markuse kirik Veneetsias, kõlasid omal ajal kõige sagedamini laul ja puhkpillid. Festivalil esimest korda üles astuv Voces Musicales esitab Risto Joosti juhatusel Giovanni Pierluigi da Palestrina “Missa Papae Marcelli” ja teisi selle 16. sajandi kuulsaima itaalia helilooja vaimulikke teoseid. Samal kontserdil esineb ka National Youth Fanfare Orchestra Brass Quintet, kes esitab missa osade vahel Gabrieli, Scheidti jt renessansiheliloojate muusikat. National Youth Fanfare Orchestra esineb ka täispika kavaga. Orkester on asutatud 1959. aastal ja on tuntud kui Hollandi tähtsaim noorte puhkpillimängijate kasvulava, kust on juba üle viiekümne aasta sirgunud selle maa parimad mängijad. Tegu on väga professionaalse, umbes kuuekümmneliikmelise puhkpilliorkestriga. Sel aastal on orkestri fookuses saksofon, Viljandis astub solistina üles Kim Hoogvliet. Dirigent Danny Oostermani juhatusel kõlab lisaks renessanssmuu-

sikale ka uuem muusika, kaasa arvatud Leonard Bernstein teosed.

Viljandi festival on alati otsinud põnevaid, veel avastamata esinemispaiku. Seekord on selliseks kohaks Bonifaciuse gildi pööning, kus toimuvad öökonsertid. Bonifaciuse gild on inspiratsioonirikas koht, kus saab ka ise käsitööga tegelda, kohvikus istuda ja muusikat nautida. Tallinna Kitarrikvarteti kavas “Vivaldi öö” kõlab gildi pööningul “L’Estro Armonico” op 3 – sari kontserte, mis on kirjutatud 1711. aastal ja mille seadis neljale kitarrile Jürg Kindle.

Veel üks Viljandi vanamuusika festivali traditsioone on kontserdid koos sõnalise osaga. Seekord räägime Chaplinist ja tummfilmist ning vaatame ka katkendeid filmidest. Teeme seda algupärasel moel. Jazzpianist Risto Laur mängib ajastu muusikat ja meie suurim asjatundja filmikunsti alal Mark Soosaar pajatab tummfilmi tekkeloost ja seikadest, mis seostuvad Chaplini elu ja tegevusega.

Festivali võtab kokku muusik, kelle tegevus ja muusikaline maitse ulatub tänapäevast Vana-Kreekani. Conrad Steinmann, kes astub üles oma kollektiiviga Ensemble Diferencias, on muusik, teadlane ja helilooja, maailma eliiti kuuluv plokkflöödi virtuoos ja tunnustatud Schola Cantorum Basiliensis õppejõud, kes mängib ka haruldast vanakreeka pilli aulost.

Neeme Punder

Viljandi vanamuusika festivali kunstiline juht

Tänavune Viljandi pärimuspidu jagab ühist pulssi

28.–31. juulini
Viljandis

Ehkki Viljandi pärimuspeol
peaesinejaid esile ei tõsteta,
on löökpillimängija Trilok Gurtu
vaidelamatult sellesuvised festivali
legendaarseim ja tuntuim külaline.

FOTO INTERNETIST

XIX Viljandi pärimusmuusika festival kannab alapealkirja “Rütm ja pulss” ning seab fookusse rütmika. Pole oluline, kuidas rütm tekib, kas meloodiapilli, laulu, tantsu või trummiga. Tähtis on rütmid pillidel üles leida ning nendega kuulajaid ja tantsijaid inspireerida. Festivali pealik Ando Kiviberg tuletab meelde, et eesti pärimusmuusika on olnud enamjaolt meloodiakeskne, rütmipillid pole siinmail kuigi levinud. “Seda tähelepanuväärsem on olnud eestlaste oskus luua rütmimustreid laulu ja meloodiapillide abil. See on hoidmist ja arendamist väärt,” sõnab ta.

Samas märgib Kiviberg, et viimasel ajal on meil jõudsalt populaarsust kogunud võõramaise päritoluga käsitrummid nagu *djembe*, *cajón* ja *darbuka*. Seepärast on tema meelest igati ajakohane küsida, kuidas mängida rütmipillidega labajalga, kargust, polkat ja valssi nii, et meloodiapillile omane “vajutus” säiliks. “On loomulik, et ansambli muusikud jagavad ühtset pulssi, selleta pole tõeliselt nauditav koosmäng võimalik. Et aga peoplatsil tekiks uued väärtused, on tähtis jõuda ka muusiku ja tantsija vahelise pulsitajuni. Just seesugust rütmidest kantud sünergia ning vastastikust arvestamist on tarvis, et pärimusmuusika pü-

siks elusa ja inspireerivana.”

Sarnaselt eelmiste aastatega on ka tänavu põhiprogrammis üle seitsmekümne kontserdi, millele lisandub mitukümmend esinemist vabalaval ja tantsupõrandal. Samuti on huvilised oodatud maakonkantsertidele, õpitubadesse, ööülikooli, regilaulupessa, muinasjututuppa, pillilaadale, käsitööhoovi ja filmiseanssidele.

Festivali programmipealik Tarmo Noormaa märgib, et peaesinejat pole Viljandi pärimusmuusika festivali korraldajatel kombeks välja hõigata. “Meie publik on end aastate jooksul näidanud väga asjatundliku ja uudishimuliku, mistõttu tahame inimestele jätta võimalikult suure otsustusvabaduse. Üks on kindel, eksootilisi ja haaravaid rütme jagub tänavusse programmi kuhjaga,” ütleb Noormaa.

Üleilmselt tuntud esinejatest nimetab programmipealik Kašmiirist pärit löökpillimängijat ja heliloojat Trilok Gurtut. Ta oli üks esimesi india muusikuid, kes lõi 1970. aastatel läänes läbi oskusega põimida oma kodumaa muusikat jazzi ja *world fusion*’iga. Trilok Gurtu sooloesinemised on tunnustust pälvinud vaatamängulisusega, mis avardab publiku arusaama trummimängust ning rütmimaailmast.

Samuti tuleb suvisesse Viljandisse root-

si pärimusmuusika pioneeriks ja legendiks tituleeritud ansambel Hedningarna, kes sünteesis esimesena maailmas skandinaavia pärimust ja rocki. Hedningarna on toonud pärimuse klubidesse ja staadionikontsertidele ning figureerinud kaua ka popmuusika edetabelites. Viimati esines Hedningarna Eestis 1997. aastal, leides siit arvukalt fänne. Välismaalt tulevad festivalile veel Snaarmaarwaar Belgiast, Saeid Shanbehzadeh Iraanist, Chvенеburebi Gruusiast, Oreka Tx Baskimaalt, Reveillons Quebecist, Cissokho System Senegalist, Auli Lätist ja Sergei Starostini pereansambel Venemaalt. Eesti esinejatest astuvad publiku ette Abrahams Café, Legshaker, Nikns Suns, Triskele, VEM, Vägilased, Untsakad, RO:TORO, Zetod, Paabel, Knihv, Kukerpillid ja mitmed teised.

Peaaegu kaksikümmend aastat tagasi alguse saanud Viljandi pärimuspidude traditsioon kogus kiiresti populaarsust ning on püsinud elujõulisena. Tavaliselt külastab festivali umbkaudu 20 000 muusikasõpra nii Eestist kui ka välismaalt.

Täpsem info www.folk.ee

Rannar Raba
festivali pressipealik

“Haaremirööv” türgi moodi ja “Nessun dorma”

Saaremaa ooperipäevad
18.–23. juulini Saaremaal

Sellesuviste Saaremaa ooperipäevade kaugemad külalised tulevad Türgist. 19. ja 20. juulil esitab Ankara Riigi-ooper Mozarti ooperi “Haaremirööv”. Kui siiani on meil olnud mitmel korral võimalus osa saada selle teatri tenori Senol Talinli esinemistest, siis nüüd saabub Saaremaale terve Ankara ooperitrupp. Jüri Leiten ja Marika Pärk, kes käisid seal lepingut sõlmimas ja mainitud teost vaatamas, leidsid üksmeelselt, et tegu on väga vaimuka lavastusega, mis on lahendatud põhiliselt klassikalises võtmes, kuid millele lisab parajal määral vürtsi tegelaste idamaiste karakterite värvikas edasiandmine. Ankara ooperi kollektiiv on kesksel kohal ka 21. juulil toimival galakontserdil, mille esimeses osas on kavas ka näiteid türgi ooperimuusikast. Teises pooles dirigeerib Vello Pähn ja türklastele lisanduvad soome ooperisolistid Soile Isokoski ja Tommi Hakala, Austria sopran Ursula Pfitzner ning noor eesti metsosopran Helen Lepalaan. Neist kõige nimekam on kindlasti Soile Isokoski, kes on laulnud maailma suurimates ooperiteatrites. Saaremaal annab ta koos oma kauaaegse klaveripartneri Marita Viitasaloga ka soolokontserdi. Muide, peaaegu sama kava esitavad nad ka 7. juulil Müncheni ooperifestivalil.

Ooperipäevade kõrghetk on vaieldamatult maailmakuulsa tenori José Cura kontsert 23. juulil koos Rahvusooper Estonia orkestri, ooperikoori ja sopran Aile Asszonyiga, dirigendiks Arvo Volmer. See mitmekülgne laulja on oma parimates aastates. Cura alustas õpinguid helilooja ja dirigendina ning alles siis tuli karjäär ooperilauljana. 2003. aastal tegi ta Hamburgi ooperis sellise triki, et dirigeeris õhtu esimeses osas Mascagni ooperit “Talupoja au” ning laulis pärast vaheaega laval Leoncavallo “Pajat-

sites” Canio rollis. Cura dirigeerib mõned numbrid ka Saaremaa kavas, mille põhirõhk on Verdi, Puccini, Leoncavallo ja Mascagni ooperiloomingul. Tema külalis-esinemiste kavades on viimasel ajal Othello, Samson, Canio jt dramaatilised ooperirollid. Käies hiljuti Barcelonas Curaga kontserti täpsustamas ja kuulates teda nii “Talupoja aus” kui ka “Pajatsites”, veendusin veel kord, et ta on rolli kujundamisel ja dramaatilisel väljendusjõult üleatmatu meister.

Ühel õhtul on laval korraga koguni kolm bassi: Jaakko Ryhänen koos oma õpilaste Priit Volmeri ja Koit Soasepaga. Kindlasti pakub huvi ka kontsert, kus Helen Lokuta, René Soom ja pianist Tarmo Eespere esitavad Mozarti ja Schuberti loomingu ning Marko Martin mängib Liszti parafrase kuulnud teoste.

Rahvusooper Estonia toob Saaremaale Puccini “Boheemi”, teatri solistidest anna-

vad kontserte veel Aare Saal, Juuli Lill, Andres Köster ja Oliver Kuusik. Ooperkvarteti kontsertidel soleerib Kädy Plaas. Noortele muusikasõpradele on kavas René Eespere “Metsluigid”, tasuta kontserte annab Eesti kaitseväge orkester.

Esmakordselt pakume kahel õhtul Kuressaare kuursalis “Väikese öömuusika” kontserte, kus esinevad Janne Ševtšenko, Villu Veski ja Tiit Kalluste. Kavas on tuntud meloodiad tundmatus seades. Kүүnla-valgel toimuvad kontserdid peaksid lõppema täpselt keskööl. Nii et seekordsete ooperipäevade motoks võiks olla ka José Cura reklaamplakatil olev fraas “Turandotist”: “Nessun dorma”, keegi ei maga.

Täpsem info www.concert.ee/saaremaa_ooperipaevad_2

Arne Mikk

Saaremaa ooperipäevade kunstiline juht

Ooperitähht José Cura laulab sel suvel Saaremaal.

FOTO INTERNETIST

Haapsalu rahvusvaheline keelpillifestival

27.–31. juulini

Tänavuse festivali avab viiuldaja Reka Szilvay, keda on Haapsallu juuba aastaid oodatud. Iidses toomkirikus saab tema esituses kuulda Vivaldi "Aastaaegu" festivalikvinteti saatel. Antonio Vivaldi looming on festivali sillaks pühapäevani, mil lõppkontserdil kõlavad kaks kontserti neljale viiulile noorte solistide ja suvekursuse orkestri esituses. Dirigendiks on Mikk Murdvee.

Viie päeva sisse mahub seitse kontserti kuues kohas. Taas üle pika remondiaja on kontserdikohana kasutusel Kultuurimaja

galerii, kus reedel esineb ansambel Blink. Blink tutvustab end "nelja naisena viielt maalt" ja mängib ka nende maade muusikat läbi oma vaate. Uuemõisas kõlab ansambli muusika duost oktetini, Wiedemanni gümnaasiumi aulas astuvad "Koozmängude" kontserdil üles noored suvekursusel osalejad.

Laupäeval on kõik oodatud pidulikule galakontserdile toomkirikus, kus festivaliorkestri ette astuvad viiuldajad Leho Ugandi, Mikk Murdvee (dirigent ja solist), Rebekka Roozemann (konkursi "Noor

Muusik" I preemia), Robert Traksmann (Pärnu 2010. aasta keelpillikonkursi võitja), Londonis õppiv tšellist Maarit Kangron, Markus Altrov (konkursi "Kaunas 2011" laureaat) ning Heldur Harry Põlda (laul).

Täpsem info www.hmk.edu.ee/kontserdiyhing
Sooja suve ja kohtumiseni Haapsalus!

Eva Punder
Festivali kunstiline juht

Kammermuusika värvikad kooskõlad Kuressaares

Kuressaare kammermuusika päevad 2.–6. augustini

Sel aastal on Kuressaares Venemaa, Ungari, Itaalia, Hispaania, Argentina ja muudugi meie oma Eesti muusikatipud. Ühe festivali sõprade poolt oodatuma traditsioonina musitseerib ka tänavusel avakontserdil Kuressaare kammermuusika päevade peakorraldaja ja kunstiline juht Andres Paas. Kõrgetasemelise, peenekoelise, samas romantiliselt kirgliku klaverimängustiiliga pianist Andres Paas on aastate jooksul koos erinevate ansamblipartneritega esitanud märkimisväärset osa maailma kammermuusika kuldvarast. Seekordne koosseis, kus lisaks Andres Paasile musitseerivad suurepäraselt Venemaa muusikud, viiuldaja Julia Igonina ja tšellist Rustam Komatškov on paljudele tuttav viieteistkümnendatelt kammermuusika päevadelt. Tookordset vaimustavat avakontserti meenutatakse veel tänagi. Ka selleaastane kava on mitmekülgne ja haarav – Debussy ja Brahmsi klaveritriod ning Schumanni ja Saint-Saënsi väikevormid.

Kolmandal augustil annab Kuressaare

lossi kapiitlisaalis kontserdi maailma üks aktiivsemalt tegutsevaid ning hinnatumaid omataolisi koosseise EON kitarrikvartett Itaaliast. Lõunamaiselt temperamentne ansambel armastab erinevaid muusikamaastike Bachist ja Boccherinist kuni nüüdismuusika ja džässini.

Neljandal augustil saab Kuressaare lossis nautida meie oma vokaalgruppi Orthodox Singers Valeri Petrovi juhatusel. Ansambel on pälvinud kõrgeid hinnanguid oma huvitavate kavade ning meisterliku ja hingestatud esinemisega. Kuressaares esitab ansambel Pärdi, Tšaikovski, Petrovi, Schnittke, Grigorjeva jt vokaalloomingut. Samal päeval toimub ka pianist Mihkel Polli soolokontsert, kus kõlavad teosed klassitsismi- ja romantismiajastu heliloojatelt. Noor pianist on mitmete rahvusvaheliste konkursside laureaat ja tuntud oma elava ning sügavuti läheneva ning virtuoosse pillikäsitluse poolest. Kontsert toimub Kuressaare Kultuurikeskuses.

Kammermuusikapäevade "Eksootilised

promenaadid" viivad sellel aastal eheda argentiina tango maailma. Spaa Rüütli "Ritteri" saalis esineb 5. augustil tuntud Fabián Carbone Tango Ensemble Hispaaniast. Ehedust lisab kontserdile kindlasti ka see, et mitme ansambli liikme juured on Argentinast.

Tänavune festival lõpeb särava finaalkontserdiga 6. augustil Kuressaare Kultuurikeskuses. Publiku ette astub nooruslikult energiline Accord Quartet Ungarist. Juba kümme aastat tegutsev keelpillikvartett on võitnud kõrgeid auhindu mainekatel rahvusvahelistel konkurssidel. Nende kavas on Haydni, Ligeti ja Tšaikovski keelpillikvartetid.

Ootame teid 17. Kuressaare kammermuusikapeole!

Täpsem info www.kammerfest.ee

Kristi Hinsberg
Kuressaare kammermuusika päevade pressiesindaja

Rahvusvaheline orelifestival peab juubelit!

XXV rahvusvaheline orelifestival
28. juulist 7. augustini

25. rahvusvaheline orelifestival on, nagu numbergi näitab, juubelifestival. Festivali kunstiline juht Andres Uibo: “Seekordne kava on nagu kaleidoskoop, mis on kokkuvõtteks läbikäidud kahekümne neljast aastast. Festivalile tulevad mitmed varasemad tip-pesinejad ja ka need organistid, kellega festival alguse sai. Tollal, 1987. aastal tekkis organistidel esimene võimalus minna läände konkursile. Selleks korraldati üleliiduline konkurss ja valiti välja kolm mängijat: Aleksei Šmitov Moskvast, Eduard Oganessian Vilniusest ja mina. Enne konkursi oli nõue kavad veel kord ette mängima ja pakkusin kohana välja Tallinna, seal oli Nigulistest just uus orel valmis saanud.

Siis tuli veel mõte, et kõik konkursandid võiksid anda sooloõhtu ja samuti žürii liikmed, kelle hulgas olid tollal Oleg Jantšenko, Hugo Lepnurm ja Vaagn Stamboltsjan kes nüüdseks on meie hulgast juba lahkunud. Nüüd tulevad taas esinema Šmitov ja Oganessian ja veel ka Leo Krämer, kes oli Saksamaal toimunud konkursi žürii esimees.”

Seoses Ferenc Liszti juubeliaastaga kuuleb orelifestivalil palju Liszti orelimuusikat. Varasematest kõrghetkedest näidatakse uuesti Antamoro tummfilmi “Kristus” Toomas Trassi ja Vox Clamantise muusikalise taustaga. Uudsematest momentidest orelifestivalil mainib Andres Uibo itaalia 19. sajandi orelimuusika kava,

mis peakorraldaja sõnul on nagu ooper orelil, ja festivalile eelnevat orelioöd, kus Niguliste kirik-kontserdisaalis kõlab öhtul kella kümnest kella viieni hommikul orelimuusika ning vaheaegadel toimuvad ekskursioonid.

Täpsem info <http://www.concert.ee/TallinnOrganFestival>

Festivali kunstilise juhi **Andres Uiboga** vestelnud **Ia Rimmel**

**XIX
VILJANDI
PÄRIMUSMUUSIKA
-FESTIVAL-**

28.-31. juuli 2011

Passid, päevapassid ja piletid müügil Piletilevis

EMT Topeltpluss klientidele on passid ja päevapassid 25% soodsamad! Kogus piiratud.

www.folk.ee

Täname: Eesti Ekspress, ERR, Postimees, KUKU, Sakala, Ecoprint, Kanal 2, Kultuurkapital, Viljandi linn, Hispaania Suursaadkond, Rootsi Suursaadkond, India Suursaadkond, Iraani Suursaadkond, Vene Föderatsiooni Suursaadkond, British Council

Suurtoetajad: emt, A-La-Caja, LHV pank, Premia

RELM **RELS**

Uus kvaliteetne suvefestival

Esimene Järvi Suvefestival

28. juulist 4. augustini Pärnus

Juba aastaid edukalt toimunud Järvi dirigentide kursustest välja kasvanud festival toob publiku ette mitmeid suurepäraseid muusikuid Eestist ja välismaalt. Järvi Suvefestivalil on kolm olulist tahku.

Esiteks on festivalil kandev roll loomulikult Järvide suguvõsal, kes on vähemal või rohkemal määral olnud pikka aega Pärnuga seotud. Suurepärase muusikutena astuvad üles kontsertidel, kuid on kaastegevad ka korraldusliku poole peal. Festivali kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, kes leiab maailma tipporkestrite juhatamise kõrvalt aega ka Eestis toimuvaga tegelda.

Solistidena musitseerivad lõppkontserdil orkestri ees Teet ja Maarika Järvi; peale selle astuvad Järvid (Teet, Maarika, Marius, Mari, Miina jt) üles põnevatel kammermuusika kontsertidel.

Teiseks Järvi Suvefestivali alustalaks jääb kindlasti traditsiooniline dirigentide meistrkursus, mida juhendavad Neeme ja Paavo Järvi. Nende kõrval õpetavad Eesti noori interpreete ka festivali solistid. Nii annavad noortele muusikaliseks arenguks vajalikke impulsse maailmakuulus viiuldaja Ivry Gitlis, Haagi Residentie orkestri violarühma kontsertmeister Mikhail Zemtsov, Leipzigi Gewandhaus-orkestri sooloviola Garreth Lubbe ning Eesti tippmuusikud Martin Kuuskmann, Kalev Kuljus, Arvo Leibur, Elar Kuiv, Teet ja Maarika Järvi ja mitmed teised.

Kolmas tahk festivalil on loodav Järvi Festivaliorkester, mis koondab endas nii mujal maailmas kui ka Eestis tegutsevaid, peamiselt noorema põlvkonna muusikuid ning mida juhatab Paavo Järvi. Festivaliorkester on tähtis ka seetõttu, et selle liikmed moodustavad omakorda erinevaid ansambleid, andes ka kammermuusika kont-

Järvi Suvefestivali kunstiline nõustaja on Paavo Järvi.

FOTO FESTIVALI ARHIIVIST

serte. Orkestri kontsertmeister on Bremeni Deutsche Kammerphilharmonie kontsertmeister Florian Donderer, liikmeteks teiste seas ka näiteks Šveitsi esiklarnetist Fabio Di Casola ja Soome kontrabassivirtuoos Oskari Hannula, samuti nimekad Eesti interpreetid Silver Ainomäe, Juta Ounapuu, Henry-David Varema, Vivika Saporisudemäe, Oksana Sinkova, Andres Kaljuste, Mari-Liis Päck, Anne Ilves, Kaija Lukas, Triin Ruubel, Marge Uus jt.

Avaõhtul Pärnu kontserdimajas võibki kuulda festivaliorkestrit Paavo Järvi juhatusel, solistiks Anna-Liisa Bezrodny, kes esitab Sibeliuse Viiulikontserdi. Legendaarne viiuldaja Ivry Gitlis soleerib orkestri ees 2. augustil kontserdil "Gitlis ja sõbrad"; Bach'i ja Vivaldi teostes on tema lavapartneriteks Anna-Liisa Bezrodny, Tatiana Berman, Mari-Liis Uibo ja Triin Ruubel.

Lõppkontserdil juhatab Üle-Eestilist Noorte Sümfooniaorkestrit Neeme Järvi, solistideks Teet Järvi, Martin Kuuskmann, Maarika Järvi ning Mikhail Zemtsov. Dirigendipulti astuvad ka dirigeerimiskursuste parimad.

Tähtsündmusteks on kindlasti ka suurejooneline kammermuusika gala 30. juulil Pärnu kontserdimajas, kus astub üles rohkem kui kakskümmend muusikut, Järvide kammermuusikakontserdid 29. juulil Pärnu raekojas ja 31. juulil Ammende villas ning 3. augustil toimuv öökonsert Eliisabeti kirikus, kus kõlab Dvořáki Keelpillisekstett ning Schuberti Oktett.

Täpsem info www.jarvifestival.ee

Kristjan Hallik

Järvi Suvefestivali korraldaja

Järvi Suvefestival

28. JUULI - 4. AUGUST PÄRNUS

4 sümfooniaorkestrit
20 dirigenti
15 kammeransamblit
150 muusikut üle maailma
avatud meistriklässid

28. juulil 20.00 Pärnu kontserdimajas

Festivali avakontsert

Järvi Festivaliorkester

Dirigent Paavo Järvi

Solist Anna-Liisa Bezrodny (viul)

Kavas Tõnu Kõrvits Passacaglia, Sibelius Viulikontsert, Schumann Sümfoonia nr. 1

29. juulil 20.00 Pärnu raekojas

Järvide klassika

Järvide muusikute pere: Marius Järvi (tsello), Maarika Järvi (flööt), Miina Järvi (viul), Madis Järvi (viola), Mihkel Järvi (klaver), Martin Järvi (viul)

Kavas Schumann Klaverikvintett, Kodály Duo, Weberi Flööditrio

30. juulil 19.00 Pärnu kontserdimajas

Kammermuusika galakontsert

Jäbio di Casola (klarnet, Šveits), Kalev Kuljus (oboe), Florian Donderer (viul, Saksamaa), Mircea Mocanita (viul, Saksamaa), Juta Öunapuu,

Mari-Liis Pääk, Triin Ruubel, Kaija Lukas, Andres Kaljuste, Anna-Liisa Bezrodny, Mari Targo, Viivika Sapori-Sudemäe (viul), Gareth Lubbe (viola, Saksamaa),

Anne Ilves, Helen Kedik (viola), Silver Ainomäe, Henry-David Varema, Villu Vihermäe (tsello), Irina Zahharenkova (klaver), Sophia Rahman (klaver, Suurbritannia),

Reinut Tepp (klavessiin)

Kavas Biber "Battalia", Pärt "Summa", Tüür "Symbiosis", Schulhoff Keelpillisekstett, Halvorsen Passacaglia, Mahler Klaverikvartett, Crussell Divertisment,

Weber Klarnetikvintett, Ravel Klaveritrio

31. juulil 16.00 Pärnu Eliisabeti kirikus

29. juulil 18.00 Eesti Sõjameeste Mälestuskirikus Toris

Kümme dirigenti

Pärnu Linnaorkester

Dirigeerivad Järvi Rahvusvahelise Dirigentide Akadeemia osalejad

Kavas Mendelssohn Sümfoonia nr 4, Haydn Sümfoonia nr 85, Respighi "Birds"

31. juulil 21.00 Ammende villas

Õhtumuusika Järvidega

Marius Järvi, Teet Järvi (tsello), Maarika Järvi (flööt), Mari Järvi (klaver), Miina Järvi (viul), Madis Järvi (viola), Mihkel Järvi (klaver), Martin Järvi (viul) jt

1. augustil 20.00 Pärnu kontserdimaja kammersaal

Prantsuse impressioonid

Mari-Liis Pääk, Marge Uus, Andres Kaljuste (viul), Teet Järvi, Henry-David Varema, Silver Ainomäe (tsello), Oksana Sinkova (flööt), Sophia Rahman (klaver, Suurbritannia)

Kavas Debussy Tšellosonaat, Oja Klaverikvintett jm

2. augustil 20.00 Pärnu kontserdimajas

Ivry Gitlis ja sõbrad

Solistid Ivry Gitlis (viul, Prantsusmaa/Israel), Anna-Liisa Bezrodny (viul), Mari-Liis Uibo (viul), Triin Ruubel (viul), Tatiana Berman (viul, Suurbritannia)

Üle-eestilise Noorte Sümfooniaorkestri kammerkoosseis

Dirigendid Paavo Järvi ja Järvi Rahvusvahelise Dirigentide Meistrikursusel osalejad

Kavas Bach Kahe viiuli kontsert, Vivaldi Nelja viiuli kontsert, Tüür "Action, Passion, Illusion" Kreisler jm

3. augustil 22.00 Pärnu Eliisabeti kirikus

Õklassika kirikus

Arvo Leibur, Elar Kuiv (viul), Mikhail Zemtsov (viola, Holland), Anne Ilves (viola), Teet Järvi, Marius Järvi (tsello),

Oskari Hannula (kontrabass, Soome), Toomas Vavilov (klarnet), Martin Kuuskmann (fagott) jt

Kavas Dvořák Keelpillisekstett, Schubert Oktett

4. augustil 20.00 Pärnu kontserdimajas

Festivali lõppkontsert

Üle-eestiline Noorte Sümfooniaorkester

Solistid Martin Kuuskmann (fagott), Teet Järvi (tsello), Maarika Järvi (flööt) ja Mikhail Zemtsov (viola, Holland)

Dirigent Neeme Järvi ja Järvi meistrikursuse parimad osalejad

Kavas Bloch Flöödi ja viola kontsertiino, Tšaikovski "Rokokoo-variatsioonid", Mozart Fagotikontsert, Beethoven sümfoonia nr 7

Festivali kunstiline nõustaja Paavo Järvi

Piletid saadaval Piletilevis, Piletimaailmas ja Pärnu Kontserdimaja kassas

www.jarvifestival.ee

Festivali pass (pääs kõigile 10 kontserdile) 50 EUR

Carmen ja vabrikunaised Dmitri Bertmani nägemuses.
FOTO FESTIVALI ARHIIVIST

**Birgitta
Festival
2011**

Birgitta festival – ootuspäraselt uudne!

13.–21. augustini Pirita kloostri varemetes

Igal festivalil on oma atmosfäär. Nii on ka Birgitta festival leidnud seitsme aastaga oma koha ja eripära. Uudsus, (riski)julgus ning kloostrifestivalile sobivad teosed on see, mis Birgittat teistest festivalidest eristab. Siia tasub tulla, sest lisaks põnevusele näeb siin alati midagi uut, mis maailma muusikateatrist välja otsitud.

Tänavust kava saab kokku võtta sõnadesga “indiaanlastest tulnukateni, sekka traditsioonilisi väärtusi”. Omaproduktioon valmib koostöös Erki Pehki, PROMFesti ja Pärnu Endla teatriga. Väikeses Eestis on põhjust mõttekaaslastega kokku hoida. PROMFesti kunstilised taotlused ja elusad kaasaegse teatri lavastused on viinud ammu koostöösoovini. Sel aastal näitamegi Eesti-Leedu ühislavastust, ooperit “Attila”. See on tuline ja ohjeldamatu ooper noore Verdi sulest – võimas muusika, siiras ja üllas peategelane ning haarav süžee. Ooper

räägib hunnide kuninga Attila vallutusretkest Rooma, mille nurjab tema vastu suunatud vandenõu – peategelane hukkub oma naise käe läbi. Lavastaja Üllar Saaremäe lubab psühholoogiliselt jõulist ja üllatavat režiidi. Nimiosa laulab 2009. aasta Klaudia Taevi nimelise noorte ooperilauljate konkursi võitja Anatoli Siuko, noor võimekas bass Valgevenest; kõrvalosas varasem konkursivõitja Laimonas Pautienius Leedust. Koor ja orkester on Kaunase Riiklikust Muusikateatrist.

Värsket ja humoorikat muusikalist teatrit pakub Iisraeli vokaalansambel Voca People, keda on Youtube’is miljoneid kordi vaadatud ning kes on praegu terves maailma kuulsust koguv seltskond. Vaadeldes meie muusikat maavälise tsivilisatsiooni pilguga, annavad nad humoorika kõrvalpilgu Maa muusikale läbi sajandite, trumpideks laitmatu vokaaltehnika, *beat-box* ja

muu hääleakrobaatika. Kontsertreisidel hämmastavad nad publikut oma improviserimisvõimega ning oskusega kaasata ka selle maa rahvamuusikat. Nii et vaatame, mida nad Eestis sinne publikuga korda saadavad.

Kloostrifestivalile omastest žanritest näitame erinevate rahvaste religioonil ja ajalool põhinevat lavastust. 2009. aastal esinenud Taiwani trummiansambli järel astub seekord üles Kanada indiaanlaste trupp. “See on karm seadus, mis käsib meil tantsida,” ütlevad Kwakwakwa indiaanlased. Just tantsu kaudu saavad nad ühendust kõrgemate jõudude ja esivanemate vaimudega. Üks esitatavatest religioosetest rituaalidest on rahurituaal. Kui kaks pealikut olid tülis, kästi neil tantsida, sest just selle kaudu juhtisid kõrgemad jõud nende vaimu ja keha lõpliku lepituseni. On siin sõnum ka tänapäeva inimestele? Hämmastav, et ka praeguste suhtekorraldajate üks nõuandeid probleemides paaridele on koos tantsu vaadata või tantsida...

Muusikateatri traditsioonilisemalt poolelt on festivalil tuntud headuses Vene Rahvusballett lavastustega “Bajadeer” (Minkus), “Chopiniana” ning “Romeo ja Julia” (Tšaikovski muusika). Samuti ooperiteater Helikon Dmitri Bertmani lavastatud Dvořáki ooperiga “Näkingeid” ja Bizet’ ooperiga “Carmen”. Tasub tähele panna, et “Carmen” on alla 14-aastastele keelatud – halastamatu pilk Hispaania aguli vere ja poriga määrdundu tänavatele.

Täpsem info www.birgitta.ee

Heili Vaus-Tamm
Birgitta festivali produtsent

Jazzkaar Norra ja Eesti vahel

JOOSEP SANG

Selleaastase "Jazzkaare" algus oli tavatu. Nimelt võõrustas meie festival nimekat Norra festivali "Punkt", mis on üle maailma kuulus oma uudse kontseptsiooniga kontsertide ja värskelt kõlanud muusika remiksides poolest. Järgnevalt vastab küsimustele üks "Punkt"-festivali juhte Jan Bang, kes koos kaaslastega maistest ja garneeris Tallinnas nii Veljo Tormise koorilaule kui ka ansambli U: poolt esitatud eesti nüüdismuusikat.

Kas "Punkt" käib sageli välismaal või oli külaskäik Tallinna midagi erilist?

2009. aastal kutsuti "Punkt" Londoni jazzifestivali avanädalal Kings Place'i, kus toimusid kahe päeva vältel kontserdid ja live-remiksides koos selliste vapustavate esinejatega, nagu Jon Hassell, Sidsel Endresen, Arve Henriksen, DJ Strangefruit, Erik Honoré, Eivind Aarset, Sweet Billy Pilgrim ja teised.

Tallinnas veedetud päevad olid väga toredad ja kogu ettevõtmine oli edukam, kui ma olin unistanud. Samuti oli õnn, et sain üsna juhuslikult kaasata ühte remiksi oma sõbra Guy Sigsworthi koos Peter Schwal-miga.

Tallinnas esitasite mitu koostööprojekti. Milline neist oli kõige edukam?

Tore oli taas Veljo Tormist kohata. Ma olen tema teoste suur austaja ja kuigi me ei räägi sama keelt, suhtleme me muusika, žestide ja emotsioonide abil.

Samuti pean mainima Weekend Guitar Triot, mille liikmed on suurepärased sellid ja imelised muusikud. Andekaid eesti muusikuid, noori ja vanu, keda ma tahtsin "Punkti" tegemistesse kaasata, on palju. Olen rõõmus, et meiega tegi koostööd ansambel U:

Paistab, et teie huvi eesti muusika vastu

ulatub seni kogetust kaugemalegi? Kas on plaane tulevikuks?

Imetlen väga Helena Tulvet. Kahjuks oli ta ära, kui ma Tallinnas käisin. Arvan, et ta on üks tänase päeva andekamaid noori heliloojaid, ja kavatsen tema loomingul tulevikus silma peal hoida. Mis puutub tulevikku, siis ma ei tee pikki plaane, kuid võimaluse tekkimisel oleks tore Tallinna naasta.

Kuidas meeldisid kontserdipaik ja eesti publik?

Mullu külastasin Eestit Tallinn Music Weeki ajal ning otsisin koos oma sõbra Madli-Liis Partsiiga sobivat kontserdikohata. Lõpuks jäi sõelale Mustpeade Maja, mis sobis meie vajadusega kahe saali järele ideaalselt.

Publik tundus meie kontserdi ja remiksi ideest aru saavat ning võttis meid sõbralikult vastu.

Jan Bang DJ-puldi ja Robert Jürjendal kitarri taga.

FOTO INTERNETIST

Vokaalivõlurid Michael Schiefel ja Bobby McFerrin “Jazzkaarel”

MARJE INGEL
kirjutamishuviline

Nagu Bobby McFerrin, on ka sakslane Michael Schiefel oma hääle piirituid võimalusi Eestis varemgi tutvustanud.
FOTO INTERNETIST

Tänavusel “Jazzkaarel” käis kaks vokaalivõlurit, kes ei vaja esinemisel ühegi instrumendi abi.

Alustan Michael Schiefelist. Esmamulje, mis temast jääb, on see, et helid sünnivad mängedes. Schiefel astub lavale, liigutab mikrofoni oma õla taha ja see püüab tema hääle kinni. Siis viib ta mikrofoni oma keha eest läbi ja nopib samal ajal järgmise noodi. Seejärel laulab ta minoorse kolmkõla, keerab nuppe ning akord jääb kõlama. Selle põhjale improviseerib Schiefel häälega, mis kõlab mingi puhkpilli ja tšello vahepealselt. Ta laulab septakordid, noonakordi ja veel mitmeid akorde, salvestades sel moel kogu järgneva laulu harmoonia. Tema intonatsioon on hämmastavalt puhas, olles oma stiilsusega justkui masina loodud. Vahetuvate akordidega harmoonia taustal improviseerib ta baritoni häälega, algul kitarri, siis juba kontrabas-si moel. Nüüd lisab ta oma häälele mingi efektiga madalust ja “mängib” tükk aega bassi, lauldes niiviisi sisse terve partii. Kõige hämmastavam on, et Schiefel suudab tagada hääle täieliku ühtluse ka nendes kõrgustes, mis peaksid olema üleminekunoo-

did täishäälelt falsetile. Tema laulmises pole mingeid märke registrite vahetamisest. Samuti on ta hääle vajadusel väga jõuline. Edasi improviseerib Schiefel falsetiga, püüdes trompeti registris. Eelnev on olnud sissejuhatus laulule “My Home is my Tent”, nüüd algab salm. Vahemängu asemel laseb Schiefel masinast kosta sisselauldud salmi teksti räpi kujul, hakib ja sämplib seda, paneb takerduma ja korduma, kerib edasi, lisab kriukse ja moonutusi. Lõpetuseks kostab *looper*’ist kröbinaid ja tumedat kohinat. On vist väga lõbus olla Michael Schiefel.

Ei tea, kas ka lõbusam kui olla Bobby McFerrin? Just tema on olnud Michael Schiefelile eeskujuks oma tee leidmisel.

Mees, kelle hiti “Don’t Worry, Be Happy” pealkiri oli ka tänavuse “Jazzkaare” tunnuslause, ei vaja häälega mängimiseks üldse masinaid. Ta lihtsalt avab suu ja vaatab, mis välja tuleb – vähemalt nii kirjeldas ta oma valmistumist vokaalimprovisatsiooniks õpitoas osalejail. “Põhimõtteliselt on mu tehnika joodeldamine,” lisas ta ja demonstreeris, kuidas kõlavaheldumisi rinnatoon ja peahääle. Iseasi, et mitte igal lauljal pole häält ja falsetti kokku tervelt

nelja oktavi ulatuses. Veel erilisemaks teeb McFerrini talendi kergus, millega ta mis tahes noodi kuuldavale toob, kusjuures järjest kõlavad noodid võivad ulatuda üle kolme oktavi. Meenutagem, et juba ühe oktavi ulatusega meloodiahüpped on enamiku lauljate jaoks rasked ning hääleulatus kolm oktavi jääb paljudele teostamatuks unistuseks.

Bobby McFerrini puhul mängivad rolli ka väga head geenid, sest tema mõlemad vanemad olid klassikalise koolitusega lauljad. Siiski pole nad talle laulmist õpetanud. Enamgi veel, nagu McFerrin ise ütles, pole neil tema tehnikast aimugi. Kunagi aastaid tagasi oli ta avastanud end laulmas Joan Armatradingi laulu “Opportunity”, ümiseses vaheldumisi bassikäiku ja meloodiat, ning leidnud, et see kõlab hästi.

Olles kahekümne seitsme aastaselt otsustanud, et temast saab laulja, harjutas McFerrin kuue aasta jooksul iga päev kaks tundi. Samuti kulutas ta algul palju aega laulude harmooniaga tutvumisele. Õpitoas soovitas ta kõigil laulud n-ö koost lahti võtta ja tutvuda nii meloodia ja sõnade kui ka

bassiliiniga ja sellega, mis toimub harmoonia keskmistes hääldes. McFerrini enda harmooniataju näib olevat laitmatu, ta suudab kohapeal improviseerida erinevas stiilis vokaalteoseid, esitades üksinda nii meloodia, bassikäigud kui harmoonia. Ta löi kontserdil õpitoas osalenud kontserdikülastajaist moodustatud kooriga ka paar kooriteost.

Veel üks McFerrini vaimustav omadus on suurepärase ansambliitunnetus. Ta pakkus välja vaba mikrofoni, et keegi publikust temaga koos laulaks. Esimene julge oli Tuuli Taul. McFerrin andis talle eesõiguse ja Tuuli tegigi üsna klassikaliselt kõlava vokaliisiga algust. Kohapeal loodud duett oli oma vormilt ja harmoonialt nii täiuslik, et seda sobib nimetada kohapeal komponeeritud valmis teoseks. Ka Bobby McFerrin paistis ühisteose lõppedes põnevil ja õnnelik.

Oma õpitoas rõhutas McFerrin, et enne ühisimprovisatsiooni sukeldumist tuleb alati võtta aega partnerit kuulata. Õnnestunud ühisimpro oli selle hiilgav näide. Sündinud muusikalise ime eest võlgne osa tänu muidugi ka Tuuli Taulile, kes suutis McFerrini soovitud edukalt rakendada.

McFerrin hüples ka lavapõrandal asuval kujuteldaval klaviatuuril, mille helindamine jäi publiku ülesandeks. Veel lauldi koos Bachi-Gounod' "Ave Mariat".

Viimaseks lauluks valis McFerrin loo "Somewhere over the Rainbow", andes justkui mõista, et olime teinud kaasa jalutuskäigu vikerkaare ühest otsast teise, võlumaailma. Laulule järgnes lõputuna näiv aplaus, mille ajal rahvas seisis püsti ja rõdupõrandad kõmisesid jalgade trampimisest. Siinkirjutajal ei tulnud meelde kella vaadata, aga arvatavasti kestsid ovatsioonid vähemalt viis minutit. Lõpuks tuli McFerrin lavale tagasi ja tänas publikut koos laulmise eest. "See on vähim, mida me saame üha enam fragmenteerivas maailmas teha," ütles ta.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias toimunud õpitoas küsiti, mida McFerrin võtaks kaasa üksikule saarele. Laulja vastas, et ta võtaks kaasa vaikuse. Ja kui ta sellest tüdineks – ilmselt üsna ruttu, siis teeks ta lihtsalt suu lahti ja vaataks, mis välja tuleb.

Kaks ainulaadset projekti kahel õhtul

IVO HEINLOO
jazzikriitik

“Jazzkaar” rabab aastast aastasse äärmiselt laia muusikavalikuga, libastumata samas odava populaarsuse võitmise salakavalale teele. Jälgides viimaste aastate trende Euroopa suurfestivalidel (Ricky Martin “Pori Jazzil” kõlanuks veel 20. sajandi lõpul viletsavõitu anekdoodina), on vaid rõõm tõdeda, et “Jazzkaare” korraldajad on jäänud truuks oma põhimõtetele, mille hulgas on alati tähtsal kohal olnud kuulaja harimine ja silmaringi avardamine.

Vene kultuurikeskuses toimusid kahel järjestikusel õhtul kontserdid, mille vastu Eesti publik tundis igati põhjendatult suurt huvi. Tallinnas mitu päeva viibinud ja hulga töötubegi andnud Dave Liebmani kontserdi tegi eriliseks loomulikult asjaolu, et Liebman mängis eranditult koos Eesti muusikutega. Pisut ootamatult eelnes “pearoale” alla tunni kestnud eeskava varasematel aastatel jazziauhindadega pärjatud Siim Aimla ja Raivo Tafenau bändilt, mille eesmärk oli ilmselt publik õigesse meeleolu viia. Kahe setiga kontsert sobib ideaalselt küll jazziklubisse, kuid kontserdisaalis selline formaat minu arust nii hästi ei tööta.

Tundub uskumatu, kuidas Liebmanisuguse tipuga ühel laval viibimine meie muusikuid kannustab ja neile kamaluga liisaenergiat süstib. Kõik bändi liikmed andsid endast kontserdil enam kui sada protsenti ja töötasid tõelise pühendumusega. Nii näitas end täiesti uuest küljest bassist Mihkel Mälgand, kes juhatas sisse Liebmani idamaise garneeringuga arrangeeringu John Coltrane'i loost “India”. Liebmani endine õpilane Kristjan Randalu on samuti hiilgevormis ja esines sisukate soolodega nii sel kontserdil kui ka mõni päev hiljem Tanel Ruben Quinteti koosseisus.

Kontsert algas muusikaga Liebmani varasematelt albumitelt, kuid mida enam mi-

nuteid tiksus, seda mitmekülsemaks üldine mulje muutus. Liebmani loomingu kohta on öeldud, et see on programmiline või lausa narratiivne, kätkedes endas vankumalt kindlast ja “kliinilisest” struktureeritusest hoolimata palju emotsioone ja pöörded. Eriti südantsoojendav oli, et lisapalana kõlas Kristjan Randalu seatud, rahvaviisil põhinev “Igaühel oma pill”, mis oli ideaalne puänt.

Teistmoodi põnev oli European Jazz Orchestra, üks neid erakordseid projekte, mida Eestisse ilmselt niipea enam oodata ei ole. Need, kes lootsid klassikalist bigbändi koos vastava repertuaariga, arvatavasti pisset pettusid. Tegelikult kulges svingilikus vaimus vaid esimene lugu, ülejäänud aja siustasid juba tunduvalt keerulisemate rütmidega kompositsioonid dirigent Jere Laukkanenilt ja meie oma Raul Söödilt. EJO on projekt, mis koondab Euroopa eri maade noori muusikuid. Igal aastal on olnud rivis ka eestlane. Küllap on EJO kontseptsiooni sisse kirjutatud ka viide Euroopa ühtsusele, olgugi et poliitiline realiteet näitab, et selles kõieveos kipub igaüks ikka omatahtsi jõuvahekordi paika sikutama.

Tänavu orkestriga tuuritanud Peedu Kassi väljapeetud kontrabassisoolo Söödi palas “Jäälõhkuja poeg” oli kodupubliku jaoks ilmselt õhtu nael. Kass jälendas kajakate huilgeid, tuuleile ning jäälõhkuja mürinat ulgumerel, muutes huvitavate lahendustega kompositsiooni temaatika lausa viisuaalselt selgesti tajutavaks. Ainsaks tõrvatilgaks kogu kontserdi juures võib pidada seda, et laval ringi saalinud kaameramehed häirisid kohati silmanähtavalt puhkpillistide keskendumist. EJO kontserti nimetasid paljud kogu festivali parimaks. Kiidusõnu ei hoitud tagasi ka Liebmani kvinteti kohta. Kuid loomulikult olid need vaid mõned tippphetked tervest emotsioonide kuhilast, mida festival seekord pakkus.

Muusikafestivalidel leiavad sageli aset ootamatud kohtumised ja ühised muusikahetked. Tallinnas kutsus Richard Bona oma kontserdi lõpus lavale varem samas esinenud Mayra Andrade.

FOTO TAUNO OÕBIK

Soojad tuuled Aafrika läänerrannikult

JOOSEP SANG

Tänavune “Jazzkaar” pakkus oma viimasel kontserdipäeval jazziga maitsestatud aafrika rütme, tuues Nokia kontserdimajja kogunenud arvuka kuulajaskonna ette ühe meil (ja ka maailmas) veel kuulsust koguva lauljatar ja meie (ja maailma) publikule juba hästi tuttava bassivirtuosi.

Ehkki Cabo Verde saartelt pärit Mayra Andrade on oma viimase kuue aasta jooksul ilmunud kolme albumiga maailmas üsna palju tähelepanu võitnud, võib teda siiski nimetada pigem uustulnukaks. Arvan, et enne “Jazzkaart” oli tema nimi Eestis üsna tundmatu. Ometi oli kontserdipäeval saalis meeldivalt palju kuulajaid, kes loodetavasti ei pettunud. Nagu kogu Cabo Verde muusika, on ka Mayra Andrade repertuaar pigem intiimsemat laadi: nostalgiline, mõrkjas, melanhoolne ja kõige sagedamini justkui vaid vaevumärgatavalt naeratav. Samas on see muusika erilise atmosfääriga, väga lummav ja kaasahaarav. Andrade ei tutvustanud kuigi sageli oma laulude sisu, kuid muusika on juba kord universaalne keel, millest on mõjuva fluidumi tekkimisel võimalik aru saada, isegi kui kuulajaga räägitakse vihjamisi ja poolihääli või koguni sa-

lakeeles. Ja Mayra Andrade muusika pole ka puhtakujuline Cabo Verde *morna*, mida on maailmale tutvustanud Cesária Évora. Emigrantide rahva tütreks, kes on suurema osa oma elust veetnud Brasiilias, Kuubal ja mitmel pool Euroopas, on Andrade muusikas ka jooni brasiilia bossanoovast ja prantsuse šansoonist, portugali *fado*’st ja Mandri-Aafrika muusikast ning mujaltki.

Võib arutleda, kas Nokia kontserdimaja taoline suur saal nii hapra muusika jaoks sobib. Pigem mitte, ehkki Mayra Andrade nägi publiku sütitamisega vaeva ning see tal ka õnnestus. Palju sai 25-aastane lauljatar tuge ka oma kolmeliikmeliselt taustabändilt, mis sidus üheks kimbuks maailmamuusika rütmikirevuse ja jazzilikud improvisatsioonid.

Kui mõtleme Aafrika muusika peale, meenuvad sealsete muusikute ekstaatiline esinemislaad, rōkatavad rütmid ja kõrgenergia, olgu tegu siis Nigeeria afrobiidi, Senegali *mbalax*’i või Angola *kuduro*’ga. Kamerunist maailma lahkunud bassist ja laulja (vajadusel ka tõeline multiinstrumentalist) Richard Bona on läbi ja lõhki aafriklane, kes suudab vägagi vingeid gruuve kerida. Ometi jättis tema kontserdil (juba kol-

mas “Jazzkaare” ajaloos) kõige sügavama mulje *pianissimo*. Bona bassimäng on nähtus omaette ja kuigi ta suudab mängida ka kõige peadpööravamaid passaaže, mõjub samavõrd uskumatult tema oskus tuua pea-aegu sõrmi liigutamata kuuldavale nõiduslikke helisid, saatefaktuure ja tekstuure, kõike seda samaaegselt laulmisega. Bona muusika on kahtlemata jazzilik (ta on väga oodatud külaline ükskõik millise maailma jazzitipu bändis ja plaadil), kuid siiski on ta jäänud truuks oma muusikalisele emakeelele. See rõhutatud aafrikalikkus kooskõlas mujalt pärit elementidega on väga sümpaatne ning vajutab Bona muusikale selge isikupära pitseri.

Nagu varem, esines Richard Bona ka seekord väga humoorikalt. Kõlas ka palu, mida Bona varem on juba Tallinnas esitanud, näiteks Jaco Pastoriuse *show*-number “Teen Town”. Ta oleks võinud küll rohkem demonstreerida oma fenomenaalset bassimängu – ma pole kindlasti ainus, kes peab Bonat planeedi väljapaistvaimaks elektribassi mängijaks. Kuid kontsert oli siiski mõnus ja mõjuv ning meeldis küllap igale täissaalis istunud (ja hiljem seisnud) kuulajale.

Subjektiivselt, sümpaatiaga

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

Kolmekümnendal aprillil andis Tallinna raekoja saalis oma esimese soolokontserdi Rahvusooper Estonia solist Priit Volmer. Kaastegevad olid pianist Piia Paemurru, flötist Oksana Sinkova ja kitarrist Heiki Mätlik. Kontsert toimus sarjas "Vocalissimo", mis on teisigi "suurvormilauljaid" sooloesinemistele irriteerinud. Tahan tänada ka Eesti Kontserdi produtsenti Tuuli Metsoja, kellelt pärines idee muuta Priit Volmeri repertuaar mitme mõnusa muusiku kaasamisega värvikamaks ja meeleolukamaks. Seaded kitarrile ja flöödile tegi Heiki Mätlik.

Priit Volmeri tore bass on Estonia laval kõlanud kuue-seitsme aasta jooksul mitmes klassikalises ooperilavastuses, sealhulgas kuningas Marki rollis Wagneri "Tristanis ja Isoldes", aga ka Erkki-Sven Tüüri "Wallenbergis". Ta on meelsasti osalenud ooperite kontsertettekannetes, teatri Varius omamäolistes isikuteemalistes lavastustes, festivalidel ja vokaalsümfoonilistes suurvormides. Ooperi- ja suurvormikogemustest oli ta kaasa võtnud parima: lavavabaduse, lavasarmi ja suurepärase diktsiooni, lisades paraja annuse sõnalist otsesuhtlust publikuga. Publik vastas suure sümpaatiaga, sest ka muusikalised ootused olid täiel määral rahuldatud.

Kava moodustas terviku, mille esimest pooltundi sidusid kitarr ja flööt. Franz Schuberti vokaalsükklist "Luigelaul" valitud kuut laulu ("Atlas", "Tema pilt", "Kalurineiu", "Linn", "Mere ääres" ja "Teisik") rääkis Schuberti sonaat a-moll "Arpeggione" flöödi ja kitarril esituses. Kontserti kuulama häälestaski sonaadi esimene osa *Allegro moderato*, mille järel kõlanud laulud olid loomulikuks musitseerimise jätkuks. Selle järel andis flöödi ja kitarril esitatud *Adagio* aega mõtiskluseks kuuldu ja Schuberti üle, ka Volmeri üle, kelle esitus läks iga teosega üha paremaks. (Harvadel hetkedel kippus intonatsioon kõrgemas, baritoni registris veidi "üle viskama", seda just alguslauludes.) Eriti hästi õnnestusid lüürilised, tundedelised hetked, tervenisti "Kalurineiu" ja "Mere ääres". Dramaatiline "Teisik" lubas

valla päästa hääle jõu ja nüansseerimise varud. On nauding kuulata professionaale, kes toovad oma siira lihtsusega publikuni mängumõnu ja loovad tõeliselt kammerliku meeleolu.

Järgmised laulud olid juba klaveri saatel. Helilooja Ülo Krigulilt oli kavas kolm aastat tagasi loodud "Kolm laulu Indrek Hirve tekstidele". Noore mehe (s 1978) laululooming on juba iseenesest tähelepanu vääriv. Tsükli kannab sisemine traagika ja pingeline, palju sellest on kirjutatud saatepartii. Esimene, "On vaevalt muud..." oli tõeliselt sobivas bassi tessituuris ja pääses hästi mõjule, teine, retsitatiivirohke "Jääb igavesti ainsaks alusvärvi..." mõjus esma kuulamisel, justkui oleks klaveril ja solistil erinev "jutt" rääkida. Prevaleerima jäigi klaver, mis lõpetas muide väga huvitava järelmänguga. Ka kolmandas laulus "Ja viimaks lõpp..." oli saade raskepärane, "paks", isegi sisu ja mõtet kattev ning kujundite mõttes liiga sõna-sõnalt teksti järke ajav. Huvitav tsükkel, mis pakub esitajatele kahtlemata veel palju avastamisrõõmu.

Raimond Lätte viiest laulust koosnev Hando Runneli sõnadele loodud "Kurbade kaitseks" on oma loomis-aastast saadik (1972) varjususmas olnud. Liiga pessimistliku ja isamaalise valuga loodud luule ja laulutsükkel tõid omal ajal kaasa "instantside" sõrmvibutamise. Ja nii need laulud ununesid... Lauludest "Kehv kõhn poiss", "Mets on kõrge", "Laste maailm", "Kurbade kaitseks" ja "Kodu" koosnev tsükkel on profi käega kirjutatud, valus pisarateni. Ei teagi, kellele sügavam kummardus teha, kas Hando Runnelile ja Raimond Lättele või Priit Volmerile ja Piia Paemurrule. Olen alati imetlenud Paemurru paindlikku ja diskreetset kaasmängu, sisse süvenemist ja õigel hetkedel ka klaveri väärrika positsiooni demonstreerimist.

Laulja tipp hetk saabus Mart Saare lauluga "Vaikus", mis oli puhas, stiilne, vokaalselt nüansirikas ja täiuslik. Ka kava viimased laulud oli julge klassikavalik: surematud Artur Kapi "Metsateel" ja Villem Kapi "Kui lõpeb suvepäeva viimne vine". Võib muidugi teoretiseerida pisut teisemate nüansside otsimise üle, ent need laulud on oma täiuseni viidud muusikalise lahendusega tõelised "isemängijad", mis jõuavad igal juhul hinge, kui laulja hääle ilu seda kannab. (Meeshääle puhul olen mõnigi kord mõelnud, et nende nüansseerimine põhineb valdavalt dünaamil, mitte niivõrd hääle värvil. Selles mõttes on naised leidlikumad.)

Kontserdi lõpetas Heiki Mätliku seade Schuberti kaunist laulust "Muusikale", esitajaks kõik kolm instrumentalisti ja Priit Volmer.

Ooperilaulja Priit Volmer on üles astunud ka oratooriumisolisti ning kammerlauljana.

FOTO EESTI KONTSERDI ARHIIVIST

Loomaia telgist tuprus valgust

SAKARIAS LEPPIK

preester, EMTA pärimusmuusika üliõpilane

Odissi tantsijatar Bindu Juneja ja tema saateansambel koosseisus Shashwati Mandal Paul (laul, *tānpūrā*), Abhay Phagre (*bānsuri*-flööt) ja Jitendra Kumar Swain (*pakhawaj*-trumm).

FOTO TIIT MÖTUS

Tänavune Ida kultuuri festival “Orient”, mis toimus Tallinna Loomaia alpinaariumi kõrval telgis, kostitas oma truud publikumi eeskätt õrnade gurmeepaladega. Nende hulka kuulusid muu seas ka Euroopas vähe nähtavate hõimude pärimuslikud igapäevalaulud ja ilmsügevuti laskumine sulfide vaimulikku maailma.

Aasta aasta järel kinnistub ja kiindub “Oriendi” publik üha enam oma festivali külge ning algne eksootikajanu on asendunud tähelepaneliku kuulaja, vastuvõtja ja hindaja rolliga. Festivalitandem Peeter Vähi ja Tiina Jokinen on ivahaaval teinud seda tööd, mida teeb väga tark ja kaugeleaatav festivalikorraldaja – kasvatab stabiilset publikut, kes omakorda saaks uued uudishimutsejate väed festivalilõhnu nuusutama tuua. Sestap leiduski festivalipäevade jook-

sul telgis koolitet gurmaane, kes asetasid festivalil kogetud imelised terad oma eludünaamikasse. Aga ka neid, kes said tehtud alles esimesed sammud muusikakultuuris, mis pärineb säält kaarest, kust tõuseb valgus. Ometi tabasin end mõttelt, et festival “Orient” teeb eksootika esitamisel ainult pisikompromisse lavaesituse maneeriga ning soovib eelkõige pakkuda ehedust, eksootilisi kultuure millegagi ilustamata (mis on paljude orientalfestivalide puhul ju nii tavaline ja tülgastav). Festival “Orient” ei võõpa ega – *sic!* – lase kellelgi end üle võõbata. India trio trummimängija virtuoossus on sama vägev kui kalaši vilepillimängija oma. Kindlasti aga täiendavad nad üksteist, eriti siis, kui ühe kaheosalise kontserdi raamesse mahtus eri kultuuride esitus. Monofoonne suulise traditsiooni laul võib tekitada inimestes kellavaatamise tunde, nüüd

aga tekkis hoopis vaheldusmoment, mis ei lubanud väsida. Pärimusmuusikat õppinuna pean kinnitama, et pikkade jutustavate või eepiliste laulude puhul, mis lauldud kitsas ulatuses (seega ilmselgelt arhailised) on vajalik murda aja piirav moment ning jõuda seisundisse, kus aeg ei ole enam tähtis ning laul kannab kuulajat. Seda piiri suudavad tegelikult ületada kõik, see ei ole vaimulik harjutus.

Nimetasin juba, et “Orient” on kolinud telki. Sisuliselt sinna, kus on tema koht. Suurepärase idee nomaadliku atmosfääri loomiseks, mis kõneleb meile olmast, et miski ei ole inimeste ilmas päris kindel ja meie kodu on ajutine. Telk, rändrahvaste peavari ja meie laste loomulik suverööm annab sellist muusikat kuulama tulnuile ajatuse mõõtme, saati veel siis, kui telgiseintel ripuvad idamaised pillid otsekui pa-

miiri mägimajakese katust hoidva samba küljes. Samuti jagus telgi igasse ilmakaarde üks tiibetibudistlik *thangka*, et igaks juhuks vältida teatud tegelaste riukalikke ettevõtmisi.

Sufi tee

Aseri ja türgi rahvus on nagu vend ja vend. Nad kõnelevad peaaegu üht keelt. Nende laulud on sarnased, nende ajalugu, mis rahvalauludes väljendub, samuti. Ehkki enamik asereid on šiiamuslimid, ühendab Aserbaidžaani ja Türgit ka islami müstilise liikumise, sufismi ajalugu. Eeskätt sufišeiği ja poeedi Jelal ad-Din Rumi ehk Movlana traditsioon, millest on välja kasvanud Mevlevi sufivennastu. Aseri vendadest muusikute Fakhraddin Gafarovi ja Jafar Gafaroviga astus üles ka sellesama vennastu derviš Serdar Adem Uslan. Tema ülesanne oli sufi hümnid ja palve saatel toimetada *samaa* (sufiordu pöörulspalvuse) imitatsioon, mida laiemalt tuntakse "pöörlevate dervišite" tantsuna. Ta ei saanud sooritada mitmeid kummardusi, mitut kõndimis- ja pöörlemisessiooni, mida mäletan Istanbuli kinisest *samaa*'st. Tal puudus šeik, kellele kummardada, ning teised vennad. Ent ta täitis oma ülesande – andis algajatele sufismihuvilistele aimu, mida tähendab pööreldes ühineda kõiksusega, et palveekstaašis kogeda Jumalat.

Vennad Gafarovid mängivad kahe pääle mitmeid pille. Kontserdil kõlasid aseri-türgi-pärsia muusikaruumi klassikalised keelpillid *tar*, *saz* ja *oud*, bambusflööt *ney* ja raamtrummi *bendir*. Virtuuoossed muusikud näitasid kuulajatele eeskätt mugaamikunsti. Mugaam on omamoodi poeesiat ning instrumentaalmuusikat sisaldav süüdiatoline teos. Ent samas kannab mugaam ka laadi tunnuseid. Neid mugaamilaade on kokku seitse: *rast*, *shur*, *segah*, *hushitar*, *chahargah*, *bayaty-shiraz* ja *humayun*. Esimesed kaks kõlasid ka festivalil. Erakordselt täpselt ettekandes. Gafarovitel on täpne ja tugev löök keelele ning pitsiliste melismaatiliste improvisatsioonide vahelt oli mõnikord mugaami järgnevust raske jälgida...

Kalaši rahvas

Ehkki nad ennast tihti Makedoonia Aleksandri sõjameeste järeltulijateks tahavad pidada, näitas viie aasta tagune geeniuuring, et sellel lootusel ei ole alust.

Hoolimata tollest teadmisest, jäi polüestilike kalašide sündimatu ja Pakistani, India või Lääne muusika mõjutusteta rahvalaul ja tants mu festivali tippelamuseks. Kalaši sissejuhatava laulu joonis sarnaneb pamiiri muusikas kasutatavaga: *setar*'i pikem sissejuhatatus, trummi lisandumine ja siis laul. Kalaši laulus tabasin nii anhemitoonilist (pentatoonilist) kui diatoonilist helirida (naiste laul) ning isegi nende vahepeälset. Naiste tantsides aeg-ajalt oma uhkeid tantsid liigutades, laulsid nad kõrges registris kitsa ulatusega laulu kolme noodi vahel, mis pigem sarnanes üminale. Teises tantsus liikusid naiste jalad väga seto "karguse" moodi, ent otsekui "longates". Nii tantsude kui ka laulude puhul sai kuulajale mõisteta-vaks, et selles traditsioonis on lauljail aega. Aeg ei ole tähtis ega dikteeri midagi.

Apatani rahvas

Apatani rahvas on India kirdepoolseimast ja väga paljurahvuselisest piirkonnast pärit animistlik hõim. Usk looduses elutsevatesse vaimudesse, edusse ja tervisesse on nii valdav, et nad võtsid endaga kaasa šamaani, kes laulis kukesulgedega ehitud ohutist lehvitades kõik kurjad vaimud Tallinnast ja festivalilt minema kohe esimesel päeval. Šamaani palvelaul oli üles ehitatud minoorsele kolmkõlale, mille ta üles-alla jalutas.

Nende hõimu rõivad ei meenuta milleski Indiat, pigem on sääl mitmeid Andide indiaanlaste kuuluvaid ornamente. Eriti selgesti ilmnese see, kui algas tantsulaul "Daminda", mis jäi mulle märkmikku ka noteerituna. Naine ja kaks meest, terve hõimudelegatsioon, tantsisid ja laulsid üheskoos, käsi püsivalt ette-taha liigutades. See lühikese refrääniga ja helireaga E-G-A-C tantsulaul jõmises pääs veel omajagu aega pärast festivali lõpukontserti.

Odissi tants

Mis oleks Oriendi festival ilma klassikalise India muusikata? Klassikaline India peab olema. Ühte kaheksast India tantsu koolkonnast, odissi tantsu, saatis trio, mis koosnes lauljast, *bānsurī* flöödi ja trummi *pakhawaj* mängijaist. Muidugi on *pakhawaj* mängija Jitendra Kumar Swain kogu selle tantsuetenduse hing ja suur juht. Tema annab tantsijale keerulistes rütmimudelites õige löögi õigel ajal. Tema suunab lauljat, kui too korraks oma silpide täpsuses

ja järjestuses rütmiliselt komistab. Sisuliselt on trummimängija, kes ise oma häälega hää kombe kohaselt tantsijale keerulisemaid kombinatsioone ja rütmivaheldumisi kaasa loeb, kõik tantsud nüanssideni peas.

Eriline oskus odissi tantsus on end nimmoodi liigutustega väljendada, et vaatata mõistaks ka sõnadeta, mis lugu tantsija jutustab. Tantsija väljendusvahendid on löua nõtkete liikumine küljelt-küljele või üles-alla, täpsed mudrad ja nende sujuv vahetus, silmad ja miim ning peamine tantsus – tasakaal. Mõnes tantsus prevaleerib elastsus, mõnes täpsed ja mõõdetud kujundid. Kord soleerib tantsija muusikute üle, kord on selgesti ansambli täieõiguslik jalakuljuste interpret. Ja et kõik oleks korralikult lõpetatud, laseb tantsija lauljal laulda tuntud võtmemantra OM. Sellega algab ja lõpeb Indias kõik, mis on.

Bhutan ja Ladakh

Mõlema piirkonna külaliste esinemist läbis nende kultuuri budistlik sidusus. Ladakhi mehed laulsid unisoonis, püüdes koos laulda ka lihtsamaid ornamente. Siis võis täheledada väiksemat laadi heterofooniat, mis teigi laulu veelgi loomulikumaks. Lõppkontserdil oli vahva palvelaulude hetk Ladakhi mungaga, kes saatis end käsitrummil ja käsikellal ning puhus vahetevahel väikest piibutaolist pasunat. Bhutani budistlik rituaal tõi meeltesse auväärse laama Gyurme hääle. Kuna munk laulis palvete vahele mantraid (ma ei ole budist ega tea täpselt nende nimesid), siis kahe meloodiad tulid mu mälest just selle laama laulmisi kuulnud olles.

"Orient" lõpeb rituaalidega. Suulise traditsiooni kultuure läbib usuline vaimsus ning nood ei eksisteeriks selleta. Rituaalne palve jääb festivali ideed ja õhustikku kandma ja hoidma kuni järgmise festivalini. Hommikumaal, Oriendis, on väga palju sellist mentaalsust, mis säälseid erinevaid kultuure omavahel seob. Pühapäeval, kruiisi- ja turismilendude kojusaabumise päeval, asetub festivali "Orient" telk täpselt Tallinna saabuvate lendude maandumiskoridori alla. Šamaani rahupalve retsitatsioon, mis ühines maandumismootorid käivitunud lennuki mähaga, oli muidugi täieline globaal. Ent samas vilksas mõte äralenust kuhugi, kust pärit muusika meile "Oriendi" festivalilt täie kindlusega püsimallu on jäänud.

“Rinaldo” – ristisõda liivakastis

Händeli ooper “Rinaldo”.
EMTA ooperistuudio etendused
Mustpeade Majas 9. ja 10. mail

LOONE OTS

filoloog ja ooperisõber

Greesi Langovits Almirena ja
Evelin Ester Rinaldo rollis.

FOTO HARRI ROSPU

“**R**inaldo” sisu saab rääkida kolme lausega.

Kangelane ootab võitlust pahadega ja armastab seni üht neidu. Pahad röövivad neiu ära ja võtavad kangelase vangi. Sõbrad vabastavad kangelase ja neiu, pahad saavad aru headuse võimust ja hakkavad ka ise headeks.

Mis leent saab sellisest lihast keeta?

Lavastaja Liis Kolle on alati olnud julge valija. Misjonär, kes klopib rõõmsalt tolmust puhtaks mõne unustatud ooperi või heidab efektselt lauale uhiuue. Tänu temale teab eesti ooperisõber, mis on Lortzingi “Salakütt” või Haydni “Üksik saar”. Nüüd

on ta ooperiloost uue barokklelu leidnud.

Barokk on see aeg, kus laulja seisab ja kuliss liigub. Täna oleme harjunud vastupidisega. Lavamasinad ja nende abil töö pähe pakutavad laevahukud, tulekahjud ja sõjastseenid jäävad ära. Metseenid rahastavad rohkem massiüritusi ja muinsuskaitse seisab kui müür saalide puutumatus eest. Lavastajale jääb vaid liivakastiruum pluss võluvõime panna vaataja kujutlema, et laval on tööpoolest mäed, jõed, Jeruusalemm ja Armida palee. Kolle on tühja ruumi allutanud ja möllab seal mõnuga. Püha maa taandub valgeks papiks kesk Mustpeade saali (väga sobiv, märgiline mängukoht).

Jeruusalemma makett kantakse kandikul kätte. Jõest saab must loor. Kui see koorile pähe visata, on mägigi valmis. Seintel etlevad kaasa lauljate varjud. Ruumiga on asi korras. Vaataja saab signaali olla võimalikult lapsemeelne, uskuda ja lustida.

Ülemeelik lõõgastus

Tegevuse kontseptsioon on kõvem pähkel. Tänapäeva lihtsaim võimalus on teha vanast loost modernne. Kolle kui intelligentne ja suurte teadmistega teatraal viitab ka vas, et on sellist lahendust kaalunud ja loobunud. Osama-Argante ei sobiks liivakastimängudesse, traagilisi seoseid tekiks

liiga palju. Libe, kuid õnnestumise korral loorbereid loopiv tee oleks lähtuda kangelaste naishäältest ja kinnitada, et esimese risticõja võitsid varajased feministid. Lasta naistel olla naised, kes mehe eest väljas. Selleks sobiks rohkem ooper “Bradaman-te”, kus heroiniks Rinaldo nõbu, esimese risticõja naissõdur. Paraku temast ooperit pole. “Rinaldo” tekst lubab feminismi ka ilma selleta, Armida annab Argantele ja Rinaldole ju mitu silma ette. Hädaga võiks “Rinaldo” teha Eesti-keskseks. Saratseeni sõdalaste tants lubas sellest mõelda küll. “Vikerlaste” sisu on ju üsna sama, kuid lavastaja pole soovinud liigseid seoseid väljastpoolt.

Kolle lükkab esiplaanile võimendatud

tinglikkuse, kõrgema tasandi mõttemängu. Ka see on ohtlik rada. Risticõdijate suured armu- ja vaenutunded ei lubaks koomilise ooperi pullitegu. Kuid barokkooperit ei võetud tõsiselt ka aastal 1711. Selle asemel joodi loožis kohvi ja klatšiti. Kui loo saab esitada publikuga silmsidet hoides, on asi korras.

Mäng läheb käima ja kogub hoogu. Esimene misanstseen veel ei kaasa. Teine juba loob. Hundirattaga saabuv ja rusikatega oma kodulinna maketti ründav Argante on naljakas. Vaataja lõõgastub, muigab ja itsitab. Steenide kokkuvõtted seintel ja kavas annavad naljale lisamõõtmel. “Kohtuvad looduskaunis kohas” või “õhutab vaenlasi mättasse lööma” raamivad andekat bufonaadi. Õunapuu ja kuldsete linnukestega vehkiv paharet, suur ja väike padi, millega Rinaldo ja Almirena oma suhteid näitlikustavad, vastu seina tormav ja kahe semaforilipuga vehkiv Eustazio – need leiud on väga vahvad. Kes mängida mõistab, ei taipagi, kuhu kaks ja pool tundi kadusid. Mõnd võtet olen Kolle oopereis enne näinud, näiteks kingade jalast võtmist või näpuga õhku kirjutamist. Lugegem need lavastaja signatuurideks. Vahest oleks publiku lähedust võinud veel rohkem ära kasutada, lisada värvi lauljate miimikale, lasta kellelgi kedagi näpuga rindu torgata jne. Kuid tervik on lõbus, kerge ja argimuredest puhastav hea tuju ooper.

Hääled siidis

Ooperilaulja kohta on üliõpilane ja magister noored, kelle võimed alles kujunevad. Esimese, 9. mai etenduse tegelased olid võluvad, natuke abitud, perspektiivsete, kuid alles poolel teel rändavate vokaalsete võimetega. Enim säras Armida (Annuliina Ikäheimo) hääl. Rinaldo puhul (Evelin Ester) oleks soovinud rohkem jõudu, enesekindlust, kangelane-olemist. Roll on muidugi üheplaaniline “seisa ja ole ilus”-ülesanne. Lüüriline ja õrn osatäitmine õnnestus Almirenal (Kristi Veeber). Võib-olla oli kogu rollijoonis liiga õrn, tegelase isiksus taandus liiga mahedaks akvarelliks. Meestest, tegelikult naistest, kelle naiselikust lavastus ei üritanudki peita, jäigi Jana Kuprijanova (Goffredo) liiga naiselikuks, kuningat ja sõdurit nappis. Paradoksaalselt ei kannatanud selle all lavastuse üldilme, sest tõlgendus rõhutaski äraspidistust. Anastassia Gorbatšova (Eustazio) pani oma karakterrolli edevuse, väarikuse ja

koomika kolmnurgas kenasti keerlema. Abiks olid lavastaja mikroleiud: roos esimeses vaatuses, mille asendas sulg järgmistes. Hääl on arenguruumi, eriti 10. mai etenduse põhjal. Georg Gurjevi Argante suutis visata hundirattast, mis on ooperilaulja kohta märkimisväärne oskus. Kõigi tegelaste puhul peale Ikäheimo oleks tahtnud vähem hillitsetust. Uje naeratus ei sobi sõtta.

Teine etendus 10. mail oli hoogsam. Tegelased tundusid lustivat. Meesnaiste kolmiku uued liikmed olid mehisemad. Rõõmustas Rinaldo (Maire Haava), kes sarmitses kenasti ihaldatud Almirenaga (Greesi Langovits). Goffredo (Sirje Vassmann) meeldis jõu ja kindla oleku poolest. Uskusin küll, et see on mees, kes vastutab oma riigi ja sõjaväe eest. Rinaldo on tema kõrval (veel) poisike ja vend (vist jäävalt) luulelontu. Argante (Simo Breede) oli häälelt ja kogult tusedam kui eelkäija. Ülle Pootsmaa Armidast oli eelmise päeva lauljanna hääl üle. Kuid Pootsmaa raatsis rohkem mängida, naeratada, pilguga publikut püüda – ja ooper kui ühendkunst võitis.

Kiidan orkestrit Toomas Vavilovi käe all, mis toetas lauljaid sõbralikult, arvestas hääle jõudu. Eriti esimesel etendusel oli orkestris tore pinget, naksakas ja aplausi väärt. Dirigent oli ka vehklemises täitsa tubli. Punkt nii talle kui ka lavastajale.

Lillekimbu pälvib kunstnik (Lilja Blumenfeld, EKA). Ajastu pitsi, brokaadi ja kuldtkandite kosk taandub tema käsitluses selge joonega kuubedeks, mil pole ühtki kaunistust. Vaataja mõistab tegelaste kuninglikkust rõivaste materjalist: võrratu ehtne siid veikleb ja voldib just nagu peab. Materjal viitab ka Oriendile, Damaskusele kui tähtsale kaubateele jne. Hästi on läbi mõeldud detailid: Almirena punakirglik süvakiht (vooder, sukad, kingad), eblakad roosad roosid Eustazio kuldjalatseil, kuldpuudriga friigiparukad ja “meeste” kuld- ja pärllkõrvarõngad, mis lõimivad nii kenasti lauljannade tegeliku soo ja Idamaade eksootika.

Loodan väga, et sügisel tulevad “Rinaldo” kordusetendused. Seni teen ooperisõpradele ettepaneku koguda allkirju, et Muusikaakadeemia ja/või Kultuurkapital annaks raha kas või neljakümne sentimeetri kõrguse poodiumi jaoks. Siis näeb ka neljanda ja viienda rea vaataja, mille eest ta aplodeerib.

Neeme Järvist saab taas ERSO peadirigent

Eelmisel aastal ERSO ümber puhkenud tülide tõttu kunstilise juhi kohalt lahkunud maestro Neeme Järvi asub järgmisest hooajast oma kohale tagasi. Peadirigendi kõrval jääb kunstiliseks nõustajaks Paavo Järvi ning esimeseks külalisdirigendiks Olari Elts.

ERSO uue direktori Kadri Tali sõnul oli Neeme Järvi tagasikutsumine üks tema esimesi eesmärke ning see ei läinud sugugi raskelt. "Järvi ei ole kuhugi kadunud. Ta armastab seda orkestrit väga," kinnitas Tali ERRi uudistetoimetusele.

Uuest hooajast on ERSO peadirigent taas Neeme Järvi.

FOTO INTERNETIST

Joachim Herzi raamatukogu saabus Eestisse

Mais jõudis Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiasse tuntud saksa ooperilavastaja Joachim Herzi mahukas ja mitmekülgne raamatukogu. Tegemist on suurejoonelise rahvusvahelise projektiga: kogu ettevõtmist organiseerib ja finantseerib Berliini Kunstide Akadeemia arhiiv, mida peetakse saksa keeleruumi suurimaks ja olulisimaks loomeinimeste arhiiviks.

Joachim Herzi raamatukogu hõlmab ligi 7000 trükist ja vähemalt 1000 heliplaati, peegeldades tema entsüklopeedilist haaret. Selline rahvusvaheline annetus on Eesti raamatukogunduses viimase aja ulatuslikem.

Eelmise aasta oktoobris manala teele läinud Joachim Herz külastas mitu korda Eestit, esmakordselt 1994. aastal Arne Miku kutsetel. 1997. aasta sügisel tõi ta Vanemuise väikeses majas lavale Händeli ooperi "Xerxes". Herz on pidanud loenguid Tallinnas, Tartus ja Pärnus ning töötanud noorte lauljatega. Ta jälgis huviga Eesti kultuuri arenguid ning hindas kõrgelt EMTA tegevust.

Herzi raamatukogu peamised valdkonnad on muusika, teater ja kujutav kunst, aga kogu sisaldab rohkesti ka kultuuri- ja ühiskonnaloolist kirjandust. Sama mitmekesine on helisalvestiste osa, mis ulatub varasest muusikast džässini.

Herzi lese, muusikateadlase Kristel Pappeli sõnul oli tema abikaasa suur Richard Wagneri loominguga austaja ning see avaldub ka tema kogus, milles leidub veel sadu raamatuid Mozartist, Verdist ja Puccinist. "Loodan, et see kogu mõjutab oluliselt meie mõistmist

Joachim Herz.

FOTO ERAKOGUST

muusikateatrist," ütles Pappel ERRi uudistetoimetusele.

EMTA raamatukogu juhataja Ilvi Rauna sõnul loodetakse niimekiri Herzi annetatud materjalidest saada valmis aasta lõpuks, seejärel avaldatakse see raamatukogu kodulehel. Omaette Herzi tuba on kavandatud EMTA uude, suure kontserdisaaliga juurdeehitisse, kus Herzi kogu hakkab olema kindlatel päevadel kõikidele huvilistele-uurijatele avatud.

Viuligala Mari Tampere-Bezrodny auks

Aprillis tähistas oma 60 aasta juubelit tunnustatud viiuldaja ja teenekas pedagoog Mari Tampere-Bezrodny. Sel puhul Estonia kontserdisaalis toimunud suurejoonelisel viiuligalal esines lisaks juubilarile veel mitukümmend tema õpilast nii solistina kui ka orkestris. EMTA sümfooniaorkestriga soleerisid Anna-Liisa Bezrodny, Ruth Haav, Sigrid Kuulmann, Andrus Haav, Mikk Murdvee, Satu Savioja ja Bruno Vidal Moreno, dirigeeris Mikk Murdvee.

Kontserdil kõlas esiettekandes René Eespere teos "Cantus III" viiulile ja kammerorkestrile, mis on pühendatud Mari Tamperele ning seotud helilooja mõtete ja mälestustega tema perest. Juubilari haigestumise tõttu soleeris "Cantuses" Bruno Vidal Moreno ning Beethoveni Viiulikontserdis tema tütar, samuti suurepärase viiuldaja Anna-Liisa Bezrodny.

Mari Tampere on kõrgelt hinnatud viiulipedagoog, ta on õpetanud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias ning Sibeliuse akadeemias. Aastail 1996–2001 töötas ta ka Moskva konservatooriumis. Tema muusikutee sai alguse Tallinna Muusikakeskkoolist Ivi Tiviku klassist ning jätkus 1975. aastal Moskva konservatooriumis nimeka viiuliprofessori Igor Bezrodny juhendamisel, kellest sai hiljem tema abikaasa. Tampere enda õpilased tegutsesid solistide, orkestrantide ja kammermuusikutena nii Eestis kui ka mitmel pool välismaal. Õpilaste arv küünib tublisti üle saja. Tampere on oodatud rahvusvaheliste konkursside žüriiliige ning meistriklasse läbiviija. Viimastel aastatel on ta tegelnud ka festivalide korraldamise ja dirigeerimisega.

"Õpetaja looming on õpilane. See teos ei saa valmis, vaid kasvab ja areneb omasoodu edasi. Mida parem teos, seda arenguvõi-

Mari Tampere-Bezrodny.
FOTO INTERNETIST

melisem. Mari Tampere-Bezrodny kapis juba teoseid leidub – paljud neist on kasvanud meie ja teiste maade kultuuripildis õige silmapaistvaiks,” kirjutas juubeli puhul 5. mai Sirbis tsellist Lembi Mets.

Ülo Kriguli muusika kultuuripealinnade ühisprojektis

Aprilli keskel esietendus Turus kultuuripealinnade Tallinna ja Turu ühe suurema ühisprojektina Saša Pepeljajevi tantsulavastus “Tantsiv torn”, mis on valminud vene, soome ja eesti kunstnike koostöös. Lavastusele kirjutas muusika helilooja Ülo Krigul; eestlastest on projektiga seotud veel moekunstnik Reet Aus ning Aurinkobaletti kunstiline juht, tantsija Urmas Poolamets.

Turu Aurinkobaletti 30. aastapäevaks valminud “Tantsiv torn” ühendab endas tantsu, füüsilise teatri ja muusika, pakkudes maagiast ja rabavaid trikke, treenitud koletisi, kõhuraäkijaid, tuld ja vett. Kümnemeetrine torn esindab inimkonna tuuma: energias, loovusest ja unelmatest pakatavat hinge.

“Rahvusvaheline meeskond on kõrgel tasemel. Kostüümid ja valguslahendus, Ülo Kriguli fantastilised helimaastikud, Pavel Pepeljajevi ehitatud võrratu torn ning kõik muusikud ja tantsijad toimivad üheskoos suurepäraselt. “Tantsiv torn” on igas mõttes suursaavutus, mõeldes siin kogu kaasatud inimhulgale ja innovaativsetele tehnilistele lahendustele. Tõeline vaatamäng!” kirjutas

Turun Sanomat esietenduse järel.

Tallinna kerkib “Tantsiv torn” 8.–11. juunini Kultuurikatlas.

**Aurinkobaletti tantsijad Elina Raiskinmäki ja Urmas Poolamets
Pepeljajevi “Tantsivas tornis”.**

FOTO SEILO RISTIMÄKI / TURKU 2011

Avati Alo Mattiisenile pühendatud klaveriklass

Jõgeval sündinud helilooja ja isamaalauliku Alo Mattiiseni 50. sünniaastapäeval 22. aprillil avati Jõgeva Muusikakoolis temanimeline klaveriklass, mille ehteks on heliloojale kuulunud ja nüüdseks põhjalikult korda tehtud kabinetklaver.

Klassi sisekujunduse autor on Annes Arro ning klaver renoveeriti osaühingus Klaverimeister. Vajaminev 60 000 eurot saadi Jõgeva linna ja Eesti riigi eelarvest, annetajatelt ja Eesti Kultuurkapitalilt.

Esimesena sai pidulikult avatud klaverit proovida Alo Mattiiseni tütar Anna-Mariita, kellele klaver tegelikult ka kuulub: muusikakool on saanud selle temalt kümneks aastaks kasutada.

Mattiiseni jaoks oli see klaver pikka aega üks põhilisi töövahendeid, ehkki tavaliselt seisis sealsamas kõrval ka süntesaator.

“Alo klaveriklassis hakkavad toimuma muusikaloo-, solfedžo- ja ansamblitunnid,” ütles Jõgeva Muusikakooli direktor Merike Katt. “Tulevikus loodame siin aga ka kontserte korraldada.”

Tallinna aukodanikeks said Pärt ja Petrov

Tallinna päeval, 15. mail, andis linnapea Edgar Savisaar üle aukodaniku märgi kuueteistkümnele tallinlasele, kelle hulgas oli ka mitmeid kultuuritegelasi. Muusikutest pälvis aumärgi kammerkoori Orthodox Singers dirigent Valeri Petrov. Pealinna kõrgeima tunnustuse, Tallinna vapimärgiga tänati helilooja Arvo Pärti, kelle “looming on kõigi väljapaistvate interpretide ja muusikakollektiivide repertuaaris ning mis on rikastanud maailmakultuuri ja tugevdanud meie identiteeti”.

Taotlusi vapimärgi andmiseks võivad esitada linnavolikogu komisjonid, fraktsioonid ning linnavolikogu ja linnavalitsuse liikmed, samuti linna ametiasutused. Arvo Pärti esitas vapimärgi kandidaadiks linnapea Edgar Savisaar.

Alates 1997. aastast on Tallinna vapimärgi kavalerideks 18 silmapaistvat kultuuri- ja ühiskonnategelast. Muusikutest on selle varem pälvinud Neeme Järvi, Eri Klas ja Veljo Tormis.

Tallinna linna aukodanikuks sai kammerkoori Orthodox Singers dirigent Valeri Petrov.

FOTO INTERNETIST

Mustpeade majast sai Tallinna Filharmoonia kodu

Juuni algusest tegutseb Mustpeade majas Tallinna Filharmoonia. Nii maja kui ka kontserdiagentuur kuulub Tallinna linnale. Kultuuriväärtuste ameti juhataja Anu Kivilo sõnul saab Mustpeade majast filharmoonia kontserdimaja ja Tallinna Kammerorkestri kodusaal. "Loomulikult jäävad maja ukсед avatuks ka kõigile teistele kontserdikorraldajatele ning Mustpeade maja säilitab oma väljakujunenud näo," lisas ta.

Hoone tagastamist on varem taotlenud Mustpeade vennaskonna esindajad, kuid Tallinna linn tegi valitsusele ettepaneku see tagastamisele kuuluva vara hulgast välja arvata. Seda ettepanekut ei arvestatud ning linn kaebas Mustpeade maja tagastamisotsuse kohtusse. Tänavu jaanuaris andis ka riigikohus oma otsusega õiguse linnavalitsusele.

Paides otsiti kuninglikku kvartetti

Eesti esimesel kvartetikonkursil Paides osalesid selle koosluse kõikvõimalikud variandid, nii vokaal- ja instrumentaalkvartetid kui ka vokaal-instrumentaalkvartetid. "Kuningliku neliku" tiitlile pürgijaid hindas žürii koosseisus puhkpilliõpetaja Ants Oidekivi, dirigent Jüri-Ruut Kangur ning laulja Airi Allvee. Ühiselt tõdeti, et kõik osalenud ansamblid olid arvestatavalt heal tasemel ning otsust teha polnud sugugi lihtne.

Grand prix' ja kuningliku tiitli omanikuks sai konkursi ainus täiskasvanute kooslus, Rakvere Muusikakooli saksofonikvartett. Parimaks noortekvartetiks tunnistati Elleri kooli noorteosakonna keelpillikvartett Hoogsad Poognad, kes pälvis ka mitmeid eripreemiaid.

Esile tõsteti veel Gustav Adolfi Gümnaasiumi vokaalkvarteti veenvat ansamblitunnetust ja Tabasalu Muusikakooli saksofonikvarteti head stiilitaju. Gustav Adolfi Gümnaasiumi vokaal-inst-

rumentaalansambel Realistid pälvis lausa kolm eripreemiat.

Et sel korral moodustati nii mõnigi ansambel just konkursil osalemiseks, tasub tähele panna, et järgmine kvartetikonkurs Paides toimub 2012. aasta 14. aprillil.

Võidukas Rakvere Muusikakooli saksofonikvartett koosseisus (vasakult) Jüri Takjas, Kristiin Kunnus, Kevin Ambus ja Hannes Reinsoo.

FOTO TIUU SAARIST

"Klaverilabor" Otsa koolis

Aprillis toimus Otsa koolis Euroopa Sotsiaalfondi rahastatud tööalane täiendkoolitus täiskasvanutele, teemaks rütmimuusika stiilide mängimine klaveril ning juhendajaks rütmimuusika osakonna õpetaja Hain Hõlpus. Kursus oli suunatud kooli muusikaõpetajatele, kontsertmeistritele ja laulustuudiote juhendajatele, aga ka klahvpillimängijatele, kes tahaksid oma ansamblimängu oskust lihvida. Koolituse muutis eriliseks see, et osalejad olid aktiivsed ning said kõike ise proovida, kuna igapähe oli oma elektrikliiver kõrvaklappidega. Klaveril saadeti nii Youtube'i videosid kui ka *live*-ansamblit (saksofon ja löökpillid).

Hain Hõlpus: "Sellise nn klaverilabori idee sain juhuslikult Youtube'ist, nähes, kuidas ühes Ameerika ülikoolis õpetati rühmatunnis klaverit. Selline õpe toimub ka Sibeliuse akadeemias, juhendajaks vaba saate osakonna juhataja Jyrki Tenni. Neil on seal spetsiaalselt sisustatud klass seitsme elektrikliiveri ja kõige muu sinna juurde kuuluvaga. Ka Otsa koolis on kavas sisustada õppeklass ehk "klaverilabor", kus saaks rühmas õppida näiteks generaalbassi, erinevaid popmuusika ja džässi stiile ning teha praktilisi harmooniatunde."

Kursust korratakse juba sel suvel. Täpsem info kooli kodulehel: www.otsakool.edu.ee

Rütmimuusika huvilised Otsa kooli "klaverilaboris".

FOTO TANEL EHALA

Otsa kooli õpilane Daniil Gretšnev.

FOTO ERAKOGUST

Noorte muusikute konkursivõite

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli klaveri eriala õpilane Daniil Gretšnev (I kursus; õp Lembit Orgse) võitis noorte muusikute konkursil Itaalias Barlettas esimese preemia ja kuldmedali, pälvides 97 punkti sajast võimalikust.

Rahvusvahelist konkurssi "Città di Barletta" korraldab tuntud itaalia muusikategelase Giuseppe Curci nime kandev kultuuri- ja muusikaühing, mille presidendiks on 1984. aastast pianist Francesco Monopoli. Kõrgetasemeline rahvusvaheline muusikavõistlus toimus nüüd juba 21. korda noortele keelpillistidele, pianistidele, lauljatele ja kammerduodele.

*

Lätis toimunud konkursil "Jaunais muziks" olid edukad TMKK puhkpillimängijad. Kokku võistles 40 oboe-, klarneti- ja fagotimängijat Eestist, Lätist ja Leedust, kelle seas võitsid Eesti noored interpreetid mitu esikohta. Kuni 13-aastastest fagotimängijatest oli parim Jakob Peäske (õp Peeter Sarapuu), 16–19-aastastest oboemängijatest tuli esimeseks Ingely Laiv (õp Tulike Loorits) ning sama vanuserühma klarnetistidest pälvis esimese järgu diplomi Mirjam Avango (õp Vahur Vurm).

Rahvusvahelise žürii töös osales ka Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli puhkpilliosakonna juhataja Vello Sakkos.

*

Kõrgetasemelisel rahvusvahelisel viiuldajate konkursil "Remember Enescu" Rumeenias pälvis diplomi TMKK õpilane Kaarin Lehemets (õp Tiiu Peäske).

*

J. Jurjansi nim rahvusvahelisel konkursil "Young Hornist 2011" Lätis võistlesid noored metsasarvemängijad Eestist, Lätist ja Leedust. Elleri kooli 4. klassi õpilane Siim Barkala saavutas 12–13-aastaste vanuserühmas kolmanda koha (õp Priit Sonn).

Tartu Akadeemilise Meeskoori edu Berliinis

Rahvusvahelisel koorifestivalil Berliinis saavutas teise koha Tartu Akadeemiline Meeskoor. Esikoht läks Norrasse ja kolmas koht Venezuelasse. Alo Ritsingu dirigeerimisel esitas koor tema enda laulu "Päikesetõus" ning Veljo Tormise laulu "Ratas". Publiku südametunnuse võitsid Eesti mehed aga legendaarse "Karulaane jenkaga".

Kokku osales rahvusvahelisel festivalil seitse heatasemelist koori, kes said oma programmi esitamiseks pool tundi. Publikule avatud festival toimus Berliini filharmoonia kammersaalis.

Juko-Mart Kõlar, Tanel Padar ja Mikk Targo tõmbavad raadiokanalit käima.

FOTO IA REMMEL

Netiraadio hea eesti muusikaga

18. mail alustas aadressil www.netiraadio.ee tegutsemist internetiraadio, kus kõlab erinevas stiilis eesti muusika. Üks netiraadio eestvedajaid, Mikk Targo Eesti Autorite Ühingu märkis avamisel Nokia Kontserdimajas, et temalegi oli raadiojaama tegema hakates üllatuseks, kui head ja kui erinevat muusikat on Eestis läbi aegade tehtud. Teine netiraadio põhitegija, muusikamänedžer ja MTÜ Eesti Muusika Eksport esindaja Juko-Mart Kõlar lausus, et raadio üks eesmärk on tutvustada ka seda osa eesti muusikast, millest palju pole siiani teistesse raadiotesse jõudnud.

Lehekülje avanedes näeb kuulaja playlisti, kus võib valida üheksa stiili vahel: Lahe pop, Jazzi värvid, Puhas traat, Sinu hetked, Klubi biit, Tumedad lood, Kuldsed ajad, Folgi sõbrad ja Teistsugune. Klassikalise muusika stiilikategooriat praegu ei ole, kuid pole välistatud, et see raadio listi aja jooksul lisandub. Raadiokanaleid avasid Ithaka-Maria ja Koit Toome, Anne Erm, Tanel Padar, Malcolm Lincoln ja Iris, DJ Julm, Vello Orumets ja Els Himma, Ando Kiviberg ning Markus Teeäär ansamblist Metsatöll.

Netiraadio hakkab end majandama reklaamituludest. Stardikapital tuleb Eesti Autorite Ühinguult. Muusikud saavad raadiotele ise oma loomingut saata.

15 aastat Pärnu suupilliklubi ja 10 aastat festivale

Pärnu suupilliklubi Piccolo tähistab sügisel oma 15. tegutsemisaastat ning korraldab suvel 10. suupillimuusika festivali.

1996. aasta 9. novembril kogunes klubi asutaja ja presidendi Felix Kargi kutsel Pärnu Rohelise tänava kultuurimajja 18 suupillimeest, et panna alus mittetulundusühingule Piccolo. Koostati põhikiri ning kinnitati hümn ja lipp nagu korraliku tsunfti puhul ikka. Täna on klubis viiskümmend neli liiget üle Eesti ning kaks-

kümmend auliiget üle maailma. Piccolo nime all tegutseb 12-liikmeline orkester ja kvintett, ansambel Piccolo Folk, naiskvartett Piccolo Ladies ja senioride rahvamuusikaansambel. Soome lahtistelt meistrivõistlustelt on kolmel korral järjest saadud kõrgeim tunnustus *grand prix*.

Klubi algatusel toimus 1997. aasta juunis Eesti esimene suupillipäev, millest 2001. aastal kasvas klubi tegevjuhi Elmar Tringi eestvedamisel välja festival "Baltic-Nordic Harmonica".

Kümne aasta jooksul on Pärnus esitatud kõrgetasemelist suupillimuusikat ning kuuldud suurepäraseid mängijaid Soomest, Saksamaalt, Suurbritanniast, Rootsist, Prantsusmaalt ja mujaltki. Tuntud ansamblistest on festivalil üles astunud Picca Trio, Fata Morgana ja The Multicats ning võrratu kvartett Austria.

Tänavuse juubelihõngulise "Baltic-Nordic Harmonica" külalisteks on Philip Achille ja kvartett Harmonicamente Saksamaalt; ansambli solist Gerhard Müller on Hohneri kontserni tootejuht ja rahvusvaheliste suupillifestivalide föderatsiooni (FIH) president. Kontserdi annab bluusitähed Mátyás Pribojszki koos kaaslastega Ungarist. Üles astuvad ka Eesti suupillitähed eesotsas Karl Madise ja Indrek Tiiseliga, lisaks veel arvukalt soliste ja ansambleid Soomest, Venemaalt, Leedust ja Austriast.

Festival toimub 28.–31. juulini. Täpsem info: www.piccolo.ee

Hiiumaa Tantsufestival kutsub uurima liikumise ja muusika seoseid

3.–7. augustini toimub II Hiiumaa tantsufestivali raames tantsu ja muusikat ühendav töötuba, mille läbiviijateks on vabakutseline koreograaf-tantsija Kaspar Aus ning muusikateadlane ja helilooja Gerhard Lock. Alates 2007. aastast on nad uurinud ja laiendanud tantsu ja muusika vahelisi seoseid nii loominguks kui ka teaduslikul tasandil.

Hiiumaa tantsufestivali peakorraldajad on Tallinna Ülikooli koreograafiatudengid Helena Pihel, Rauno Zubko ja Maarja Pärn. Festival leiab aset väikeses Käinas, kus kohaliku keskkonna, looduse ja inimeste kaudu uuritakse liikumise olemust ning erinevate kunstide koosmõju.

Koreomuusikaliste seoste uurimise töötuppa ootame muusikuid, tantsijaid ja kõiki huvilisi alates kaheteistkümnendast eluaastast, rühmadesse jagunemine toimub kogemuse ja vanuse põhjal. Võimalus osaleda on nii algajatel kui ka professionaalidel.

Muusika ja tants on iidsest ajast seotud. Laiemalt mõeldakse selle all heli ja liikumise seost, mis esineb erinevates kontekstides šamanismist *performance*'i kunstini. Need seosed võivad avalduda nii struktuurilisel, dünaamilisel, kvalitatiivsel, tähenduslikul kui ka tunnetuslik-emotsionaalsel tasandil.

Töötoa keskmes on idee muusika ja tantsu suhtlemisprotsessist, milles sünnib uus, värske ja ootamatu kvaliteet. Uurime improvisatsiooniliselt, kuidas heli ja liikumise koostöös sünnib eksperimentaalne ja interdistsiplinaarne looming. Kõigil osalejatel on võimalus kehaga liikuda ning tekitada heli kaasa toodud või kohapeal leitud vahenditega. Lisaks sellele palume inimestel kaasa võtta ühe helifaili muusikaga, mis meeldib, ja teise, mis ei meeldi.

Peale praktilise tegevuse pakume ka veidi teoreetilist tausta. Me ei eelda osalejatel pillimängu- ega tantsuoskust, kuid ootame avatust, mängurõõmu, süvenemisvalmidust, veidi abstraktset mõtlemist ja rikkalikku fantaasiat. Töötoas loodud improvisatsioonid esitatakse festivali lõpul ühise loominguna.

Lisainfo: www.tants.org

ILMUNUD ON

Märt Treier Anne Erm

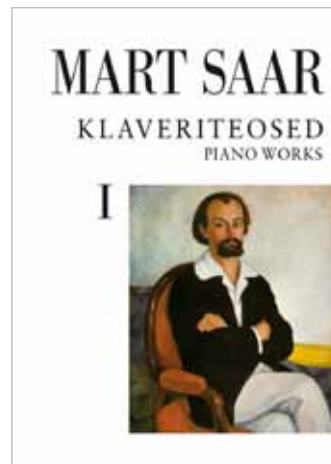
Hiliskevad
AS Ajakirjade
Kirjastus 2011

Arvukate fotodega varustatud raamatus, mida paljud kahtlemata juba ootasid, on juttu Anne Ermi elust, tööst ja mõtetest, eelkõige aga meie värvikaima jazzitegelase suurtest tegudest eesti jazzis ja "Jazzkaare" värvilise jazzikaare all. Märt Treieri lodusalt kirjutatud ning kergesti loetav raamat ei keskendu muusikaspetsiifilistele teemadele, vaid pakub eluloolisi tagasipilke ning sissevaadet Ermi nooruse ja õpingute aega (jazzifestivali telgitagustesse loomulikult samuti), tutvustades ka neid Anne Ermi juoni ja tahke, mis meie "jazziema" puhul on sageli varju jäänud.

Mart Saar Klaveriteosed I Prelüüdid

Koostanud ja redigeerinud
Vardo Rumessen
Eessõna ja kommentaarid
eesti ja inglise keeles
Estonian Classics 2011

Protuberantsid. Ansambel U:

Ansambel U:

Ansambli U: eelmise plaadi “U: – uus eesti muusika” ilmumisest on juba natuke vett merre voolanud ning ansambli pilgud on suunatud kõrgemale. Kui esimese plaadiga kindlustati oma positsioon kohalikus nüüdismuusikas, siis nüüd vaadatakse rohkem piiri taha. Ja seal ei piisa üksnes eesti heliloojatemeisterlikust interpreteerimisest.

U:-le on alati olnud oluline tämbri- ja rütmikeskus ning eksperimenteerimine instrumentide mänguvõimalustega. Seda kõike võimaldab põhjanaabrite muusika rohkem kui eesti heliloojate oma. Soome helilooming on uute krutskite leiutamises teisel tasandil ja seda “Protuberantsid” meile kõnekalt demonstreerivadki, veendes ühtlasi kuulajat U: väledas kohanemisvõimes.

Ainus eestlane välissheliloojate vahel on Tatjana Kozlova. Kozlova oleks hea valik nii või teisiti, kuna helilooja ja U: kauaaegse koostöö viljad väärivad demonstreerimist igal pool, kus nüüdismuusika on tõsiseks jututeemaks. Just U: muusikud on Tanjale võimaldanud eneseavastusi. Kozlova muusika tuulisus ja intuitsioonipõhisus ongi soome heliloojate teoste kõrval täiesti isegune ja äratuntav. U: on tema heliloomes rahulikku olemisse pannud kogu oma sügavuse ja sisemise ruumi, kuid tühjuse sellest välja tõrjunud.

Kui kellelgi soomlastest eesti heliloojatega midagi kõlaltselt ühist võiks olla, siis on see Kimmo Kuitunen, kes on kolmikduodes ära kasutanud kogu koosseisu tiheduse ja saavutanud sellega midagi meie vanemale filmimuusikale iseloomu-

likku. Ka oma teose “changing light” Eestis kirjutanud helilooja Benjamin Broeningi helimaailma iseloomustavad paljuski sarnased kvaliteetid – ikka kõlakeskus ja kõlavärvi süvenemine.

Õnnelikud on heliloojad, kes leiavad ansambel U: liikmetes oma metsikute ideedega teostele tänuks ja tähelepanelikud esitajad ja kaasamõtledajad. Olles harjunud U: kompromissitu andumusega, võib kergesti unustada, et seda kõike võib teha ka märksa vähema siseseelamisega.

MARIA MÖLDER
muusikateadlane

Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa. ERP

Pianist Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa duubelalbum koondab helindeid kolmest sajandist (Rameau, Haydn, Albėniz, Debussy, Ravel, Bartók, Eller, Messiaen); salvestused pärinevad aastaist 1978-2006. Ühest küljest on tegu personaalse repertuaarieelistuste antoloogiaga, kus rõhk on loojail, kelle sünnidatum langeb 19. sajandi teise poolede, teisalt joonistub välja ulatuslik mõttekaar ajas – vaimuterav ja draamatiline Jean-Philippe Rameau viipab “oma” klaveri tagant transtsendentsete rütmstruktuuride gurule Olivier Messiaenile. Viimane mõtestas klaverit hiigelkätkina, mis võimaldab talletada/taasäratada pärimust ja loodust. Kui Rameau ja Messiaen on kaks prantsuse muusika piirikivi, siis Debussy ja Ravel, mis seal salata, on loonud kõige hõrgumad palad. Debussy “Kujundite” esimene vihk kõneleb värvihierarhia keeles ning kõlapeegli pillavaid võimalusi avades. Raveli “Suur-

sugustes ja sentimentaalsetes valssides” kumiseb kaasa too vastupandamatu nostalgivirve, mis kujundabki teose silmad-selja-tagaprofilili. (Vahelepoikena: *Valses nobles et sentimentales* tõlge võiks jääda originaaltruuks, seda enam, et sõna “noobel” on eesti keeles oi kui olemas ning “suursugusega” võrreldes piiritlevam ja tabavam.) Elleri sonaadi cis-moll monumentaalselt mõtisklev tõlgendus saavutab aukartust äratava haripunkti finaali *presto’s*. Omaette peatükk pianisti lavakarjääril on Albėnize “Hispaania süit”. Kui tervikust pelgalt märksõna korras üht või teist detaili esile tõsta, siis on nendeks minoorsete toonide paitav soojus ja rütmikoe rafineeritud säredus. Bartóki sonaat viib kuulaja klaverist kaugele, soovides justkui öelda, et alati on olnud loojaid, kelle mõte on liikunud antud ajahetke klaveri mehaanilistest võimalustest kõrgemal.

Kauni albumi lisaväärtuseks on kujundus ning muusikateadlase Kristel Pappeli sümpaatseis proportsioonides sisujuht. Helindite lõppedes sugenes soov kuulda tulevikus Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaalt mõne klaveriliteratuuri aardlasse kuuluva looja pärandit ka põhjaliku monograafia kujul. Klaveri tuumani jõudnud pianistid võivad seda riskantset luksust endale lubada ning on seda ju ikka ja alati teinud.

MAILIS PÖLD
vabakutseline

Two Roses. Sofia Rubina.

Sofia Rubina

Eesti üks omapärasemaid noori jazz-lauljattare Sofia Rubina on välja andnud oma teise CD. Kaunilt plaadi-

ümbriselt laulude pealkirju uurides selgub aga, et tegu pole jazziga, vaid hoopis juudi muusikaga. Seda võib selgitada lauljanna päritoluga; kes Rubina muusikaga kursis on, teab, et esivanemate pärand on lauljatarile väga südamelähedane. Samas on enamikus lugudes mõnusaad jazzilikke elemente. Ega asjaltult ole selle koosluse nimeks Jewish Jazz Project.

Sofia Rubina puhul on hõmmastav see, kui veenvalt ja maitsekalt oskab ta end kohandada erinevate muusikastiilidega. Teame teda ju ka kui andekat klubimuusika viljelejat ja soulilauljat, isegi pop kõlab tema esituses stiilselt. Rubina lai hääleulatus ja mahlane tämber lubavad tal laulda väga erinevat repertuaari, leida iga loo jaoks sobiva lähenemisenurga.

“Two Roses” viib kuulaja rändama, luues kujutluspilte avarast maastikust, juudi külakesest koos seal elavate inimestega, nende rõõmudest ja mureddest. Seda isegi siis (või hoolimata sellest) kui laulude sisust aru ei saagi. Kõik lood on väga hea kõlapildiga, mille eest peab olema tänulik nii plaadi salvestanud ja kokku miksinud Andre Maakerile (mängib plaadil ka kitari) kui ka teistele suurepärasele muusikutele, kelleks on Aleksandra Anstal (löökpillid), Deniss Pashkevich (flööt, bassklarnet ja saksofon) ning Ara Yaryan (bass). Kaks lugu on salvestatud koos ansambliga Vox Clamantis. Need kõlavad kuidagi teisiti, nagu oleks me sattunud mõnele juutide pühale sündmusele, mõjudes seetõttu liiga “otse” ja ehk pisut pealetükkivaltki.

MARGE LUMISALU
muusikakriitik

Läbilõige Eesti koorim muusikast.

Eesti Kooriühing

Kuigi kogumiku neljal plaadil on üheksakümmend viis kooriteost neljakümnele eesti heliloojalt, pole seegi ülevaade ei põhjalik ega ammugi ammendav. Eesti koorimuusika pärand on lihtsalt nii rikas, et kui üks kompilatsioon võtab eesmärgiks anda pildi kõikidele kooriliikidele peaaegu saja viiekümne aasta

jooksul kirjutatud muusikast (vokaalsümfoonilised suurvormid veel pealekauba), peaks kogumiku maht kordades suurem olema. Tiia Järgi saatetekst jätab üsna suvalise mulje – mõnest heliloojast on üsna pikalt juttu, teisest vägagi napilt. Ja näiteks Mart Siimeri kohta saavad kodu- ja välismaised huvilised teada vaid seda, et ta “kirjutab palju vokaalmuusikat”. Ka Jüri Rendi põhimõtted laulude valikul ja reastamisel on arusaamatud, ehkki on kuulda olnud, et valikut piiras see, et puudus võimalus kasutada meie professionaalsete kooride värskemaid salvestusi. Kuid laulude loogilistem ja kompaktsem olla. Miks mitte keskenduda vaid a cappella koorimuusikale, mida meil on lademes, koondata erinevad kooriliigid eri plaatiledele, alustada rahvusromantikutele ja lõpetada kaasaegsete kooriheliloojatega? Kui kogumiku nimi on “läbilõige”, võikski see pakkuda hästi läbi mõeldud valikut meie kooriklassika absoluutsest paremikest ja absoluutselt parimas esitusel. Selliseid on mõistagi ka juba ilmunud. Mida oleks palju rohkem tarvis ja mille Eesti Kooriühing võiks oma “elutööks” võtta, on pikk, põhjalik ja kvaliteetne sari eesti koorimuusika kullafondist, heliloojate kaupa.

Eelnenud jutt ei tähenda seda, et käesoleval kogumikul hüved puuduvad. Ei, neid on mitmeid, tähtsamaina lihtsalt see, et suur hulk koorimuusikat ja selle esitusi on kättesaadavaks tehtud. Näiteks on väga huvitav kuulata omaaegset suurt, lopsaka kõlaga Eesti Raadio segakoori ja võrrelda seda Toomas Kapteni aegse väikese, kammerliku raadiokooriga. Samuti on põnev kõrvutada Gustav Ernesaksa ja Kuno Arengu aegse RAMi esteetikat ja kõla Ants Sootsi aegse Rahvusmeeskoori omaga. Ehkki

kuuleb ka Filharmoonia kammerkoori, on kogumikul ülekaalus amatöörkooride salvestused, mis on üldiselt meeldivad ja heal tasemel. Avastamisrõõmu pakuvad ka vähem tuntud teosed, näiteks Uno Naissoo ultramodernne “Sõjale ei”, Lembit Veevo julgelt jazzilik “Millest vestles lill?” või mõni värskem teos, nagu Pärt Uusbergi “Nad vaatavad üksteise otsa”. Kuigi kogumik ei tundu hästi läbi mõeldud ülevaateana, pakub ta juba oma soliidse mahu tõttu ridamisi meeldivaid avastusi ja kuulamishetki.

JOOSEP SANG

The Horses of Saint Mark. Isidora Žebeljan. Aile Asszonyi, Janáček Philhramonic Orchestra, David Porcelijn.

CPO

Hiljuti andis Saksa kompanii CPO välja serbia helilooja Isidora Žebeljani orkestriteoste plaadi. Nii lugude pealkirjad kui ka žanrimääratlused on loomingulised: “Püha Markuse hobused” – illuminaatsioon orkestrile; “Rukoveti” – viis laulu sopranile ja orkestrile; “Rändlauliku tants” kammerorkestrile; “Maha jäetud küla” – eeleegia orkestrile; “Kelmistseenid” – sümfoonia kolmes osas.

1967. aastal Belgradis sündinud Žebeljan veetis lapsena palju aega vanavanemate juures Banatis, Tisza jõe ja Karpaatide vahel. Seal kuuldud serbia, rumeenia, ungari ning mustlaste rahvamuusika vormis tugevasti tema muusikalist mõtlemist. Heliloomingut õppis Žebeljan Messiaeni õpilase Vlastimir Trajkovići juures. Ta on kirjutanud kolm

ooperit ning teoseid kuulsatele koosseisudele ja festivalidele, tihe on ka tema koostöö ooperilavastajate ja filmirežissööridega, sh Emir Kusturicaga.

Kahekümnenda sajandi algul viljelesid Stravinski, Bartók ja Janáček eri paikade, kultuuride ja perioodide muusika morfoloogilisel ja struktuuraisel analüüsil põhinevat stiili, mida nimetati paganlikuks ekspressionismiks. Pärast Teist maailmasõda jätkasid samas laadis mitmed teised, sealhulgas Balkani rahvamuusikast mõjutatud olnud György Ligeti, kelle jälgedes käib omakorda Žebeljan. Tema muusika vorm on tuletatud motiivide enustamatust voolust, millel on narratiivne funktsioon. Motiivid laenavad ainet Balkani pärimusest, kuid nende konkreetne väljendus on Žebeljanile ainuomane. Kui Ligeti kasutas polifooniat, siis Žebeljan toob kaas-aegsesse muusikasse tagasi monoodilise struktuuri.

Laulutsükkel “Rukoveti” on justkui valik stseene ja aariaid mõne 19. sajandi alguse Pannoonia serblase kirjutatud kujuteldavast ooperist. Tsükli tekst põhineb anonüümsete Vojvodina luuletajate teostel ja serbia rahvaluulel. Eesti-ungari päritolu sopran Aile Asszonyi on sellise loo jaoks temperamendi ja vaimuse poolest väga õige valik, häälest rääkimata. Sellist muusikat saab veenvalt esitada vaid keegi, kes on veresidetpidi tolle meie jaoks kauge maailmanurgaga seotud. Kui palju on seal vaimset vara, käest kätte käinud ja nime vahetanud maid. Ja kui tänuväärne on Žebeljani, serbia keele ja kirjanduse professori tütre töö selle laia ilma nähtavale toomisel. Eesti poodidest ärge plaati otsige, aga Amazonist küll.

TUI HIRV
laulja

Karate. Alexey Kruglov & Jaak Sooäär Trio.

LEO Records

See, et Aleksei Kruglov, üks Venemaa juhtivaid jazzmuusikuid, keda tema kaasmaalased teavad kui haruldaselt suure töövõimega ja energilist ning kohaliku jazzielu pä-

rast südant valutavat meest, teeb koostööd Eesti jazzmuusikutega, näitab, et vene-eesti jazzisuhted on kõige paremas korras. Kruglovi ja Jaak Sooääre trio ühise plaadi andis välja Briti Leo Records, mille spetsialiteedik peetakse eksperimentaalset Vene jazz'i. Tegelikult on kompanii ampluaa palju laiem; nimed nagu Anthony Braxton, Evan Parker, Cecil Taylor ja Art Ensemble of Chicago ütleavad avangardi austajatele nii mõndagi. Linnukesed siristavad, et käesoleval plaadil mängiv kvartett võtab sügisel jalge alla tee Suurbritanniasse, et uusima eesti-vene avangardiga ka brittide kuulumistaju teritada.

Bänd on eesmärgiks seadnud värskuse ja stereotüüpidest hoidumise. Populaarsest nõukogude lastelaulust “Olgu jääv meile päike” on mingil määral säilinud küll hästi teada meloodia, kuid soolus käib Sooäär etteantud teemaga võrdlemisi vabalt ümber. Sooääre enda kirjutatud palades on tunda ansambli Dynamite Vikings stiilis pöörast vigurdamist. Kruglovi lähene mine on heas mõttes toores, ülejäänud bändiliikmed reageerivad paindlikult tema ideedele, mis kalduvad kohati üsna palju kõrvale *mainstream*’iga harjunud kuulaja ootushorisonidist.

Olles ise bändi kontserdil kuulanud, on hõlbus ette kujutada, kuidas Kruglov korraga alt- ja sopransaksofonist viimast välja võtab ning laval värsses deklameerib, Jaak Sooäär talle spontaanse jazzrockilike pursetega sekundeerib ning Tanel Ruben ja Mihkel Mälgand tempot dikteerivad ja kindlat põhja laovad. Seda kõike kuuleb ka kontsertplaadilt, kust on küll välja toimetatud taustamüra ja igasugused vihjed publiku kohalolekule.

IVO HEINLOO
jazzikriitik

J. S. Bach Goldberg variations. Irina Zahharenkova (piano)

Classical Records

Pianist Irina Zahharenkova ilmus vene plaadifirmas Classical Records sel aastal esimene sooloplaad. Eesti muusikutest konkurentsilt kõige

rohkemate rahvusvaheliste konkurssivõitudega Irina Zahharenkova saavutuste hulka kuuluvad muu hulgas I preemiad rahvusvahelisel Bach'i konkursil Leipzgis 2006. aastal, Alessandro Casagrande konkursil Itaalias, Enescu-konkursil Rumeenias ning 2004. aastal konkursil "Premio Jaen" Hispaanias. Lisaks esimestele preemiatele on Zahharenkova pälvinud veel hulga teisi auhinnalisi kohti muudel klaverikonkursidel ning samuti vanade pillide mängijana konkursil "Van Flaanderen" 2004. aastal Brügges. Preemiate saju taga seisab Irina Zahharenkova sügav, tundlik ja meisterlik mängijaisiksus. Tema pühendumus ja isetu mängumaneer jõuab teoste tuumani, seda toetab peen kuulmismeel, hiilgav tehnika ja ülimalt isikupärane lähenemine.

Classical Recordsi plaad, kus Zahharenkova mängib Bach'i "Goldbergi variatsioone", on tegelikult tema teine helikandja. Eelmisel aastal andis Estonian Record Productions välja DVD võtetega festivalilt "Klaaspärlimäng", kus Zahharenkova mängib klavessiinil, *fortepiano*l ja klaveril Pachelbeli, Haydni, Mozarti ja Beethoveni loomingut.

Bachi enigmaatilise teosega "Goldbergi variatsioonid" on Zahharenkova tegelnud alates 2007. aastast. See ülimalt ulatuslik, ligi 45 minutit kestev teos vajabki aega. "Goldbergi variatsioonid" tõi omal ajal varjusurmast välja klavessinist Wanda Landowska ja mõni aeg hiljem Kanada geenius Glenn Gould, kes selle suisa nüüdisaegselt ja intrigeerivalt põnevaks kujundas.

Pärast seda on teost esitanud ja plaadistanud mitmed teisedki tuntud mängijad.

Lihtsa teema-aariaga algav teos käib läbi kõikvõimalikud Bach'i ajastu stiilid, žanrid ning erinevad faktuuri ja polüfoonia võimalused ning demonstreerib oma ajastule ja loojale omast vaimujõudu, suurust ja vägevust. Zahharenkova esitus on tundlik, karakteritäpne, terviklik, leidlik kaunistuste ja varieerimiste interpreteerimisel. See on väga kvaliteetne ja sügavasisuline plaad, soovitan seda kuulata kõigil, kes soovivad oma vaimu puhastada ja süveneda universaalse kunstimaailma isetusse võlusse.

IA REMMEL

KUULA KA NEID

Planeetidegi vahel kehtib raskus. Sõpruse Puiestee.

Sõpruse Puiestee

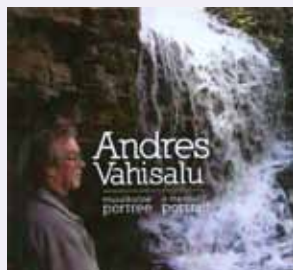
Kogumik vaatab tagasi armastatud ansambli kümnele esimesele tegevusaastale, sisaldades nii laule seni ilmunud kolmelt plaadilt kui ka päris värsket materjali.

Libahunt.

Eesti Nuku- ja Noorsooteater

Sada aastat pärast Kitzbergi "Libahundi" ilmumist Jaagup Kreemi ja Tiit Kikase poolt loodud muusikal on lisaks lavale jõudnud ka plaadile. Laulavad Triinu Taul, Kaire Vilgats, Liisi Koikson, Hanna-Liina Võsa, Silver Laas, Arno Tamm jt.

Muusikaline portree. Andres Vahisalu.

Andres Vahisalu

Paari aasta eest kuuekümnendat sünnipäeva tähistanud Vahisalu autoriplaadilt leiab muusikat kooridele, instrumentaalansamblitele ja orkestrile. Interpeetide seas on Eesti Raadio segakoor, flötistid Raivo ja Miikel Peäske, vokaalsolistid Teele Jõks ja Aleksander Arder jt.

Unleashed. Fuck Yuo I Am a Robot.

Fuck Yuo I Am a Robot

Rotterdamis ja Tallinnas elavatest muusikutest koosnev duo defineerib oma muusikat stiilnimemega *hardcore electro*. Masinlikku, sünteetilist muusikat esitava ansambli uue albumi teeb eriliseks see, et kõik lood on võimalik bändi kodulehelt tasuta arvutisse laadida.

Juuni

Tallinnas

28. 05 – 5. 06 XXX TALLINNA VANALINNA PÄEVAD

1. 06 kell 19 Balletikooli gala Rahvusoper Estonias
2. 06 kell 19 Eliitkontsert. J. S. Bach'i sonaadid: Sigrid Kuulmann-Martin (viul), Lembit Orgse (klavessiin) Kadrioru lossis
2. 06 kell 19 Bizet' ooper "Carmen" Rahvusoper Estonias
2. 06 kell 19.30 PööningTants: Oksana Titova tantsuetendus "Väike prints" Rahvusoper Estonia kamersaalis
3. 06 kell 19 Ansambel I Cameristi Triestini (Itaalia) Kadrioru lossis
3. 06 kell 19 Delibes'i ballett "Coppelia" Rahvusoper Estonias
4. 06 kell 12 Balletikooli gala Rahvusoper Estonias
4. 06 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu (orel), Oksana Sinkova (flööt) toomkirikus
4. 06 kell 19 Kuldaeg: Tallinna Kammerorkester Ajaloomuuseumi Suurgildi hoones
4. 06 kell 19 Puccini ooper "Tosca" Rahvusoper Estonias
4. ja 5. 06 kell 19.30 PööningTants: Oksana Titova tantsuetendus "Väike prints" Rahvusoper Estonia kamersaalis
4. 06 kell 20 Eesti metsa lugu. Metsalaulud: Celia Rose (laul, torupill, pikkviile, lõõts), Tuule Kann (laul, kandle, vile, parmupill), Elis-Anett Urbmets (laul, viiul, kannel), Karl Markus Urbmets (laul) Rocca al Mare vabaõhumuuseumis
4. 06 kell 21 Eesti metsa lugu: ansambel RO:TORO Rocca al Mare vabaõhumuuseumis
5. 06 kell 12 Balletilavastus "Lumivalgeke ja 7 põialpoissi" Kocsaki muusikale Rahvusoper Estonias
5. 06 kell 17 Tallinna vanalinna päevade lõppkontsert: ERSO, tšellokvartett C-Jam, Daniel Raiskin (dirigent) raekoja platsil
5. 06 kell 18 Eesti Rahvusmeeskoor, Rasmus Erismaa ja Kaido Tani (dirigendid) Jaani kirikus
5. 06 kell 19 Eliitkontsert: Heli Veskus (sopran), Annaliisa Pillak (metso-sopran), Mati Turi (tenor), Jaanika Rand-Sirp (klaver) Kadrioru lossis
7. 06 kell 17 Kolumbuse jälgedes: Hortus Musicus Väravatornis

8. 06 kell 17 Oriendi lummuses: Hortus Musicus Väravatornis
8. 06 kell 19 Venemaa Riiklik Filharmooniaorkester, Vladimir Spivakov (dirigent) Nokia Kontserdimajas
8. 06 kell 19 Pargikontserdid. Tallinn 1960: Mare Väljataga (vokaal), Lembit Saarsalu (saksofon), Olav Ehala (klaver), Toivo Unt (kontrabass) Mustamäe männipargis
8. 06 kell 19 Bizet' ooper "Carmen" Rahvusoper Estonias
8. ja 10. 06 kell 19.30 PööningTants: Oksana Titova tantsuetendus "Väike prints" Rahvusoper Estonia kamersaalis
9. 06 kell 17 Vahemere mosaiik: Hortus Musicus Väravatornis
9. 06 kell 19 Nixon'i ballett "Kolm musketäri" Arnoldi muusikale Rahvusoper Estonias
9. ja 10. 06 kell 19 Kontsertetendus "ABBA" Nokia Kontserdimajas
11. 06 kell 12 ja 19 Kontsertetendus "ABBA" Nokia Kontserdimajas
10. 06 kell 17 Bachi duo: Andres Mustonen (viul), Ivo Sillamaa (haamerklaver) Väravatornis
10. 06 kell 19 Tüüri ooper "Wallenberg" Rahvusoper Estonias
10. 06 kell 20 Klaveriduo Ebe Müntel – Jorma Toots raekojas
10. 06 kell 22 Nargen Festival: Timo Steineri ooperi "Kaks pead" esietekanne Noblessneri valukojas
11. ja 12. 06 kell 18 Nargen Festival: Timo Steineri ooper "Kaks pead" Noblessneri valukojas
11. 06 kell 12 Orelipooltund: Jekaterina Naruson toomkirikus
11. 06 kell 19 MacMillani ballett "Manon" Massenet' muusikale Rahvusoper Estonias
12. 06 kell 20.30 "Eesti otsib superstaari" finaalkontsert Nokia Kontserdimajas
14. 06 kell 19 Hingemuusika: Andreas Lend (tšello), Maarit Saarmäe (klaver) Nõmme Lunastaja kirikus
16. 06 kell 20 Jessu sõitsõ jökõ piti...: Vox Clamantis ja Värska naiste leelokoor Issandamuutmise peakirikus
17. 06 kell 19 Suure-Jaani muusikafestival esitleb: tütarlastekoor Ellerhein, Tallinna Kammerorkester, Tiia-Ester Loitme (dirigent) Nigulistes
17. 06 kell 19 Ameerika balletitähed

Rahvusoper Estonias
18. 06 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
21. 06 kell 20 Sädelev barokk: Risto Joost (kontratenor) ja Riivo Kallasmaa (oboe), löökpilliansambel PaukenEst Jaani kirikus
22. 06 kell 19 Orelikontsert: Ludger Mai (Saksamaa) toomkirikus
25. 06 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus
26. 06 kell 17 Käsikellamuusika festivali "Bells Art" kontsert toomkirikus
30. 06 kell 19 Viva oratorio! Roxanna Panufnik'i "Tallinna missa. Elutants": Patricia Rosario (sopran), ETV tütarlastekoor, kammerkoor Collegium Vocale, Tallinna Ülikooli kammerkoor, Aarne Saluveer (kooride juht), Tallinna Kammerorkester, Eri Klas (dirigent), Ants Johanson (lugeja) Jaani kirikus
30. 06 kell 20 Hümn armastusele: Silvi Vrait (vokaal), Raivo Tafenau (akordion), Jürmo Eespere (klahvpillid), Liina Amor (löökpillid) RO Estonia Talveaias
30. 06 kell 20 Ilm ja maa. Laulupeo eelõhtu: ERSO, Eesti Rahvusmeeskoor, Tengku Ahmad Irfan (pianist), Neeme Järvi (dirigent) Nokia Kontserdimajas

Tartus

1. 06 kell 19 Harlow Chorus (Suurbritannia), Alexander Chaplin (dirigent) Jaani kirikus
1., 2. ja 3. 06 kell 19 Kontsertetendus "ABBA" Vanemuise suures majas
2.–5. 06 X EESTI HELILOOJATE FESTIVAL
3. 06 kell 19 Arsise kellade kooli sünnipäevakontsert Athena Keskuses
4. ja 5. 06 kell 12 ja 19 Kontsertetendus "ABBA" Vanemuise suures majas
6. 06 kell 19 PromFest esitleb. Endla teatri külalasetendus: Verdi ooper "Attila" Vanemuise suures majas
15. 06 kell 19 Jessu sõitsõ jökõ piti...: Vox Clamantis ja Värska naiste leelokoor Jaani kirikus
22. 06 kell 22 Ansambel Salzburger Saitenklang Jaani kirikus
29. 06 kell 19 Mõõda Vahemere-maid: Oksana Sinkova (flööt), Alina Sakaloukaja (mandoliin), Kadri Ploompuu (orel) Jaani kirikus

Pärnus

4. ja 6. 06 kell 19 PromFest: Verdi ooper "Attila" Endla teatris
5. 06 kell 18 Pärnu linna 760. aasta-päevale pühendatud kontsert Pärnu kontserdimajas
8. ja 10. 06 kell 19 PromFest: Verdi ooper "Attila" Endla teatris
8.–12. 06 Klaudia Taevi nimeline rahvusvaheline lauljate konkurss
16. 06 kell 20 Kuldsed kuuekümmendad: ansambel Kollane Allveelaev G Ammende villa aias
29. 06 kell 20 Andres Valkonen 60: sünnipäevakontsert Ammende villa aias

Jõhvis

4. 06 kell 19 Klaveriduo Ebe Müntel – Jorma Toots Jõhvi kontserdimajas
16. 06 kell 19 Hümn armastusele: Silvi Vrait (vokaal), Raivo Tafenau (akordion), Jürmo Eespere (klahvpillid), Liina Amor (löökpillid) Jõhvi kontserdimajas
19. 06 kell 17 Ameerika balletitähed Jõhvi kontserdimajas

Mujal Eestis

1. 06 kell 16 Eliitkontsert: Heli Veskus (sopran), Annaliisa Pillak (metso-sopran), Mati Turi (tenor), Jaanika Rand-Sirp (klaver) Karksi-Nuia kultuurikeskuses
3. 06 kell 19 Nargen Festival. Kreegi päevad: ansambel Vägilased Haapsalu kultuurikeskuses
4. 06 kell 20 Tšaikovski – mälestusi Eestist: Arvo Leibur (viul), Aare Tammesalu (tšello), Jaan Kapp (klaver) Haapsalu kuursaalis
5. 06 kell 15 Nargen Festival. Kreegi päevad: Mail Sildos (viul), Nargen Festivali koor, Tõnu Kaljuste (dirigent) Haapsalu kultuurikeskuses
5. 06 kell 19 Eesti metsa lugu. Metsalaulud: Celia Rose (laul, torupill, pikkviile, lõõts), Tuule Kann (laul, kandle, vile, parmupill), Elis-Anett Urbmets (laul, viiul, kannel), Karl Markus Urbmets (laul) RMK Oandu looduskeskus
11. 06 kell 17 Hingemuusika. Õukonnaromans: Diana Klas (vokaal), Ooperkvartett Koigi mõisas
11. 06 kell 20 Vahemere inspi-ratsioon: Tallinna Kitarrikvartett

koosseisus Heiki Mätlik, Kristo Käo, Lauri Jõelett ja Kirill Ogorodnikov Haapsalu kuursaalis
17.–23. 06 SUURE-JAANI MUUSIKAFESTIVAL
18.–19. 06 "SÖRU JAZZ" Hiiuamaal, Sõru sadamas
18. 06 kell 16 O sole mio!: Jaan Arder (laul, mandoliin), Henn Rebane (akordion) Haapsalu promenaadi vabaõhulaval
18. 06 kell 18 Bella Italia: Urmas Põldma (tenor), Neeme Ots (trompet), Siim Selis (klaver) Haapsalu kuursaalis
22. 06 kell 17 ja 21 Eesti metsa lugu. Nõukogude aeg: Eesti Rahvusmeeskoor, Raul Talmar (dirigent) Tõstamaa mõisas ja Treimani rahvamajas
25. 06 kell 20 Kirg ja selginemine: Toibiase Keelpillikvartett Haapsalu toomkirikus
29. 06 kell 12 Seitsme maa ja mere tagant: XII ajalooliste klahvpillide ja orkestrimuusika suvekursuslased Tohisoo mõisas
29. 06 kell 18 Juuru orelisuvi: XII ajalooliste klahvpillide ja orkestrimuusika suvekursuse lõppkontsert Juuru kirikus

Juuli

Tallinnas

1.–3. 07 XI NOORTE LAULU- JA TANTSUPIDU "MAA JA ILM"
2. 07 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
2. 07 kell 19 Eliitkontsert: Kadri-Ann Sumera Kadrioru lossis
2. 07 kell 19.30 Nargen Festival. Pärt ja Rossini: Kirchheimer Vokal-Consort (Saksamaa), Tõnu Kaljuste (dirigent) Noblessneri valukojas
6. 07 kell 19 Orelikontsert: Lars Fredriksson (Rootsi) toomkirikus
7. 07 kell 19 Eliitkontsert: Imbi Tarum (klavessiin) Kadrioru lossis
7. 07 kell 20 Tartu Keelpillikvartett, Edmunds Altmanis (klarinet), Rene Sepalaan (fagott), Vigo Uusmäe (met-sasarv), Tiit Pärtina (kontrabass) Jaani kirikus
9. 07 kell 12 Orelipooltund: Gustav-Leo Kivirand toomkirikus
10. 07 kell 16 Pargikontserdid.

Pargiõhtu Vivaldiga: Tallinna Kitarrikvartett, kandlekvartett Estonica, Weekend Guitar Trio Kadrioru Luigetiigi kaldal
14. 07 kell 20 Uurali Riiklik Kammerkoor, Vladislav Novik (dirigent) Nigulistes
15. 07 kell 19.30 Nargen Festival. Kõlar ja Kreek: Oliver Kuusik (tenor), kooriassotsiatsiooni Europa Cantat suur koor, Estonia Seltsi Segakoor, Nargen Festivali orkester, Tõnu Kaljuste (dirigent) Noblessneri valukojas
16. 07 kell 12 Orelipooltund: Pierre Zevort (Prantsusmaa) toomkirikus
16. ja 17. 07 kell 19.30 Nargen Festival: Hollandi flöödiorkes-ter, Nargen Festivali koor, Jorge Caryevschi (dirigent) Noblessneri valukojas
17. 07 kell 14 Nargen Festival: rongkäik raekoja platsilt ja Itaalia maskiteatri Pantakin Company muusikaline etendus "L'arlecchino don Giovanni" Admiraliteedi basseini juures
20. 07 kell 19 Orelikontsert: Anne Kirstine Mathiesen (Taani) toomkirikus
21. 07 kell 20 A due violini: Andrus ja Ruth Haav (viilul), Jüri Alperen (klaver) raekojas
22. 07 kell 19.30 Nargen Festival. Bach ja Hindemith: Andres Kaljuste (vioola), Sophia Rahman (klaver), Lembit Orgse (klavessiin), Tõnu Jõesaar (tsello) Ajaloomuuseumi Suurgildi hoones
23. 07 kell 12 Orelipooltund: Kristel Aer toomkirikus
26. 07 kell 19 Hingemuusika: Kersti Ala-Murr (sopran), Tõnu Jõesaar (tsello), Lilian Jõesaar (klavessiin), Jaak Lutsoja (akordion) Nõmme Lunastaja kirikus
28. 07 kell 20 Aldo Meristo kvartett raekojas
28. 07 – 7. 08 TALLINNA XXV RAHVUSVAHELINE ORELIFESTIVAL
30. 07 kell 12 Orelipooltund: Aaro Tetsmann toomkirikus

Tartus

6. 07 kell 20 Hümn armastusele: Silvi Vrait (vokaal), Raivo Tafenau (akordion), Jürmo Eespere (klahvpillid), Liina Amor (löökpillid) Jaani kirikus
7. 07 kell 20 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Tartu lau-

lulaval
13. 07 kell 20 Uurali Riiklik Kammerkoor, Vladislav Novik (dirigent) Jaani kirikus
20. 07 kell 20 Tšellokvartett C-Jam Jaani kirikus
21.–26. 07 FESTIVAL "KLAAS-PÄRLIMÄNG"
27. 07 kell 20 Ring: saksofonikvartett SaxEst ja tšellokvartett C-Jam Jaani kirikus

Pärnus

7. 07 kell 20 Parimad laulud: ansambel Lindpriid Ammende villa aias
10., 12. ja 14. 07 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: Vandenõustseene kvaliteetkooperitest Vanalinna õuel
14. 07 kell 20 Mõisaia kontserdid: Weekend Guitar Trio, kitarridel Eesti Draamateater (Mait Malmsten, Margus Prangel, Märt Avandi, Raimo Pass, Tauno Makke) ja Indrek Kruusimaa; Raivo E. Tamm (tekstid), Lenna Kuurmaa ja ansambel Lenna Ammende villa aias
15. 07 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: kontsert "Bach Pärnus" Vanalinna õuel
16. 07 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: Kai Kallastu (sopran), Andrus Kallastu (klaver) Vanalinna õuel
17. 07 kell 20 Pärnu puhkpillikvintett ja Contra (vahetekstid) raehoovis
17., 19. ja 21. 07 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: muusikateatrietendus "Naine?!" Vanalinna õuel
20. 07 kell 20 Ammende suvekonsert: Pärnu Linnaorkester, Jüri Alperen (dirigent) Ammende villa aias
22. ja 29. 07 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: kontsert "Bach Pärnus" Vanalinna õuel
24., 26. ja 28. 07 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: kontsertkino "Paan ja tüdruk" Vanalinna õuel
28. 07 – 4. 08 JÄRVI SUVEFESTIVAL
28. 07 kell 20 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Ammende villa aias
29. 07 kell 20 Tallinna orelifestival esitleb: Matteo Galli Eliisabeti kirikus
30. 07 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: Kai Kallastu (sopran), Andrus Kallastu (klaver) Vanalinna õuel

31. 07 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: Palvestseene kvaliteetkooperitest Vanalinna õuel

Mujal Eestis

1. ja 3. 07 kell 19 Eesti metsa lugu. Grüünesse!: ansambel Rondellus Matsalu ja Loona mõisas
2. 07 kell 20 Klaveriduo Ebe Müntel – Jorma Toots Haapsalu kuursaalis
5.–10. 07 MUHU TULEVIKU-MUUSIKA FESTIVAL "JUU JÄÄB"
6. 07 kell 20 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Käsmu muuseumis
7.–9. 07 Regi laulab. Pühajõe regilaulu laager: Veljo Tormis, Aarne Saluveer, Helin-Mari Arder, Virgo Sillamaa (juhendajad) Toilas
7. 07 kell 19 Eesti metsa lugu. Grüünesse!: ansambel Rondellus Suuremõisa lossis Hiiuamaal
8.–10. 07 HIUMAA KAMMER-MUUSIKA PÄEVAD
8.–15. 07 FESTIVAL "SEITSME LINNA MUUSIKA" Ida-Virumaal
8. 07 kell 20 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Urvaste kirikus
8. 07 kell 22 Juuru orelisuvi. Kihelkonnapäevade öökonsert: Virgo Veldi (saksofon), Ulla Krigul (orel) Juuru kirikus
9. 07 kell 19 Viktoria Tolstoy (vokaal), Estonian Dream Big Band, Siim Aimla (dirigent) Kõltsu mõisas
9. 07 kell 17 Võiilillelaps: Liisi Koikson (vokaal), Ivo Lille ja Siim Aimla (saksofonid) Mäetaguse mõisas
9. 07 kell 19 Kontsertenduste triloogia "Mere rahvas": Päikese haud: Tõnis Mägi, Villu Veski, Saami Joiu meister Wimme, Rinneradio, ETV tütarlastekoor ja Aarne Saluveer (dirigent) Kaali kraatris Saaremaal
9. ja 10. 07 kell 19 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Ambla kirikus ja Türi kultuurimaja hoovis
9. ja 10. 07 kell 19.30 Nargen Festival: Marina Kesleri tantsulavastus "Helde puu" Tauno Aintsu muusikale Naissaarel Omari küünis
10.–24. 07 RAPLA KIRIKU-MUUSIKA FESTIVAL
10. 07 kell 15 Lindude kutse: Iren Lill (klavessiin), Fred Jüssi (vahetekstid), Külli Tüli (helindid) Maidla mõisas
10. 07 kell 17 Kes kirjutas rahvamuu-

sika?: Triinu Taul (laul, torupill, pikk vile, parmupill), Peeter Rebane (kitarr) Illuka mõisas

10. 07 kell 19 Ansambel Paabel Sillamäe linnatreppidel

10. 07 kell 19 Juuru orelisuvi. Kihelkonnapäevade lõppkontsert: Heli Veskus (sopran), Priit Volmer (bass), Kristel Aer (orel) Juuru kirikus **11. 07** kell 18 Uurali Riiklik Kammerkoor, Vladislav Novik (dirigent) Kohtla-Järve kultuurikeskuses

11. 07 kell 20 Rökkiv Hortus: ansambel Hortus Musicus ja *cross-over band* Avinurme kultuurikeskuses

12. 07 kell 19 Uurali Riiklik Kammerkoor, Vladislav Novik (dirigent) Narva Aleksandri kirikus

12. 07 kell 19 Romantika à la France: Oliver Kuusik (tenor), Marje Lohuaru (klaver) Kukruse mõisas

13.–17. 07 HAAPSALU VANA-MUUSIKA FESTIVAL

13.–17. 07 VILJANDI VANA-MUUSIKA FESTIVAL

13. 07 kell 19 Chaplin: Risto Laur (klaver), Mark Soosaar (vahetekstid) Kiviõli rahvamajas

13. ja 14. 07 kell 20 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Viiratsi ja Keila laululaval

15. ja 16. 07 kell 20 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Toris, Eesti sõjameeste mälestuskirikus ja Vahastu kirikus

15. ja 17. 07 kell 19 Mõisaäia kontserdid: Weekend Guitar Trio, kitarridel Eesti Draamateater (Mait Malmsten, Margus Prangel, Märt Avandi, Raimo Pass, Tauno Makke) ja Indrek Kruusimaa; Raivo E. Tamm (tekstid), Lenna Kuurmaa ja ansambel Lenna Esna ja Karula mõisaõuel

15. 07 kell 19 Muusikal!: Gerli Padar (vokaal), René Soom (bariton), Siim Selis (klaver) Mihkli kirikus, Koonga vallas

15. 07 kell 19 Piazzolla tangolaulud: Triin Ella (metsosopran), Jaak Lutsoja (akordion), Virgo Sillamaa (kitarr), Taavo Rimmel (kontrabass) Narva-Jõesuu valges pargis

15. ja 16. 07 kell 19.30 Nargen Festival. L'arlecchino don Giovanni: Itaalia maskiteater Pantakin Company Naissaarel Omari küünis

15. 07 kell 20 Nordic Sounds: Villu Veski (saksofonid), Tiit Kalluste (akordion), Raimonds Macats (suupill, klahvpillid), Peedu Kass (kontrabass) Saka mõisa suvelaval

16. 07 kell 18 Seitsme linna muusikafestivali lõppkontsert: Janne Sevtšenko (sopran), Pirjo Püvi (sopran), Andres Köster (tenor), Taimo Toomast (bariton), Bel-Etage Swing-orkester Mart Sanderi juhatusel; Terem-kvartett (Venemaa) Kohtla-Nõmme kaevanduspargi territooriumil

16. 07 kell 20 Juuru orelisuvi: Kristi Mühling (kannel), Kristel Aer (orel) Juuru kirikus

17. 07 kell 14 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Väike-Maarja kirikus

18.–23. 07 SAAREMAA OOPERIPÄEVAD

19. 07 kell 20 Juuru orelisuvi. Õed Ilvesed ja klassika: Liidia Ilves (klaver), Silvia Ilves (tšello), Aleksandra Ilves (viul), Damaris Ilves (sopran), Gloria Ilves (viil) Juuru kirikus

19. 07 kell 20 Kuldsed kuuekümnendad: ansambel Kollane Allveelaev G Saarema sadamas Ninase külas

20. ja 21. 07 kell 20 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Haapsalu väikese linnuse laval ja Põltsamaa kirikus

21. 07 kell 19 Mõisaäia kontserdid: Weekend Guitar Trio, kitarridel Eesti Draamateater (Mait Malmsten, Margus Prangel, Märt Avandi, Raimo Pass, Tauno Makke) ja Indrek Kruusimaa; Raivo E. Tamm (tekstid), Lenna Kuurmaa ja ansambel Lenna Sagadi mõisaõuel

22. 07 kell 16 René Eespere lastemuusikal "Metsluiged" Kuressaare kultuurikeskuses

22. ja 23. 07 kell 20 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Halliste kirikus ja Võru kultuurimaja Kannel aias

23. 07 kell 12 René Eespere lastemuusikal "Metsluiged" Kuressaare kultuurikeskuses

23. 07 kell 20 Juuru orelisuvi: Anne Kristine Mathiesen (orel) Juuru kirikus **23. ja 24. 07** kell 19 Mõisaäia kontserdid: Weekend Guitar Trio, kitarridel Eesti Draamateater (Mait Malmsten, Margus Prangel, Märt Avandi, Raimo Pass, Tauno Makke) ja Indrek Kruusimaa; Raivo E. Tamm (tekstid), Lenna Kuurmaa ja ansambel Lenna Kõltsu ja Saka mõisaõuel

24. 07 kell 19 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Märjamaa lauluväljakul

27.–31. 07 RAHVUSVAHELINE

HAAPSALU KEELPILLIFESTIVAL

27. 07 kell 20 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Viinistu kunstimuuseumi vabaõhulaval

28.–31. 07 VILJANDI

PÄRIMUSMUUSIKA FESTIVAL

28. ja 29. 07 kell 18 Eesti mõisad: barokkansambel Corelli Consort ja Jüri Kuuskemaa Laupa ja Rakvere mõisas

28. 07 kell 20 Parimad laulud: ansambel Lindpriid Saaremaa sadamas, Ninase külas

29. ja 30. 07 kell 19 Tähistava helendus: Hanna-Liina Vösa (vokaal), René Soom (bariton), Tarmo Eespere (klaver), Priit Aimla (flüügelhorn) Kobela ja Viitna järvesaarel

29. 07 kell 20 Aldo Meristo kvartett Kõpu tuletorni jalamil

29. 07 kell 20 Mõõda Vahemeremaid: Oksana Sinkova (flööt), Alina Sakaloukaja (mandoliin), Kadri Ploompuu (orel) Haapsalu toomkirikus

29. 07 kell 20 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Otepää Maarja kirikus

30. ja 31. 07 kell 18 Eesti mõisad: barokkansambel Corelli Consort ja Jüri Kuuskemaa Helme ja Väana mõisas

30. 07 kell 19 Aare-Paul Lattik (orel) Nissi kirikus

30. 07 kell 20 Põltsamaa Fest. Ooperigala: Vassili Ladjuk (bariton), Galina Koroleva (sopran), Aleksei Tatarintsev (tenor), Valentina Kremen (metsosopran), Karmen Puis (metsosopran), Atlan Karp (bariton), Vanemuise sümfooniaorkester, Eesti Rahvusmeeskoor, Eri Klas (dirigent) Põltsamaa lossihoovis

31. 07 kell 19 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Kanepi kirikus

August

Tallinnas

28. 07 – 7. 08 TALLINNA XXV RAHVUSVAHELINE ORELIFESTIVAL

3. 08 kell 19 Valgeid roose: Tarmo Pihlapi laulude kontsert Jaani kirikus **4. 08** kell 19 Pargikontserdid. Valge päevavari 1920: Kaitseväge puhkpilliorkester, Peeter Saan (dirigent)

Kalamaja pargis

5. 08 kell 19.30 Nargen Festival. Monoloogid: Anti Marguste lühiooperid Noblessneri valukojas

6. 08 kell 12 Orelipooltund: Gedymin Grubba (Poola) toomkirikus **11. 08** kell 20 Grüünessel: ansambel Rondellus Nigulistes

13.–21. 08 BIRGITTA FESTIVAL Pirta kloostri varemetes

13. 08 kell 12 Orelipooltund: Erika Jefimova toomkirikus **17. 08** kell 19 Orelikontsert: Kadri Ploompuu toomkirikus

18. 08 kell 20 Cabaret: Heli Veskus (sopran), Annaliisa Pillak (metsosopran), Jaanika Rand-Sirp (klaver) raekojas

18. ja 19. 08 kell 20 Kontsert-etenduste triloogia "Mere rahvas". III osa "Laevad lähevad lendu" Sossimäe jõujaamas

20. 08 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus

27. 08 kell 12 Orelipooltund: Kersti Petermann toomkirikus

31. 08 kell 19 Orelikontsert: Ene Salumäe toomkirikus

25.–28. 08 Nargen Festival: Wagneri muusikadraama "Parsifal" Noblessneri valukojas

25. 08 kell 20 Kirg ja selginemine: Tobiase Keelpillikvartett raekojas

25.–27. 08 CORELLI MUSICU FESTIVAL "TALLINNA TORNIID"

Tartus

3. 08 kell 20 Tartu Keelpillikvartett, Edmunds Altmanis (klarnet), Rene Sepalaan (fagott), Vigo Uusmäe (met-sasarv), Tiit Pärtna (kontrabass) Jaani kirikus

10. 08 kell Võiillelaps: Liisi Koikson (vokaal), Siim Aimla ja Ivo Lille (saksofonid) Jaani kirikus

17. 08 kell 20 Grüünessel: ansambel Rondellus Jaani kirikus

18. 08 kell 19 Alo Mattiisen 50. Isamaa ilu hoieldes: pühenduskontsert Tartu laululaval

Pärnus

28. 07 – 4. 08 JÄRVI SUVEFESTIVAL 2011

1.–10. 08 X Rahvusvaheline Arbo Valdma pianistide SUVEUNIversiteet raekojas

1. 08 kell 20 Tallinna orelifestival esitleb: Edouard Oganessian (orel),

Eesti Rahvusmeeskoor, Leo Krämer (dirigent) Eliisabeti kirikus
3. 08 kell 20 Tallinna orelifestival
 esitleb: Giampaolo Di Rosa (orel) Eliisabeti kirikus
5. 08 kell 20 Christopher Bowers-Broadbent (orel), Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Paul Hillier (dirigent) Eliisabeti kirikus
5. ja 12. 08 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: kontsert "Bach Pärnus" Vanalinna õuel
6. 08 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: Kai Kallastu (sopran), Andrus Kallastu (klaver) Vanalinna õuel
7. ja 9. 08 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: Hullumistseene kvaliteet- ooperitest Vanalinna õuel
11. ja 13. 08 kell 22.30 Pärnu Ooperi suveaaria: Hullumistseene kvaliteet- ooperitest Vanalinna õuel
12. 08 kell 20 Kadri Voorand Trio Pärnu kontserdimajas
16. 08 kell 20 Ammende suvekonsert: Pärnu Linnaorkester, Maano

Männi (kontsertmeister) Ammende villa aias
21. 08 kell 17 Alo Mattiisen 50. Isamaa ilu hoieldes: pühenduskontsert Ammende villa aias
25. 08 kell 19 Kauneim suveõhtu Sinu elus: Kaunimate Aastate Vennaskond Ammende villa aias
26. 08 kell 20 Muusikal!: Gerli Padar (vokaal), René Soom (bariton), Siim Selis (klaver) Pärnu kontserdimajas

Mujal Eestis

2.–6. 08 KUESSAARE

KAMMERMUUSIKA PÄEVAD

3. 08 kell 20 Tallinna orelifestival
 esitleb: Edouard Oganessian (orel), Eesti Rahvusmeeskoor, Leo Krämer (dirigent) Narva Aleksandri kirikus
4. ja 5. 08 kell 18 Eesti metsa lugu: Bonzo ja Piispa Mäetaguse mõisas ja RMK Soomaa rahvuspargi keskuses
5.–6. 08 AUGUSTIBLUUS
 Haapsalus

5.–6. 08 LEIGO JÄRVEMUUSIKA

5. 08 kell 20 Looduse laul: Reval Ensemble Kõpu tuletorni jalamil
5. 08 kell 20 Grüünesse!: ansambel Rondellus Saka mõisa suvelaval
5. 08 kell 21.30 Kontsertetenduste triloogia "Mere rahvas". Linnutee laevad: Tallinna Kammerorkester, Tallinna Poistekoor, Tapani Rinne, Vanemuise balletitantsijad jt Leigo järvel
7. 08 kell 18 Eesti metsa lugu: Bonzo ja Piispa Olustvere mõisas
12. 08 kell 20 Lõunamaa laulude lõõm: Hortus Musicus Haapsalu kuursaalis
12. 08 kell 23.30 Öine serenaad: Maano Männi (viul), Terje Raidmets (viul), Toomas Nestor (vioola), Aare Tammesalu (tšello), Mati Lukk (kont-rabass), Eda Peäske (harf) Haapsalu toomkirikus
13. 08 kell 20 Eesti Filharmoonia Kammerkoori meeskvarlett Haapsalu kuursaalis
16. 08 kell 19 Kuldsed kuuekümmendad: ansambel Kollane Allveelaev G

Haapsalu väikese linnuse laval
16. 08 kell 19 Kadri Voorand Trio Jõhvi kontserdimajas
19. 08 kell 20 Cabaret: Heli Veskus (sopran), Annaliisa Pillak (metsosopran), Jaanika Rand-Sirp (klaver) Kõpu tuletorni jalamil
20. 08 kell 20 Võilillelaps: Liisi Koikson (vokaal), Siim Aimla ja Ivo Lille (saksofonid) Haapsalu kuursaalis
20. 08 kell 19 Kuninglik Kvintett Riisipere kultuurimajas
26. 08 kell 19 Mihkel Mattisen (klaver) Kukruse mõisas
27. 08 kell 20 Muusikal!: Gerli Padar (vokaal), René Soom (bariton), Siim Selis (klaver) Haapsalu kuursaalis

Andmed on kontrollitud 19. mail. Täpsem info kodulehekülgedel. Septembri kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 15. augustiks aadressil kristina@ema.edu.ee

TALLINNA VI KITARRIFESTIVAL

13.–17. juuni kunstiline juht Tiit Peterson

13. juuni kell 19 Mustpeade maja
Iberian Folk Ensemble
 solist **Francisco Albert Ricote**, juhatab **Pepe Payá**
kavas: Hispaania tantsud ja laulud

14. juuni kell 19 Mustpeade maja
András Csáki (Ungari)
kavas: Bach, Paganini, Tarrega, Mertz

15. juuni kell 19 Mustpeade maja
Paris Guitar Duo (Prantsusmaa)
Judicaël Perroy, Jérémy Jouve
kavas: Piazzolla, Haydn, Coste, Gnatalli

16. juuni kell 19 Mustpeade maja
Fernando Espí (Hispaania)
kavas: Murcia, Guerau, Corbetta, LeCocq

17. juuni kell 19 Kumu Auditoorium
18. juuni kell 19 Pärnu Raekoda
19. juuni kell 18 Kuressaare Kultuurikeskus
Brasiilia kitarrilegend
Celso Machado (kitarr, vokaal, löökpillid)
kavas: Brasiilia muusika

www.kitarrifestival.ee

TULE ELLERI KOOLI!

H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis, Lossi 15

VASTUVÕTT KLASSIKALISE MUUSIKA
 (klaver, orel, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, akordion, laul, kooridirigeerimine, kompositsioon, muusikateooria) &

RÜTMIMUUSIKA
 (laul, klaver, kitarr, basskitarr, viul, löökpillid, akordion, puhkpillid)

erialadele
põhikooli või gümnaasiumi lõpetanutele

27. - 28. juunil algusega kell 11
www.tmk.ee

Heino Elleri
nimeline
Tartu
Muusikakool

muusika 6-7/2011 55

Suupill

Üks väikene sõbrake põues on mul...

Kolleksionääride hulgas on vintage-pillid kõrges hinnas. See Hohneri kromaatileine suupill kuulus kuni 1974. aastani Bob Dylanile.

Suupilli leiutas 16-aastane Christian Friedrich Ludwig Buschmann (1805–1864) 1821. aastal Berliinis. Arvatavasti sai ta inspiratsiooni oma orelimeistrist isalt Johannilt, kes oli 1816. aastal Tüüringis loonud terpodioni, lestkeelekestega klahvpilli, mida peetakse suupillide ja harmooniumi eelkäijaks.

Friedrich Buschmann kinnitas neljatollisele metallplaadile viisteist elastset keelekest, mille alla oli asetatud puitplaat, kuhu oli uuristatud sama arv helikanaleid. Nende kaudu sai puhuda õhku keelekestele, pannes need võnkuma. Nõnda loodud instrumenti nimetas ta "auraks". Sellega oli ta loonud suupilli prototüübi.

Aasta hiljem ehitas ta keerulisema, lõõtsaga instrumendi. Sellel oli topeltarv metallkeeli, mis tekitasid heli nii puhutavas kui ka tõmmatavas õhuvoos. Uus pill, mida leiutas ise kutsus saksa muistse tulejumala auks käsi-äoliiniks, oli varustatud klahvidega vajalike õhukanalite avamiseks. Nii pani Buschmann aluse ka lõõtspillide tekkele.

Suupille liigitatakse diatoonilisteks ja kromaatilisteks pillideks ulatusega kuni neli oktavit. Peale selle on olemas veel ansamblimängu suupillid: akordsuupill ja harmonietta ning bass-suupillid.

Kesk-Euroopas on suupill tihti esimene instrument, millega lapsed koolis muusikakunni tutvust teevad. Selle põhjuseks on instrumendi lihtsus ja heli tekitamise jõukohasus. Suupilli kasutatakse laialdaselt ka südame- ja kopsuhaigete rehabilitatsiooniks ning Parkinsoni tõve leevendamisel.

Elmar Trink

suupilliklubi Piccolo tegevjuht

Oma esimese suupilli sain isalt viiendaks sünnipäevaks. Nii kaua proovisin, kuni sain ühe loo selgeks. See oli "Mulgimaa". Siis hakkasid ka teised lood tulema. Suupilli õppimise juures on kõige peamine visadus.

Ja siis algas sõda. Oma järgmise pilli sain ühelt saksa sõdurilt kingiks. Pärast sõda suupille enam ei näinud – see oli ju fašistlik muusikariist.

Alles 1983. aastal, kui sain sõita turismireisile, leidsin ühest Pariisi muusikapoest (kalli valuuta eest!) korraliku kromaatilese Hohneri pilli. Algas uus õpiaeg suupillil.

Kui tulin Endla teatrisse tööle, tekkis mõte kutsuda kokku suupillimängijad üle Eesti. Enamasti olid need muidugi vanemad mehed, kellel oli varasemast ajast suupill olemas, või need, kes olid selle välismaalt hankinud.

1996. aasta novembris tuli Pärnus kokku kaheksateist suupillimeest ning sündis mittetulundusühing Piccolo, mis on tänaseks tegutsenud juba viisteist aastat. Kümme aastat on korraldatud ka suviseid suupillifestivale.

Saksa suupillimängija Arno Dähne on öelnud: Pärnu on Ida-Euroopa suupillioaas! Ja ongi!

Feliks Kark

suupilliklubi Piccolo president

- Heal lapsel mitu nime: suupill ehk harmoonika, ka suuorel, bluusiharf ja Moonisipi, saksofon.
- Suupill on puhkpill, mille paneb kõlama läbi pilli avade liikuv õhk, mis omakorda paneb vibreerima pilli sees olevad metallribad ehk keeled. Mängija tekitab heli nii sisse kui ka välja hingates.
- Suupilli sünnimaaks peetakse sageli Saksamaad, kuid sama tüüpi pillid olid kasutusel ka Suurbritannias ja USA-s ning neid tunti sajandeid varem ka mitmel pool Aasias.
- Esimesed suupillid 19. sajandi algul valmisid käsitöona. Sajandi lõpuks oli suupillitööstus suur ja tulus äri, masstoodanguna valminud pillid olid odavamad ning suurendasid instrumendi populaarsust veelgi.
- "Üks väikene sõbrake põues on mul..." – suupillist on saanud oma-moodi boheemlaste ja vagabundide tunnuspill. Kuid ta on olnud ka sõduripill. Ameerika kodusõja päevil kostis suupillimängu mõlema leeri kaevikutest ja kasarmutest. Suupilli olevat põues kandnud koguni Abraham Lincoln ise. Teise maailmasõja ajal sai pilli kingiks kaasa iga rindele läinud saksa sõdur.
- Esimesed suupillimängu salvestused pärinevad 1920. aastate Ameerikast.
- Suupilli teatakse enamasti kui bluuksi, kantri, folgi ja džassi instrumenti, kuid ta on leidnud kasutamist ka klassikalisel muusikal, näiteks Ralph Vaughan Williamsi, Malcolm Arnoldi, Darius Milhaud' jt teostes.

12.06.11
kell 15
Estonia kontserdisaal

G. Otsa nim Tallinna muusikakooli LXV lennu

KONTSERT

AKTUS

Esinevad:
Otsa kooli lõpetajad
Narva Linnaorkester
Otsa kooli Big Band

Pilet: 2 € / 4 €
Piletilevist
Piletimaailmast
Eesti kontserdi kassadest

otsakool
barokistmuusik

TIPPHETKED TALLINNA KULTUURISUVES!

Birgitta Festival 2011

13.-21. AUGUSTIL PIRITA KLOOSTRI VAREMETES

LAUPÄEV, 13. AUGUST 20.00
G. VERDI OOPER **ATTILA**

PÜHAPÄEV, 14. AUGUST 20.00
INDIAANLASTE PÜHAD
TSEREMOONIAD

ESMASPÄEV, 15. AUGUST 20.00
CHOPINIANA
ROMEO JA JULIA
VENE RAHVUSBALLETT

TEISIPÄEV, 16. AUGUST 20.00
BAJADEER
VENE RAHVUSBALLETT

NELJAPÄEV, 18. AUGUST 20.00
A. DVOŘÁK OOPER
NÄKINEID
OOPERITEATER HELIKON, MOSKVA

**REEDE, 19. AUGUST 20.00 &
LAUPÄEV, 20. AUGUST 20.00**
G. BIZET OOPER **CARMEN**
OOPERITEATER HELIKON, MOSKVA

PÜHAPÄEV, 21. AUGUST 20.00
SHOW-VOKAALGRUPP
VOCA PEOPLE
KOSMILISED HÄÄLED PÄIKESE TAGANT
PLANEEDILT VOCA

PILETID: 35 / 29 EUR. Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades, www.piletilevi.ee www.piletimaailm.com. Partnerkaardiga ja Partner Krediidkaardiga eelmüügist kuni kahe pileti ostmisel samale etendusele hinnasoodustus -5%. VIP-pilet 130 EUR. A la carte õhtusöök Ribe suveterrassil 32 EUR.

FESTIVALI KORRALDAJA:
Tallinna Filharmoonia
www.filharmoonia.ee
Tel 669 9940

FESTIVALI
KUNSTILINE
JUHT
ERI KLAS

WWW.BIRGITTA.EE